Boris Vian

Srdcerváč

přeložil Stanislav Jirsa, 1999

Přeložil Stanislav Jirsa
„L’ARRACHE-COEUR“ by Boris Vian © SNE PAUVERT 1979
Translation © Stanislav Jirsa – heirs, 1999
© AURORA, 1999

ISBN 80-85974-69-X

ČÁST PRVNÍ

I

28. srpna

Pěšina se vinula kolem útesu. Lemovalo ji rozkvetlé blejno a poněkud již odkvetlé pahloží, jehož zčernalé okvětní lístky vystýlaly zemi. Špičatý hmyz vyvrtal do země tisíce dírek; země pod nohama vypadala jako mořská houba zašlá zimou.

Kubohnát neměl nijak naspěch; kráčel zvolna a prohlížel si blejno, jehož tmavočervené srdce tepalo ve slunci. Při každém tepu se vznesl oblak pylu a pak se zase snesl na lehce rozechvívané listy. Včely poletovaly bezcílně sem a tam.

Od paty útesu jemně stoupal drsný šumot vln. Kubohnát se zastavil a naklonil se přes nízký okraj, jenž ho odděloval od nicoty. Všechno dole bylo ve velké dálce, samý sráz, samá pěna, a chvělo se ve výduti skal jako červencový aspik. Byly tu cítit pálené chaluhy. Kubohnáta se zmocnila závrať; klekl si proto do zaprášené letní trávy a dotkl se země nataženýma rukama; při tomto úkonu narazil na kozí bobky prapodivně nepravidelného tvaru, z čehož usoudil, že mezi příslušnými zvířaty bude sodomský kozel, kterýžto druh, jak se domníval, již dávno vyhynul.

Jeho strach nyní již ochabl a dovolil mu sklonit se znovu nad útes. Dlouhé šosy červené skály padaly kolmo do nehluboké vody a téměř vzápětí se z ní opět vymršťovaly, vytvářejíce tak červený útes, z jehož hřebenu se skláněl klečící Kubohnát.

Tu a tam se vynořovala černá skaliska, naolejovaná příbojem a ověnčená prstencem vodního oparu. Slunce korodovalo mořskou hlaď a špinilo ji oplzlými kresbami.

Kubohnát se zvedl a pokračoval v chůzi. Cesta zahýbala. Vlevo uviděl kapradiny, postříknuté již rzí, a kvetoucí vřes. Na obnažených skalách se leskly krystalky soli, kterou tam navezly čluny. Směrem k pevnině se zvedal mírný svah s četnými brázdami. Pěšina se vyhýbala neurvalým balvanům černé žuly; místy byla poznamenána novými bobky. Ale kozy nikde. Kvůli těm bobkům je asi celníci vybili.

Zrychlil krok a náhle se octl ve stínu, protože sluneční paprsky ho již nemohly dohonit. Chlad mu ulevil, kráčel ještě rychleji. A květy blejna se mu před očima měnily v souvislou ohnivou stuhu.

Podle jistých známek poznal, že se blíží k cíli, a proto se věnoval úpravě roztřepaných zrzavých vousů. Potom zvesela vykročil. Na okamžik se mu zjevil Dům v celé své velikosti mezi dvěma žulovými jehlami, vyhlodanými erozí do tvaru lízátka, jež vsazovaly pěšinu jako mezi sloupy nějaké obrovské hradní výpadové brány. Pěšina znovu zahýbala, a tak mu Dům opět zmizel z dohledu. Stál dost daleko od okraje skály na jejím vrcholu. Znovu se objevil, když Ku-

bohnát prošel mezi temnými balvany; byl nápadně bílý uprostřed neobvyklých stromů. Od vchodu se odpoutával světlý proužek, vinul se líně po stráni a na konci své cesty se připojil k pěšině. Kubohnát se po něm pustil. Když došel téměř až nahoru, dal se do běhu, protože slyšel křik.

Čísi předvídavá ruka vyhodila červenou hedvábnou stuhu z dokořán otevřených dveří na zápraží před domem. Stuha běžela po schodech do pokoje. Kubohnát šel podle ní. Na posteli ležela matka, vydaná napospas stu třinácti porodním bolestem. Kubohnát pustil svůj kožený kufřík, vyhrnul si rukávy a mydlil si ruce v kádi ze surové lávy.

II

Anděl seděl sám ve svém pokoji a žasl, že nemá žádné bolesti. Slyšel, jak vedle naříká jeho žena, avšak nemohl k ní jít a vzít ji za ruce, protože ho ohrožovala revolverem. Kvílela raději o samotě, poněvadž nenáviděla své ohromné břicho a nechtěla, aby ji někdo v takovém stavu viděl. Již dva měsíce vysedával Anděl takto o samotě a čekal, až bude po všem; rozjímal o nicotnostech. Také chodíval často do kruhu, protože se dověděl z reportáží, že vězňové chodí dokolečka jako zvířata, jenže kdyby tak věděl jaká. Spal a snažil se spát a myslet přitom na hýždě své ženy, protože vzhledem k břichu na ni raději myslel zezadu. Každou druhou noc se náhle probouzel. Zlo, celkem vzato, bylo spácháno a nebylo na tom nic, co by přinášelo uspokojení.

Kubohnátovy kroky se rozezvučely po schodišti. A v tu chvíli ustal i ženin nářek a Anděl ohromeně strnul. Připlížil se potichu ke dveřím a pokoušel se nahlédnout, avšak dolní pelest mu zakrývala všechno ostatní, a tak bolestivě stáčel pravé oko bez kýženého výsledku. Povstal a napínal sluch, ne snad že by chtěl slyšet někoho speciálně.

III

Kubohnát odložil mýdlo na obrubu kádě a sáhl po otírací houbě. Otřel si ruce, otevřel kufřík. Nedaleko v elektrickém hrnci vřela voda. Kubohnát tam osterilizoval kaučukový prst, obratně si jej navlékl a odkryl ženu, aby zjistil, oč kráčí.

Když to spatřil, vztyčil se a znechuceně pravil:

„Jsou tři.“

„Tři...,“ zašeptala matka užasle.

Potom spustila nový nářek, protože najednou jí břicho připomnělo, že jí působí velké bolesti.

Kubohnát si vzal z kufříku několik posilujících pilulek a spolkl je, zřejmě to bude potřebovat. Potom sňal se stěny zahřívadlo a prudce jím uhodil o zem, aby přivolal zdola služebnictvo. Slyšel, jak dole někdo pobíhá a bere schody ztečí. Objevila se chůva, celá v bílém jako při čínském pohřbu.

„Připravte nástroje," pravil Kubohnát. „Jak vám říkají?"

„Bělořitka, prosím," odpověděla se silným venkovským přízvukem.

„V tom případě vám raději nebudu říkat jménem," zamumlal Kubohnát.

Děvče na to nic neřeklo a začalo leštit niklové cerepetičky. On přistoupil k posteli. Žena náhle zmlkla. Plenila ji bolest.

Kubohnát nahmatal v kufříku náčiní a zkušenou rukou jí vyholil ohanbí. Potom opsal kolem operačního pole bílou barvou kruh. Chůva mu přihlížela a poněkud žasla, protože její zkušenosti z porodnictví stačily tak na telení krávy.

„Máte *Domácího lékaře*?" otázal se Kubohnát, ukládaje štětec.

Když tak řekl a učinil, sklonil se nad svým dílem a dýchal na barvu, aby rychleji oschla.

„Mám tu akorát *Úplný katalog francouzského závodu na výrobu zbraní a jízdních kol* v Saint-Etienne," odpověděla chůva.

„To je hloupé," pravil Kubohnát, „možná že bychom se tam bývali poučili."

Nenamáhal se ani vyslechnout odpověď, a jak bloudil nazdařbůh očima po ložnici, svezl se jeho pohled na dveře, za kterými se trápil Anděl.

„Kdo se to trápí tam za těmi dveřmi?" otázal se.

„To je náš pán...," odvětila chůva. „On je tam zamčený!"

V té chvíli se matka probrala ze své strnulosti a vyrazila sérii přeostrých skřeků. Zatínala a rozvírala střídavě pěsti. Kubohnát se obrátil ke služce.

„Máte nějaký lavór?" otázal se.

„Hned pro něj skočím," odpověděla chůva.

„Hněte sebou, osobo pitomá," pravil Kubohnát, „chcete, aby nám tu zničila dvě prostěradla?"

Vyletěla jako tornádo a Kubohnát s uspokojením zaslechl, jak si na schodech namlátila hubu.

Přistoupil k ženě. Něžně ji pohladil po vyděšeném obličeji. Chytla se ho oběma sevřenýma rukama za zápěstí.

„Přejete si vidět pana manžela?" otázal se.

„Ach ano!" odvětila, „ale nejdřív mi podejte revolver, je ve skříni..."

Kubohnát zavrtěl hlavou, chůva se vrátila s oválnou vaničkou, ve které se oškubávají psi.

„To je všechno, co tu mám," pravila, „musíte si s tím nějak poradit."

„Pomozte mi jí to vsunout pod kříž," řekl Kubohnát.

„O ty kraje se pořeže," podotkla chůva.

„Zřejmě za trest," utrousil.

„To je nesmysl,“ zamumlala chůva, „ona nic zlého neudělala.“

„A co udělala dobrého?“

Ztloustlá záda matky spočívala na okraji ploché vaničky.

„Tak,“ pravil Kubohnát, „jak na to? Tohle přece vůbec není práce pro psychiatra...“

IV

Hledal odpověď, nevěda kudy kam. Žena mlčela, služka na něho nehybně zírala a z tváře jí zmizel veškerý výraz.

„Nejdřív musí vyjít voda,“ pravila.

Kubohnát souhlasil, aniž co udělal. Potom zvedl hlavu a zarazil se. Ubývalo světla.

„To už zapadá slunce?“ otázal se.

Služka se šla podívat. Den odlétal za útes a zvedal se tichý vítr. Vrátila se plná neklidu.

„Nevím, co se to tam děje...,“ zašeptala.

V ložnici již nebylo vidět, jen nad krbem slabě světélkovalo zrcadlo.

„Sedneme si a budeme čekat,“ navrhl Kubohnát mírně.

Oknem stoupala vůně hořkých bylin a prachu. Denní světlo již úplně zmizelo. V hloubi temnot ložnice se ozval hlas matky.

„Už žádné mít nebudu,“ pravila. „Nikdy již nebudu chtít dítě.“

Kubohnát si zacpával uši. Její hlas zněl, jako by skřípal nehet o měď; rozlézal se Kubohnátovi v hlavě a prošpikovával mu mozek.

„Teď vyjdou na svět,“ pronesla matka s tvrdým úsměvem. „Vyjdou na svět, já z toho budu mít jen bolesti – a to bude teprve začátek.“

Postel počala naříkat. Matka v tichu rychle oddychovala a potom hlas pokračoval:

„Po léta, po řadu let bude snad každá hodina, každá vteřina cílem a všechna tahle bolest tu bude jenom pro tohle a proto, aby mě nikdy nepřestala bolet.“

„Tak už dost,“ zašeptal zřetelně Kubohnát.

Matka nyní řičela, div že si nevykřičela hrdlo. Psychiatrovy oči si zvolna navykaly na přísvit vyzařovaný zrcadlem. Viděl ženu, jak leží na lůžku prohnuta do oblouku a pracuje ze všech sil. Vyrážela řadu dlouhých výkřiků a její hlas zněl Kubohnátovi v uších jako závoj lepkavé kyselé mlhy. A pojednou se objevily pod komolým jehlanem zdvižených nohou dvě světlejší skvrny, nejdříve jedna, potom druhá. Uhodl pohyby chůvy, která se probrala z hrůzy, odebrala obé nemluvňata a obalila je do plenek.

„Ještě jedno,“ řekl sám pro sebe.

Zmučená matka jako by téměř omdlela. Kubohnát zpozorněl. Když přicházelo třetí dítě, obratně je uchopil a pomohl ženě. Ta se pak zvrátila na lůžko v naprostém vyčerpání. Tma se bezhlučně protrhávala, do ložnice vcházelo světlo; žena odpočívala, hlavu odvrácenou. Námahou popleněný obličej pustošily velké kruhy. Kubohnát si otřel houbou čelo a šíji; udivilo ho, že zvenčí se ozývají zahradní zvuky. Chůva dobalovala poslední dítě a přiložila je potom na lože k dvěma ostatním. Pak došla do skříně pro prostěradlo a rozložila je podél.

„Teď jí stáhnu břicho," pravila, „musí spát. A vy teď jděte pryč!"

„Ustřihla jste pupeční šňůry?" zjišťoval si Kubohnát. „Dobře je utáhněte a převažte."

„Zavázala jsem je na kličku," pravila chůva, „drží to stejně dobře a je to elegantnější."

Přitakal jako ve snách.

„Jděte za pánem," navrhla mu chůva.

Kubohnát poodešel ke dveřím, za nimiž čekal Anděl. Otočil klíčem a vešel.

V

Anděl seděl na židli, záda se mu lomila do kulatého úhlu a celé tělo mu dosud znělo Klementýninými výkřiky. Když klíč zaharašil v zámku, zvedl hlavu. Překvapily ho psychiatrovy zrzavé vousy.

„Mé jméno je Kubohnát," vysvětloval psychiatr. „Šel jsem po cestě kolem a zaslechl jsem křik."

„To Klementýna," pravil Anděl. „Dopadlo všechno dobře? Už je po všem? Povídejte!"

„Jste trojnásobným otcem," pravil Kubohnát.

Anděl ztuhl:

„Trojčata?"

„Dvojčata a jeden extra," upřesnil Kubohnát. „Šel hned po nich. To je známka silné osobnosti."

„Jak se daří jí?" otázal se Anděl.

„Daří se jí dobře, za chvíli se na ni půjdete podívat," pravil Kubohnát.

„Je na mne nabroušená," pravil Anděl, „zamkla mě tu."

V záchvatu hostitelské povinnosti dodal:

„Mohu vám něco nabídnout?"

Těžce se zvedl.

„Ne," pravil Kubohnát, „děkuji, teď ne."

„Co tu děláte?" otázal se Anděl, „přijel jste sem na prázdniny?"

„Ano,“ řekl Kubohnát, „myslím, že mi u vás nebude zle, když mi to nabízíte.“

„To je opravdu štěstí, že jste se tu nachomýtl zrovna teď,“ pravil Anděl.

„Tady není žádný lékař?“ otázal se Kubohnát.

„Zavřela mě tu,“ pravil Anděl, „nemohl jsem nic zařídit. Všechno měla obstarat služka. Je nám moc oddaná.“

„Ach tak...!“ pravil Kubohnát.

Odmlčeli se. Kubohnát si pročesával plnovous všemi pěti roztaženými prsty. Modré oči se mu leskly ve stínu pokoje. Anděl si ho pozorně prohlížel. Psychiatr měl na sobě oblek z velmi poddajné černé látky; přiléhavé kalhoty měly dole poutko; dlouhé sako upnuté až po bradu ho zmenšovalo v ramenou. Nohy vězely ve vykrojených sandálech z lesklé černé kůže; nad límcem saka přetékala bledě modrá saténová košile. Byl šíleně prostý.

„Jsem rád, že tu zůstanete,“ pravil Anděl.

„Jděte se teď podívat na svou ženu,“ vyzval ho druhý.

VI

Klementýna se nehýbala. Ležela úplně natažená, oči upírala ke stropu. Dva špindírové leželi vpravo, třetí po její levici. Chůva již uklidila pokoj. Na okraj otevřeného okna stékalo neslyšně slunce.

„Zítra se budou muset odstavit,“ pravil Kubohnát. „Nemůže uživit dva plus jednoho, za druhé to půjde rychleji a za třetí si uchová hezká prsa.“

Klementýna sebou pohnula, otočila hlavu směrem k nim. Otevřela neúprosné oči a pravila:

„Budu je kojit sama všechny tři. A žádná prsa mi to nepokazí. A když zkazí, tím lépe. Rozhodně už nemám chuť se někomu líbit.“

Anděl k ní přistoupil a chtěl jí pohladit ruku. Odtáhla se.

„To stačí,“ pravila, „teď nemám chuť si zase něco začínat.“

„Vyslechni mě!“ zašeptal Anděl.

„Jdi pryč,“ pravila unaveně. „Nechci tě teď vidět. Moc mě to bolelo.“

„Necítíš se lépe?“ otázal se Anděl, „podívej... to břicho, co se tě tolik natrápilo, je už pryč.“

„A když nyní máte tohle prostěradlo,“ pravil Kubohnát, „nezbude po ničem ani památky, až vstanete.“

Klementýna se nadzvedla s vypětím všech sil. Mluvila tiše a jen syčela:

„Měla bych se tedy cítit lépe, že ano?... v tomhle stavu... sotvaže to skončilo... s tím potrhaným břichem... a s těmi bolavými zády..., s pánví, kde je pokroucená a bolavá každá kost... a s očima červenýma od potrhaných žilek..., měla bych se zkrátka sebrat, být hodná, snažit se o štíhlou postavu a pěkné

pevné poprsí..., aby ses ty nebo někdo jiný na mne svalil a vstříkl do mne to své svinstvo, aby to všechno začalo dokola, abych měla bolesti, byla jako bečka, krvácela..."

Zajela prudce paží pod pokrývku a strhla prostěradlo, jež jí stahovalo tělo. Anděl náznakem ruky učinil jakési gesto.

„Ne-při-bli-žuj se!" řekla tak nenávistně, že manžel znehybněl a nezmohl se na slovo. „Táhněte!" pravila. „Táhněte! Oba! Ty proto, žes mi tohle všecko spískal, a vy, že jste mě takhle viděl. Táhněte... plavte odtud!" Kubohnát zamířil ke dveřím, Anděl za ním. Protože čekal, až se uvolní dveře, uhodilo ho do týla prostěradlo, které žena zmuchlala do koule a mrštila po něm. Zavrávoral a narazil přitom na rám dveří. Dveře se za ním zavřely.

VII

Nyní kráčeli po schodišti a pod kroky se jim chvěly červené dlaždice. Dům byl postaven ze spousty černých trámů a vápnem nalíčených zdí. Kubohnát hledal, co by řekl.

„Co nevidět to bude zase dobré...," prohodil.

„Hm...," odpověděl Anděl.

„Moc vás to žere?" rozjížděl se znovu psychiatr.

„Ne," pravil Anděl. „Byl jsem dva měsíce pod zámkem. Tím to je."

Pokusil se o úsměv.

„Připadá mi divné, že jsem zase na svobodě."

„Co jste dělal po celé ty dva měsíce?" zeptal se Kubohnát.

„Nic," odpověděl Anděl.

Procházeli velkou halou, kde podlaha stejně jako schodiště byla z červených dlaždic. Nábytku tam bylo málo: masivní stůl ze světlého dřeva, nízký příborník z téhož stromu a na stěnách dvě nebo tři velmi krásné bílé malby. Židle vybraného vkusu. Anděl se zastavil u příborníku.

„Nemáte chuť se napít?" pravil.

„Mám, s radostí," pravil Kubohnát.

Anděl nalil dvě sklenky domácí jestřabinky.

„Fantastická!" ocenil Kubohnát. Protože jeho společník na to nic neříkal, dodal: „Když se to tak vezme, jak se cítíte jako otec?" „Není to zrovna k popukání."

VIII

29. srpna

Klementýna byla sama. Ani stopy po zvuku v pokoji. Až na občasné plesknutí slunce o dolní konec záclony.

Jsouc úlevně zbavena tíhy, položila si v naprosté otupělosti ruce na ploché, měkké břicho. Nalité prsy ji tížily. Tělo ji plnilo lítostí, výčitkou, studem; zapomněla již na prostěradlo, jež odhodila. Prsty nahmatávaly obrys hrudi, ramena, nenormálně zduřelá prsa. Bylo jí poněkud příliš horko, pravděpodobně z horečky.

Od okna přicházel vzdálený šum z vesnice. Byl čas polních prací. Z temných stájí se k ní občas doneslo bučení trestaného dobytka, jež však nebylo zdaleka tak pohoršené, jak chtělo vypadat.

Vedle ní spali špindírové. Uchopila jednoho, přemáhajíc mírný odpor, a podržela si ho napjatýma rukama nad hlavou. Byl růžový, s malou hubičkou, vlhkou jako chobotnice, oči mu vykukovaly z nakrabacené kůže. Odvrátila hlavu, odhalila jeden prs a špindíru k němu přiložila. Konec prsu mu musila vložit do úst, a tu zaťal pěstičky a tváře se mu propadly. Okamžitě polkl vydolovaný doušek a v jícnu mu nepříjemně žbluňklo. Nebylo to zrovna milé. Přineslo to sice trochu úlevy, ale přitom to i poněkud mrzačilo. Špindíra vyprázdnil prs ze dvou třetin a potom se odporoučel, rozhodil ručičky za hlavu a nechutně chrápal. Klementýna si ho položila vedle sebe; nepřestal chrápat a ještě přitom mlel neustále podivně hubičkou, jako by sál i ve spaní. Na lebce mu rašilo pavučinové chmýří; měkké témě hlavičky znepokojivě tepalo a člověk měl chuť stisknout je prstem, aby tepání přestalo.

Domem se rozlehla tupá rána. Zabouchly těžké dolní dveře; Kubohnát s Andělem si vyšli ven. Klementýna nyní vládla nad životem i smrtí těch tří věciček, které spaly vedle ní. Byly jejím vlastnictvím. Hladila si těžký, rozbolavěný prs. Zřejmě bude mít z čeho uživit všechny tři.

Druhý se vrhl dychtivě na hnědou bradavku, kterou mu před chvílí přenechal jeho bratr. Nasával sám, ona se odtáhla. Kubohnátovy a Andělovy kroky skřípaly na dvoře o štěrk. Nemluvně pilo. Třetí se pohnulo ve spánku. Nadzvedla se a podala mu druhý prs.

IX

Zahrada částečně zabíhala až do útesu, kde na srázech rostly různé dřeviny; v případě potřeby by se k nim dalo dostat, avšak nejčastěji byly ponechány v přírodním stavu. Byly tam chlácholany s listy, které byly svrchu modrofialové a zespod hráškově zelené s bílým žilkováním; divoké jilemníky s nitkovitými stonky a hrbolatými suky se rozvíjely do květů vysušených jako krvavé laskonky; chomáče reviolů vyleštěných do perleťové šedi, dlouhé hrozny smetanového střemchobýlu, zavěšené na spodních větvích araukárií, kozlí

bradky, modré nebomníky, různé druhy bekabungy, jejíž hustý zelený koberec v sobě skrýval živé žabičky, háje kormorýnu, rvenu, druhosenek, tisíce vybuchujících i skromných květů zasazených do hlíny v paždích skaliska, jež se přehojně rozlily podél zdi zahrady, a plazíce se jako chaluhy, tryskaly ze všech možných míst nebo se diskrétně vinuly kolem kovového mřížoví. O něco výše byla zahrada, zde již rovná, rozdělena do vyživovaných a svěžích pažitů, jež přetínaly cestičky vysypané štěrkem. Hrbolaté kmeny četných stromů prorážely zemi.

Právě tam se šel projít Kubohnát s Andělem po noci, kdy toho moc nenaspali. Čerstvý mořský vzduch pokrýval celý útes ubrusem soli. Nahoře, v místech, kde mělo být slunce, byl čtverec dutého plamene.

„Máte krásnou zahradu," pravil Kubohnát a ani se nesnažil o nic nápaditějšího. „Bydlíte tu již dlouho?"

„Ano, dva roky," pravil Anděl, „měl jsem jisté nesrovnalosti se svým svědomím. Zpackal jsem spoustu věcí."

„Zůstával ještě volný prostor," pravil Kubohnát, „tím to přece nekončí!"

„To je pravda," pravil Anděl, „jenomže mně to trvalo déle než vám, než jsem na to přišel."

Kubohnát zavrtěl hlavou.

„Mně se říká všechno," podotkl. „Já se nakonec dovím, co v lidech vězí. Když už jsme u toho, mohl byste mi povědět o nějakých vhodných osobách pro psychoanalýzu?"

„Je jich tu spousta," pravil Anděl. „Budete si moci vzít třeba naši služku. A lidé ve vsi také neodmítnou. Jsou sice poněkud neurvalí, ale jsou zajímaví a bohatí."

Kubohnát si zamnul ruce.

„Budu jich potřebovat moc a moc. Já těch povah něco zkonzumuji!"

„Jak to?" otázal se Anděl.

„Musím vám vyložit, proč jsem sem přišel," pravil Kubohnát. „Hledal jsem nějaký poklidný kout pro svůj pokus. Tak prosím: představte si Kubohnáta jako prázdnou nádobu."

„Jako sud?" uvedl jako příklad Anděl. „Vy jste pil?"

„Nikoli," pravil Kubohnát. „Ale jsem prázdný. Mám jen pohyby, reflexy a návyky. Chci se naplnit. A právě pro tohle psychoanalyzuji lidi. Jenže můj sud je sud Danaoven. Neasimiluji. Odeberu jim jejich myšlenky, komplexy, nerozhodnost, a nic mi z toho nezbude. Neasimiluji; anebo asimiluji až příliš dobře... je to prašť jako uhoď. Samozřejmé že si ponechám slova, obsah, etikety; znám termíny, pod které se zařazují vášně, vzruchy, ale neprožívám je."

„A co ten pokus?!" pravil Anděl, „po tom pokusu přece toužíte, či snad ne?"

„Ovšemže ano," pravil Kubohnát, „moc. Ale po jakém vlastně? Tady jsme u toho. Chci provést analýzu *integrální*. Jsem osvícenec."

Anděl pokrčil rameny.

„A už jste ji provedl?"

„Ne," odvětil Kubohnát. „Ten, koho budu takhle psychoanalyzovat, mi bude muset říci všechno. Všechno. Své nejvnitrnější myšlenky. Nejtíživější tajemství, skryté představy, to, co si nedovolí přiznat ani sám sobě; tohle a všecko ostatní a ještě i to, co je za tím. Tohle ještě žádný analytik neprovedl. Chci vidět, až kam se dá jít. Chci mít touhy a chtíče a zmocním se těch, jež patří druhým. Domnívám se, že jestliže mi z nich až dosud nic nezbylo, je to proto, že jsem nešel dost daleko. Chci uskutečnit jakousi identifikaci, ztotožnění. Víte, vědět, že vášně existují, a necítit je, to je strašné."

„Ujišťuji vás," pravil Anděl, „že máte alespoň tuhle touhu a že ta stačí, abyste se necítil tak prázdný."

„Nemám důvodu, proč bych měl dělat spíš to než ono," pravil Kubohnát. „A chci druhým lidem jejich důvody uzmout."

Docházeli k zadní zdi. Jednotvárnost kamenů zde přerušovala vysoká zlacená mříž, která byla souměrná s domovním portálem, jímž se včera vloudil Kubohnát do zahrady.

„Můj milý," pravil Anděl, „dovolte, abych vám ještě jednou opakoval, že toužit po touhách je již samo o sobě dostatečná vášeň. Důkazem toho je, že vás pudí k činu."

Psychiatr si prohrábl rezatou bradu a usmál se.

„Nicméně to však zároveň dokazuje velký nedostatek tužeb."

„Omyl," pravil Anděl. „K tomu, abyste žádné touhy nepociťoval a nikam se neorientoval, musel byste nejdříve podstoupit naprosto neutrální společenskou úpravu. Abyste byl prost jakéhokoli vlivu a zbaven vnitřní minulosti."

„To je právě ono," pravil Kubohnát. „Tak, jak mě před sebou vidíte, jsem se narodil loni. Podívejte se na můj občanský průkaz."

Podal jej Andělovi a ten si jej prohlédl.

„Máte pravdu," pravil Anděl, když mu jej vracel, „je to omyl."

„To by se vám tak hodilo...!" protestoval Kubohnát nakvašeně.

„Hraje to hezky dohromady," pravil Anděl. „Je pravda, že to tam stojí napsáno, ale co je napsáno, je omyl."

„Měl jsem přece vedle poznámku psychiatr," pravil Kubohnát. „Psychiatr: Nevyplněno. Vyplňte. Poznámka. To nelze popřít. Je to vytištěno černé na bílém."

„Nu a?" pravil Anděl.

„Nu a, tak tady vidíte, že tu touhu naplnit se nemám ze sebe," pravil Kubohnát. „Že o tom bylo rozhodnuto předem. Že jsem nebyl svobodný."

„Ale byl," odpověděl Anděl. „Toužíte, tedy jste svobodný."

„A kdybych vůbec po ničem netoužil, ani po tomhle?"

„Byl byste mrtev."

„A kruci!" zvolal Kubohnát, „s vámi už déle debatovat nebudu. Jde z vás hrůza."

Vyšli za mříž a vydali se na cestu ke vsi. Půda byla bílá a prašná. Po obou stranách rostla tmavozelená válečkovitá tráva, houbovitá jako tyčinky želatiny.

„Vlastně je to naopak," protestoval Kubohnát, „člověk je svobodný pouze tehdy, když po ničem netouží, takže bytost naprosto svobodná by po ničem netoužila. Právě z toho, že po ničem netoužím, usuzuji, že jsem svobodný."

„Nikoli," pravil Anděl, „jelikož toužíte po svých touhách, ergo po něčem bažíte, a to všechno je mylné."

„Ale ale ale!" vykřikl Kubohnát čím dál tím dotčenější. „A vůbec, chtít něco znamená být připoután ke své touze."

„Chyba lávky," pravil Anděl. „Svoboda je touha, která pochází z vás. Ostatně..."

„Ostatně," pravil Kubohnát, „vy si ze mě děláte psinu, prostě řečeno. Budu psychoanalyzovat lidi, odeberu jim skutečné tužby, chtění, volbu a vůbec všechno, a vy mi tadyhle budete dávat kapky?"

„Heleďte," pravil Anděl v zamyšlení, „udělejme pokus. Vynasnažte se na okamžik upřímně a jednou provždy přestat toužit po tužbách jiných lidí. Pokuste se. Buďte poctivý!"

„Přijímám," pravil Kubohnát.

Zastavili se na okraji cesty. Psychiatr zavřel oči a zdálo se, že se uvolňuje. Anděl ho pozorně sledoval.

V ladění Kubohnátovy tváře jako by došlo ke zlomu barvy. Vše, co z jeho těla bylo viditelné, ruce, krk, obličej, se ztrácelo ve zvláštní průhlednosti.

„Podívejte se na prsty...," zašeptal Anděl.

Kubohnát otevřel oči, ze kterých zmizela téměř všechna barva. Skrz pravou ruku viděl černý křemen na zemi. Když potom přicházel k sobě, průhlednost se ztrácela a proměnil se opět v tuhé skupenství.

„Tak vidíte," pravil Anděl, „při úplném uvolnění již neexistujete."

„Ba ne," pravil Kubohnát, „kojíte se opravdu marnou nadějí. Jestli si myslíte, že nějaké kejkle vyvrátí mé přesvědčení... Vyložte mi ten svůj trik..."

Došli až ke vsi a za obapolného souhlasu se obrátili a vydali na zpáteční cestu.

„Vaše žena touží vás vidět," řekl Kubohnát.

„Co vy o tom víte," pravil Anděl.

„Tuším to. Jsem idealista," pravil Kubohnát.

Došli až k domu, vystoupili po schodišti. Zábradlí z vyřezávaného dubu se otrocky prohýbalo pod pádným stiskem Kubohnátovy ruky. Anděl vešel do Klementýnina pokoje první.

X

Na prahu se zarazil. Vzadu za ním vyčkával Kubohnát.

„Přeješ si, prosím, abych šel dál?“ otázal se Anděl.

„Jen pojď,“ pravila Klementýna.

Dívala se na něho nijak, ani přátelsky, ani nepřátelsky. Zůstával stát a ani se neodvážil přisednout na postel, protože se bál, aby jí nepřekážel.

„Už ti asi nebudu moci důvěřovat,“ řekla. „Žena už nemůže nikdy důvěřovat mužům od chvíle, kdy jí nějaký chlap pomohl k dítěti. A tamtomu teprve ne.“

„Klementýnko,“ pravil Anděl, „vytrpěla sis už dost.“

Zavrtěla hlavou. Nechtěla, aby ji někdo litoval.

„Zítra vstanu. Za půl roku budou muset umět chodit. Za rok už budou číst.“

„Vidím, že už je ti lépe,“ pravil Anděl.

„Tohle nebyla žádná nemoc,“ ona na to. „Ted už je po všem. A nikdy se to nesmí opakovat. V neděli musí být pokřtěni. Budou se jmenovat Alex, Felix a Calex. Už je to rozhodnuto.“

„Alex a Felix, to není moc hezké, je tu ještě Prodex, Kotex nebo Tuzex.“

„Ty na tom nic nezměníš,“ pravila Klementýna jasné. „Alex a Felix pro dvojčata. Calex pro třetího.“

A polohlasně, jen pro sebe, pravila:

„Toho bude nutno držet hned od počátku zkrátka. Budu s ním mít potíže, ale je hodný.“ – „Zítra,“ pokračovala pak nahlas, „musí dostat postýlky.“

„Máte-li nějaké obstarávání,“ nabídl se Kubohnát, „spolehněte se na mne. Nijak se nežinýrujte.“

„To je nápad,“ pravila Klementýna, „aspoň tu nebudete jen tak zbůhdarma.“

„Nemám to ve zvyku,“ pravil Kubohnát.

„Tak pozor, abyste si to nezvykl tady,“ odpověděla Klementýna. „A teď jděte! Oba! Objednejte u truhláře tři postýlky. Dvě malé a jednu větší. A řekněte mu, ať si dá záležet. A až půjdete, pošlete mi Bělku.“

„Ano, zlato,“ pravil Anděl.

Sklonil se, políbil ji a opět se napřímil. Kubohnát ustoupil Andělovi z cesty. Sám pak zavřel dveře a odešel za Andělem.

„Kde je Běla?“ zeptal se.

„Dole...,“ pravil Anděl, „na bělidle. Bělí. Pojďme se nasnídat. Ty pochůzky obstaráme potom.“

„Obstarám to sám," pravil Kubohnát, „vy zůstanete tady. Nechci se zase dostat do debaty jako před chvílí. To člověka sebere. To není mé řemeslo. A vůbec, úloha psychiatra je jasná. Totiž psychiatrovat."

XI

Kubohnát prošel podruhé mříží tím směrem a znovu se vydal na cestu do vsi. Po pravé straně měl zeď zahrady, potom úbočí útesu a ve značné dáli moře. Po levé ruce obdělaná pole, tu a tam několik stromů, meze osázené křovím. Studna, které si ráno nevšiml, ho překvapila svou omšelou kamennou obrubou a dvěma vysokými kamennými sloupy, mezi nimiž neslo jasanové vědro tíhu drsného rezatého řetězu. Dole se čeřila na dně voda, korunujíc obrubu oblakem, jejž rychle rozcupovávalo modré mykadlo oblohy.

Již z dálky před ním vyvstávaly první domky, nápadné svou neotesaností. Byly to selské dvorce v podobě písmene U, jehož vidlice směřovaly k silnici. Nejprve se objevilo jedno či dvě stavení po pravici. Dvůr měl obvyklé uspořádání: uprostřed čtverce velká louže hemžící se raky a chlístavicemi; vlevo křídlo, které obýval sedlák se svou rodinou; vpravo a vzadu chlévy a stáje, rozdělené do poschodí, kam se vodil dobytek po poměrně příkré rampě. V podsklepeném přízemí, jež podpíraly mohutné sloupy, byly uloženy kádě, kde se působením zemské tíže shromažďoval hnůj a sračenky. Tam, kde nebyl ustájen dobytek, se skladovala sláma, zrní a zásoba píce. Ve zvláštním, velmi dobře zařízeném výklenku se pak klátily děvečky. Prostranství samotného dvora bylo vysypáno šedou žulou, jež byla přerušována dobře udržovanými pruhy oné válečko-houbovité trávy, jaká rostla i při okrajích cesty.

Kubohnát si to mířil stále dopředu a nezahlédl ani živáčka. Statků přibývalo. Nyní byly i po levé straně, kam se stáčela cesta, jež zde byla o něco širší. Pojednou se rozhojnila o červený potok, jehož hladina dosahovala téměř až k okraji silnice, bez jediné vrásky, bez jediného záhybu, a kde plavaly odpadky, nezjistitelné jako strávené jídlo. Nyní se tu a tam ozývaly z prázdných domů poněkud nadbytečné zvuky. Kubohnát se též snažil rozštěpit na samostatné pachy chomáče zápachů, jež ho praštily přes nos přímo u každého stavení.

Potok mu nešel na rozum. Nejdříve nebylo nic a potom zčistajasna plynul v plné šíři, nacpaný až po okraj jako pod nějakou napjatou blánou. Barva byla něco jako krvavý chrchel, světle červená a neprůhledná. Akvarel. Kubohnát sebral kamínek a hodil jej tam. Zapadl pod hladinu nenápadně, bez vystříknutí, jako do tekutého chmýří.

Cesta se rozšířila do podlouhlé návsi s vyvýšenou obrubou, kde vyřízené stromy pečovaly neustále o klidný stín. Rozeklaná cesta obcházela vyvýšený střed. Po pravé straně bylo živěji, a Kubohnát tedy zamířil tam.

Když přišel blíž, zjistil, že to je jen dědci jarmark. Byla tam dřevěná lavice pěkně na slunci a velké kameny, na kterých seděli opozdilci. Dědkové seděli na lavici vedle sebe a i tři kameny již byly obsazené. Bylo možno napočítat sedm mužských a pět ženských. Před lavicí stál dohazovač a svíral pod paždí lejstro v plyšových deskách. Měl na sobě staré šaty z kaštanového sametu, boty s cvoky, a ačkoli bylo teplo, pařil se v nerudné čepici z krtcích kožek. Páchl a dědkové ještě víc. Někteří se ani nehýbali, seděli s rukama zkříženýma na holi oblýskané častým používáním, ve špinavých beztvarých hadrech, neholeni, s vráskami plnými špíny, oči byly celé zvarhanělé od přílišné práce na slunci. Bezzubá ústa, plná smradlavých kořenů, něco žvýkala.

„Tak tedy," pravil dohazovač, „tenhleten není drahý a nadělá ještě moře práce; koukej, Křivánku, nechceš ho na děti? Ten jich ještě může mít, to si piš!" „A bude jim to moci ukázat," řekl kdosi. „To se ví, že ano," dotvrdil obecní dohazovač. „Hele, pojď sem, ty stará rachotino!"

Poručil mu, aby vstal. Dědek, celý shrbený, popošel o krok.

„Ukaž jim, co máš v gatích!" pravil dohazovač. Stařec si počal rozepínat roztřesenými prsty poklopec. Jeho okraje se leskly opotřebováním a mastnotou. Lidé kolem se mohli utlouci smíchem.

„Tak se na to podívejte," pravil Křivánek, „on tam opravdu ještě něco má."

Naklonil se nad dědka a potěžkával mu jeho ubohé nádobíčko, svíjeje se přitom smíchy.

„Ale jo. Beru ho," řekl dohazovači, „dám za něho sto franků."

„Přiklepnuto," pravil dohazovač. Kubohnát věděl, že tenhle zvyk je na venkově běžný, avšak zúčastnil se dědčího jarmarku poprvé, a tak ho ta podívaná zarazila.

Dědek se zase zapnul a čekal. „Hni se, ty starý pse!" pravil Křivánek a nakopl ho do zadku, že stařec až zavrávoral. „Tak jdem, děcka, hrej si, tu máš kohouta!"

Stařec vykročil drobnými krůčky. Z hloučku vyběhly dvě děti. Jedno mu začalo bičovat hřbet prutem, druhé se mu pověsilo na krk a chtělo ho srazit k zemi. Stařec se natáhl jak dlouhý tak široký a nos se mu zaryl do prachu. Muži se na to ani nepodívali. Jen Kubohnát zíral v úžasu na děti. Dědek se zvedl na kolena, z odřeného nosu mu crčela krev a cosi plival. Kubohnát se otočil a znovu se vrátil k hloučku. Nyní dohazovač vychvaloval asi sedmdesátiletou babku, tlustou a připosraženou, s řídkými mastnými vlasy, jež jí splývaly přes letitý černý šátek.

„Račte, tahle je ještě zachovalá," pravil, „kdo si ji vezme? Úplně bezzubá. To může být pěkné pohodlíčko!"

Kubohnát cítil, že se mu mírně zvedá žaludek. Zadíval se pozorněji do tváří kolem sebe. Samí pětatřicátníci až čtyřicátníci, dobře stavění, tvrdí, čepice na-

ražené na facku. Zřejmě chrapouni houževnatého plemene. Někteří s knírkem. Jasný důkaz.

„Šedesát franků za Adélu," pokračoval dohazovač. „Kolozubá – a taková cena! To je tedy kup! Tak heleď, Křesťane? A co ty, Nemehlo?"

Plácl rozmáchle dlaní stařeně po zádech.

„No tak vstaň, ty stará dýně, ať si tě prohlédnou. To je teda terno!"

Stařena vstala.

„Otoč se," pravil dohazovač, „ukaž paní holou slavnému publiku! A vy tam, koukejte si ji pěkně prohlédnout!"

Kubohnát se snažil nedívat se. Baba smrděla tak hrozně, až myslel, že omdlí. Zahlédl hroznou horu masa oteklého křečovými žilami.

„Padesát...," pronesl ostrý hlas.

„Máš ji mít. Tady je," zavolal dohazovač.

Ještě než si stařena stačila shrnout bavlněnou sukni, popostrčil ji dohazovač pořádnou buchtou do zad. Kubohnát stál vedle rozložitého obra, který se srdečně smál. Položil mu ruku na paži.

„Proč se smějete?" optal se. „Není vám hanba?"

Tázaný se přestal v mžiku smát.

„Co jestli mi to není?"

„Jestli vám to není hanba," opakoval Kubohnát. „Jsou už staří."

Ani se nenadal a slízl jednu pěstí. Rozřízl si o špičák ret. Krev mu špinila ústa. Zavrávoral a spadl z chodníku na vozovku. Nikdo se na něho ani nepodíval. Dražba pokračovala.

Vstal a smetl si hřbetem ruky prach z kalhot. Stál vzadu, za půlkruhem temných, nepřátelských zad.

„Tady ten!" vyštěkl hlas vyvolávače. „Ten s dřevěnou nohou. To teď frčí! Sto deset franků poprvé! Sto deset!"

Kubohnát se odtud ztratil. Měl dojem, že v jedné příčné ulici na konci návsi je několik krámků. Zamířil tam. A po několika minutách již vcházel k truhláři. Byl plný neklidu a necítil se dobře. Dveře za ním zapadly; čekal.

XII

V této místnosti, v něčem na způsob malé, špinavé kanceláře, mistr nebyl. Vyšlapaná, začernalá smrková podlaha, stůl z černého dřeva, na stěně kalendář, v jednom koutě špinavá stopa po kamnech, dvě židle, z nichž se sypala sláma, toť veškeré zařízení. Pažení sbitá z prken. Vzadu byly pootevřené dveře, jimiž pronikaly zvuky z dílny; nepravidelné rány dvojího původu v jednom sledu, a přece se nepopletly.

Kubohnát postoupil o několik kroků k dílně.

„Je tam někdo?“ zeptal se polohlasně.

Rány neustávaly, a tak vešel do dílny. Tam padalo světlo shora.

Byla to poměrně rozlehlá, dlouhá kůlna zatarasená deskami, fošnami a rozdělanými výrobky. Byly tam tři nebo čtyři ponky, jedna malá pásovka, probíječka, soustruh s jakoby prasklým litinovým podstavcem. Po zdech rozmanité, nikoli však příliš četné nástroje. Vpravo ode dveří, jimiž vstoupil Kubohnát, velká hromada pilin a hoblin. Pach klihu. Lepkavý džber, kde měl být klih, zůstával vlažný nad malým ohništěm na dřevěné uhlí na opačném konci dílny před druhými dveřmi, jež vedly na zahradu. Na prohnutých trámech visely rozličné předměty, staré pláty pil, zezelenalá myš, nástroje v hrozném stavu, svěráky, všechno dobré zrovna tak na vyhození.

Hned vlevo ležel obrovský dubový kmen, oddělený od podlahy dvěma mohutnými dřevěnými klíny. Na něm seděl jako na koni drobounký učedník a potýkal se s ním, přisekávaje jej rozmáchlými údery širočiny do čtyřhranného trámu. Byl oblečen do ubohých hadříků a vyhublé paže těžce zápolily se širočinou. O něco dále přibíjel mistr kůži na okraj bizarní konstrukce z bílého dubu, podobající se zubnímu lůžku, v jehož středu stál. Tato lóže byla opatřena hustými žaluziemi, jež byly v této chvíli otevřené, a jejich šarnýry při každém úderu kladiva lehounce zavrzaly.

Muž přibíjel, dítě pracovalo. Nikdo z nich nevěnoval Kubohnátovi pozornost; ten zůstával stát u prahu, nevěda, na čem je. Konečně se odhodlal.

„Dobrý den,“ pozdravil dost hlasitě.

Mistr přestal zatloukat hřebíky a zvedl nos. Byl ošklivý. Ústa mu poklesávala, nos byl široký, ohnutý pršák, ruce však byly šlachovité a pádné, porostlé hustými zrzavými chlupy.

„Co chceš?“ otázal se.

„Dětské postýlky,“ pravil Kubohnát. „Tam v tom domě na útesu se narodily děti. Potřebují dvě postýlky, jednu pro dva a jednu větší jen pro jednoho.“

„Udělám jen jednu,“ pravil truhlář. „Pro tři, a dva budou ležet po směru jízdy.“

„A jednu větší...,“ pravil Kubohnát.

„Jednu větší... No, uvidíme,“ řekl truhlář. „Ručně, nebo strojně?“

Kubohnát pozoroval maličkého učedníka, který tesal jako ve snu: ubohý automat, přibitý k nekonečné dřině.

„Ručně to přijde laciněji,“ pravil truhlář. „Stroje jsou totiž moc drahé, kdežto takovýchhle zmetků je třináct do tuctu.“

„Dostávají tady tvrdou výchovu,“ podotkl Kubohnát.

„Ručně, nebo strojně?“ opakoval truhlář.

„Strojně,“ pravil Kubohnát.

„To se ví...,“ zabrumlal truhlář, „aby se mi opotřebovaly stroje.“

„Do zítřka," pravil Kubohnát.

Potom předstíral zájem o jeho práci, protože si ho chtěl navnadit.

„Co to tu děláte?" otázal se.

„Něco do kostela," pravil truhlář, „kazatelnu."

Jako by se zlobil a přitom i pyšnil. Při řeči mu stékala z velkých úst sprška slin.

„Kazatelnu?" pravil Kubohnát.

Přistoupil blíže, aby lépe viděl. Skutečně to byla kazatelna. Kazatelna s poklopem. Zvláštní typ, s jakým se Kubohnát ještě nesetkal.

„Ještě nikdy jsem se nedostal na venkov," pravil. „Abych řekl pravdu, ve městě se tento typ zrovna nedělá, a proto mě to moc zajímá."

„Ve městě se už na Pánaboha nevěří," pravil truhlář.

Zadíval se zlobně na Kubohnáta. V té chvíli upustil drobounký učedníček širočinu a složil se pěkně nosem napřed na přitesávaný dubový kmen. Nenadálé ticho Kubohnáta zarazilo. Otočil se a poodešel k dítěti. Truhlář se zatím ztratil, několika kroky se zase vrátil se starou plechovkou plnou vody a neurvale ji vychrstl chlapci za krk. Když pak viděl, že se chlapec nezvedá, poslal touž cestou i plechovku. Učedník povzdechl, pohoršený Kubohnát se k němu přitočil, snaže se mu pomoci; avšak drobné ušmudlané zápěstí se již opět jednotvárně a ochable pozvedávalo a klesalo.

„Jste moc prudký," pravil Kubohnát truhláři, „vždyť je to ještě dítě, takové mládě! Měl byste se stydět!"

Rána do brady ho málem porazila; couvl o dva kroky, aby našel rovnováhu. Ohmatával si opatrně čelist. Vousy náraz ztlumily.

Truhlář se znovu pustil do práce, jako kdyby se nechumelilo. Mezi dvěma údery kladiva přestal.

„Přijď se na ni v neděli podívat. To už bude smontovaná. Je to moc krásná kazatelna."

Pyšně ji hladil. Bílý leštěný dub jako by se mu pod rukama chvěl.

„Ty tvé postele budou zítra," dodal. „Přijdeš si pro ně. Asi tak v pět."

„Dobrá...," odpověděl Kubohnát.

Znovu se rozbušily rány. Zápach klihu houstl. Kubohnát pohlédl naposledy na učedníka, pokrčil rameny a odešel.

Na ulici byl klid. Vydal se na cestu k domu. Když šel kolem oken truhlářova domu, zachvěly se v něm záclony. Z domu vyšlo děvčátko; prozpěvovalo si. Neslo smaltovanou konev, téměř stejně velkou, jako bylo samo. Až se bude vracet, jistě jí nebude do zpěvu.

XIII

30. srpna

Anděl seděl s Kubohnátem ve velké chladné hale. Kolem pobíhala služka a připravovala něco k pití. Urovnávala před Andělem na podnosu sklenice a džbán. Okna i dveře do zahrady byly dokořán. Občas sem zalétl nějaký hmyz a bzučel křídly ve vysoké místnosti. Všechno odpočívalo.

Kubohnát otevřel ústa:

„Postýlky měly být dnes v pět hodin," pravil.

„Tak to tedy již jsou," pravil Anděl. „Jisté už byly hotovy v pět ráno."

„Vážně?" otázal se Kubohnát, „jestli tomu tak je, tak to už opravdu budou."

Zmlkli a tiše popíjeli. Kubohnát zaváhal a znovu prolomil mlčení.

„Nechci vám říkat věci, které pro vás nejsou žádnou novinkou a které vás bezpochyby otravují," pravil, „ale to, co jsem viděl ve vesnici, mě zarazilo. Zdejší lidé jsou velmi divní."

„Vám se zdají divní?" otázal se Anděl.

Zůstával zdvořilý, ale tón prozrazoval jen velmi chabý zájem. Kubohnát to vycítil a stočil řeč jinam.

„Ano," řekl, „zdají se mi divní, avšak doufám, že až je lépe poznám, bude mi jejich mentalita jasnější. Ostatně, dožil bych se překvapení i jinde. Jsem ještě zelenáč."

„To jistě," ujišťoval Anděl, duchem jinde.

Čtvercem okna prolétl jako šipka pták. Kubohnát ho sledoval očima.

„Samozřejmě," řekl a zničehonic změnil nit hovoru, „vy byste se nechtěl nechat psychoanalyzovat, že ne?"

„Ne," řekl Anděl, „to bych rozhodně nechtěl. A potom, na mně není nic zajímavého. Já se jenom zajímám. To je něco jiného."

„O co," tázal se Kubohnát, vynakládaje nadlidskou sílu, aby udržel rozhovor.

„O všecko a o nic," pravil Anděl, „o život. Mám rád život."

„To máte štěstí," pronesl tiše Kubohnát.

Dopil naráz zbytek sklenice.

„Je to moc dobré," podotkl, „směl bych si dát ještě jednu?"

„Jako doma," pravil Anděl, „nijak se neostýchejte."

A opět ticho.

„Zajdu se podívat na vaši ženu," pravil Kubohnát, zvedaje se. „Musí jí být dlouhá chvíle, když je tak sama."

„Jen běžte," pravil Anděl, „samozřejmě. A potom se pro mě zastavte. Dojdu pro vůz a zajedeme pro postýlky."

„Tak se mějte prozatím dobře," pravil Kubohnát. To už byl na odchodu a mířil ke schodišti.

Zaklepal jemně na dveře u Klementýny; odpověděla, aby šel dál. Což učinil.

Na Klementýnině posteli ležela Klementýna a všechna tři pacholátka. Dvě vpravo a jedno vlevo.

„To jsem já," řekl Kubohnát. „Jdu se podívat, jestli něco nepotřebujete."

„Nic," pravila. „Budou postele už brzy hotové?"

„Už asi jsou," pravil Kubohnát.

„Jak je udělal?" otázala se.

„Mno...," odpověděl psychiatr, „myslím, že je udělal víceméně podle svého. Dvě místa po směru jízdy a druhou napříč."

„Tu větší?" zeptala se Klementýna.

„Řekl jsem mu to tak." Kubohnát se spokojil s upřesněním.

„Máte tu všechno, co potřebujete?" otázala se Klementýna po kratším zamyšlení.

„Veškeré pohodlí," ujistil Kubohnát.

„Nepotřebujete nic?"

„Nic..."

Jeden špindíra sebou začal vrtět, jako by měl nějaké potíže. Najednou mu břichem proletěl zvuk, jako když se někdo valí ze schodů, a opičí obličejíček se rozjasnil. Klementýna se usmála. Poplácala ho po bříšku.

„No no...," řekla, „to je zácpička, zlatíčko."

Začínal pofňukávat druhý. Klementýna pohlédla k pendlovkám a potom na Kubohnáta:

„Je čas kojení," řekla.

„Tak já půjdu," zašeptal Kubohnát.

Odešel tiše jako myš.

Klementýna vzala do rukou jedno nemluvně a prohlížela si je. Byl to Alex. Ústa se mu roztahovala do koutků a vyluzovala jakési rozklepané skřípění. Rychle ho položila a uvolnila prs. Potom dítě nadzvedla a přiložila je k prsu. Počal nasávat, div se nezadusil. Odtrhla ho proto prudce od bradavky. Vystříkl z ní proužek mléka, opsal křivku a dopadl na pevnou kouli. Klementýnin počin Alexe rozvzteklil, takže začal vřískat. Přiložila jej znovu a on začal znovu sát, ještě celý uřvaný, s šílenou nenasytností. A opět ho zvedla.

Řval na plné kolo. Klementýnu to počalo zajímat. Opakovala to ještě jednou. Čtyřikrát. Alex, šílený vzteky, začínal nabíhat do fialová. A náhle jako by se počal dusit. Pusa se mu hrozně roztáhla nevydaným řevem a po vztekem zčernalých tvářích mu stékaly slzy. Pojednou zachvátil Klementýnu příšerný strach a začala Alexem třást.

„No tak, Alexi, Alexi?"

Šílela čím dál tím víc. Už už že zavolá. A potom náhle Alex nabral dech k dalšímu nářku. Hezky rychle mu podala prs třesoucíma se rukama.

Vzápětí se utišil a začal hltavě pít.

Přejela mu rukou po zvlhlém čele. S tímhle si již hned tak nezačne.

Konečně Alex po několika minutách dopil a přestal sát. Polkl naprázdno, říhl a téměř okamžitě se ponořil do spánku, stále ještě přerušovaného mohutným vzlykáním.

Když brala posledního, všimla si, že ten ji pozoruje. Ležel tam s kučeravými vlasy a rozevřenýma očima, hlubokomyslný jako cizí bůžek, a to ji zneklidňovalo. Usmíval se zvláštním spikleneckým úsměvem.

Odpíjel si svůj díl. Chvílemi přestával, pozoroval ji, a i když nepolykal, ponechával si konec prsu v ústech, nespouštěje z ní oka.

Když skončil, položila ho na levou stranu a otočila se k němu zády. V pokoji šustil trojí křehký dech.

Ulehla na lože a odevzdala se prázdnotě; ještě se zcela neprohrála z rozrušení. Ze tří košilek stoupal kyselý pach potu. Měla ošklivý sen.

XIV

Anděl již vyvezl vůz z garáže a čekal na Kubohnáta. Psychiatr se nemohl nabažit pohledu na nádherné panoráma, na fialové moře a lesklou kouřovou oblohu, na stromy a květiny v zahradě, na bílý neměnný dům uprostřed barevných orgií.

Kubohnát utrhl jakýsi žlutý kvítek a usedl vedle Anděla. Byl to starý solidní automobil s karoserií potaženou uvnitř ovčí kůží, ne zrovna pohodlný, ale spolehlivý. Vzadu byl otevřený; stěnu přidržovaly dva řetězy a uvnitř se vesele honil studený vzduch kolem dokola.

„Bože, to je kraj!“ pravil Kubohnát, „a ty květiny! Taková nádhera! Tolik...“

„Ano,“ pravil Anděl.

Na prašné silnici zrychlil. Za vozem se vznášel oblak prachu a usazoval se potom na houbovitou trávu, na niž si už Kubohnát zvykl.

Na kraji silnice zamávala svými rohy koza a Anděl zastavil.

„Tak si nasedni,“ řekl zvířeti.

Koza naskočila do vozu a sedla si na plošinu za nimi.

„Tady vás stopne každá,“ vysvětloval Anděl, „a protože nemám důvod, abych si to s venkovany rozházel...“

Ani větu nedokončil.

„Chápu,“ pravil Kubohnát.

O něco dál naložili prase. Na kraji vesnice obě zvířata vystoupila a každé zamířilo ke svému statku.

„Když jsou klidné," řekl ještě Anděl, „mají právo jít na procházku. Když však nejsou, jsou potrestány a dostanou výprask. A zavřou je. A pak se bez dlouhých cavyků snědí."

„Ano...," řekl ohromený Kubohnát.

Andělovo auto zarazilo před truhlářstvím. Oba muži vystoupili. V malé kanceláři nyní byla podlouhlá bedna. V ní ležela mrtvola učedníka, toho, co ještě včera přitesával dubový trám, vyhublá a bledá, nedbale zakrytá starým pytlem.

„Je tam někdo?" zavolal Anděl a bouchl pěstí do stolu.

Objevil se truhlář. Z dílny bylo slyšet stejné rány jako minulého dne. Asi nějaký jiný učedník.

Muž si otřel nos o rukáv.

„Jdeš si pro postele?" otázal se Anděla.

„Ano," pravil Anděl.

„Tak si je teda vem," řekl muž, „tamhle jsou."

Ukázal na dílnu.

„Pojď mi pomoct," řekl Anděl.

Oba zmizeli. Kubohnát zahnal masařku, která bzučela v kruhu nad chlapcovou sinalou hlavou.

Truhlář s Andělem naložili postele do automobilu. Byly rozloženy do dílů.

„Tohle mi vezmeš s sebou," pravil truhlář, ukazuje na bednu, kde ležel učedník.

„Prosím. Nalož ji!" pravil Anděl.

Truhlář zvedl bednu a šoupl ji do auta. Otočili se a zanedlouho jeli kolem červeného potoka. Anděl zastavil a vzal bednu. Byla lehká a nevelká. Bez námahy ji zvedl a donesl k potoku. Potom ji ve vodě rozhoupal. Dřevo kleslo v okamžení rovnou ke dnu. Chlapcova mrtvola plavala bez hnutí na povrchu, nadnášena pomalým proudem jako po hladině ztuhlého vosku.

Vůz se kodrcal po silnici a vzadu o sebe narážela prkna.

XV

31. srpna

Kubohnátův pokoj byl v prvním poschodí, na samém konci vydlaždičkované chodby směrem k moři. Do rámu dolní okenní tabulky se vpisovaly nepoddajné vlasy dracény. Nad jejich zelenými čepelemi prosvítalo moře. Nepříliš vysoká čtvercová místnost s obložením z leštěné borovice voněla pryskyřicí. Dlouhé stropní trámy, rovněž leštěné, vykreslovaly krov s mírným spádem; v rozích se opíral o šikmé, hrubě přitesané vzpěry. Veškeré zařízení tu tvořila postel z citroníkového dřeva, dosti široký psací stůl, potažený nahoře červeným

safiánem, jemu odpovídající lenoška a kombinovaná skříň, v jejímž zrcadle se odráželo okno. Podlaha byla jako všude v domě z dlaždic; zde však to byly malé světle žluté porézní kosočtverce, zpola zakryté hustým kobercem z černé vlny. Na stěnách nebylo nic, ani obrázek, ani fotografie. Nízké dveře vedly do koupelny.

Kubohnát dokončil toaletu a oblékl se na vycházku. Odložil svůj psychiatrovský pracovní úbor a nyní si natáhl dlouhé kalhoty z měkké kůže, které mu poměrně dobře padly, košili z purpurového hedvábí a nakonec vklouzl do volného hnědého sametového saka, vybraného k barvě kalhot. Ještě si zavázal řemínky purpurových sandálů a odešel z pokoje. Měl před sebou cestu do vsi, kde měl s farářem dohodnout hodinu nedělního obřadu, a z toho důvodu se oblékl prostě.

Na chodbě zahlédl Klementýnu, která zacházela do svého pokoje. Poprvé totiž vstala a prošla se po zahradě. Pokynula mu, než za ní zapadly dveře.

Sešel po schodech. Anděl ještě spal. Kubohnát ani nečekal na snídani a vyšel do zahrady. V chladném ranním vzduchu ševelily listy plavých ariol.

Země byla suchá jako azbest. Voda ve studni vřela jako již včera, vymetené nebe neslibovalo ani kapku deště. Kubohnát zamířil ke vsi, a protože již měl cestu v oku, zdála se mu kratší.

Kostel ještě neviděl, protože jeho věž vyčnívala jen málo nad okolní domy a statky. Aby se k němu dostal, musel jít hodně dlouho podél červeného potoka. Pozoroval hutnou vodu a trochu se ježil při pomyšlení, co všechno se tají pod tím napjatým povrchem.

Cesta zahýbala stejně jako potok. Pohled na druhou stranu zátočiny zakrývaly Kubohnátovi šedé budovy po levém břehu.

Ještě padesát metrů, a pak se před ním – ještě dost daleko – vynořil kostel. A na červeném potoce nehybná bárka. Po obou bocích visela volně vesla. Za přídí, kterou viděl ze tří čtvrtin, spatřil cosi tmavého, oživovaného neurčitými pohyby; šel proto blíže, aby přišel věci na kloub.

Když došel až k bárce, spatřil tam člověka, který se přidržoval břehu a snažil se vstoupit do loďky. Voda červeného potoka mu stékala po šatech jako živé perly a nijak je nepromáčela. Nad okrajem bárky se vynořila hlava. Čím víc se muž namáhal, tím víc se bárka kymácela a ujížděla. Při posledním pokusu se mu podařilo nastoupit do bárky jednou paží a jednou nohou, načež se svalil na dno, a tehdy se Kubohnátovi podařilo zahlédnout jeho obličej. Byl poměrně již dost starý, měl vpadlé tváře, modré oči zíraly do daleka. Muž byl vyholený a dlouhé bílé vlasy mu dodávaly důstojný i dobrácký výraz, avšak nehybná ústa svědčila o zatrpklosti. Nyní držel cosi v zubech, něco, co Kubohnát nedovedl blíže určit.

Kubohnát na něho zahalekal:

„Máte nějaké nesnáze?“ zeptal se.

Muž se napřímil a podařilo se mu nasednout. A to, co svými čelistmi ulovil, zase pustil.

„Říkal jste něco?“ otázal se.

Nahrbil se nad vesla a zajel s bárkou ke břehu. Několik záběrů vesel a přistál. Z toho Kubohnát usoudil, že břeh padá do vody velmi srázně, jako by tam došlo ke zlomu zemské kůry.

„Potřebujete pomoci?“ otázal se Kubohnát.

Muž se na něho zahleděl. Jeho oděvem byl pytel a beztvaré hadry.

„Vy tu jste cizí?“ pravil.

„Ano,“ odpověděl Kubohnát.

„Tak to ano, jinak byste se mne takhle neptal,“ poznamenal muž spíše sám pro sebe.

„Vždyť jste se mohl utopit,“ pravil Kubohnát.

„V téhle vodě nikdy,“ pravil muž, „ta je pokaždé jiná; někdy neunese ani dřevo, jindy udrží na hladině i kameny, ale mrtvoly, ty tu plavou pořád a ne a ne se potopit.“

„Co se stalo?“ tázal se Kubohnát, „vypadl jste snad z bárky?“

„Dělal jsem svou práci,“ pravil muž. „Do téhle vody se hází všechno mrtvé a já to zase musím vylovit. Svými zuby. Jsem za to dobře placen.“

„Na to by přece stačila stejně dobře síť,“ pravil Kubohnát.

Pociťoval zvláštní neklid, jako by mluvil s někým z jiné planety. Inu ovšem, velmi, velmi dobře známý pocit.

„Musím lovit vlastními zuby ty mršiny a shnilotiny,“ pravil muž, „kvůli tomu je tam házejí. A já je musím vytáhnout tak, aby mi pukly právě mezi zuby. Aby mi zaneřádily obličej.“

„Platí vám za to hodně?“ otázal se Kubohnát.

„Opatří mi bárku,“ pravil muž, „a platí mi zlatem a hanbou.“

Při slově *hanba* Kubohnát rozhořčeně couvl.

„Mám domek,“ pravil s úsměvem muž, kterému neušlo Kubohnátovo couvnutí, „dostávám jídlo, dostávám zlato. Spoustu zlata. Ale nemám právo je utrácet. Nikdo mi za ně nechce nic prodat. Mám dům a spoustu zlata, ale musím strávit hanbu celé vsi. Platí si mě, abych měl výčitky svědomí místo nich. Za všechno jimi napáchané zlo, za všechnu bezbožnost. Za všechny zvrácenosti a zločiny. Za dědci jarmark. Za mučená zvířata. Za učedníky. A za svinstvo.“

Na okamžik se zarazil.

„Tohle vás přece nemůže zajímat,“ pokračoval. „Nemáte náhodou v úmyslu zde zůstat?“

Nastalo dlouhé mlčení.

„Mám,“ řekl posléze Kubohnát, „zůstanu zde.“

„Pak tedy budete jako ti druzí," pravil muž, „i vy si budete hezky žít s čistým svědomím a budete mi házet na bedra tíhu své hanby. A budete mi strkat zlato. Ale nic mi za mé zlato neprodáte."

„Jak se jmenujete?" otázal se Kubohnát.

„Sláva," pravil muž. „Říkají mi Sláva. Tak se jmenuje ta bárka. Já jsem své jméno již ztratil."

„Ještě se uvidíme...," pravil Kubohnát.

„Budete jako oni," pravil muž, „již nikdy se mnou neztratíte slovo. Budete si mě platit. A budete mi házet své mršiny. A svou hanbu."

„Proč to ale děláte?" otázal se Kubohnát.

Muž pokrčil rameny.

„Přede mnou tu byl někdo jiný," pravil.

„A jak jste se dostal na jeho místo?" naléhal Kubohnát.

„Vystřídá mě první člověk, který se bude stydět víc než já. Tak to chodilo ve vsi odjakživa. Jsou hluboce věřící. Nechávají si své svědomí hezky pro sebe. Nikdy ani jediná výčitka. Jestliže však někdo ochabne..., jestliže se vzbouří..."

„Tak ho naloží na Slávu...," dokončil Kubohnát. „A vy jste se vzbouřil."

„Jenomže teď už se to příliš často nestává...," pravil muž, „možná že já budu poslední. Má matka nebyla zdejší."

Zaujal znovu pracovní postoj a sklonil se nad vesla.

„Musím se dát do práce," pravil, „na shledanou!"

„Na shledanou," pravil Kubohnát.

Díval se za ním, jak se zvolna ztrácí na červené hladině, a vykročil. Kostel, slepičí vejce na hnízdě, byl již nedaleko. Když k němu došel, vyběhl ruče po sedmi schodech a vstoupil dovnitř. Než si promluví s farářem, porozhlédne se trochu po kostele.

XVI

Složitá změť trámů a podpěrných sloupů nesla kryt z černé břidlice nad vejčitou lodí. Před Kubohnátem se tyčil žulový oltář se zeleným bohoslužebným příslušenstvím. Mezi dvěma trámy vpravo se rýsovala vysoká bílá silueta zbrusu nové kazatelny s otevřenými žaluziemi.

Kubohnát viděl poprvé v životě tak vyumělkovaný kostel postavený v podobě vejce, bez kamenných pilířů, bez oblouků, ať postranních či příčných, bez lomeného žebroví, bez ladu a skladu a bez starosti o zítřek. Podél mohutných zdí se plazilo podivně stlučené bednění, vytvářející geodetickou výztuhu. Hlavní sloupy byly osázeny vyřezávanými sochami, které byly zřejmě polychromované, a oči světců, hadů i démonů z nich v šeru jen svítily. Vnitřní prostora lodi byla úplně volná. Oválné mozaikové okno omývalo oltář

dominantou ultramarínu. Nebýt toho okna, tonul by kostel ve tmě. Dva několikaramenné svícny po stranách oltáře vrhaly mihotavé odlesky a prorážely temnotu svou otupenou září.

Od vchodu až k oltáři bylo po podlaze nastláno hustě slámy. Kubohnát vykročil vpřed. Oči si zvolna přivykaly šeru, a tak si všiml šedého obdélníku otevřených dveří vzadu za oltářem; zamířil tam v domnění, že se dostane do sakristie a na faru.

Prošel dveřmi a octl se v protáhlé místnůstce napěchované skříněmi a různým harampádím. Vzadu další dveře. Jimi přicházel šepot nějakých hlasů. Kubohnát třikrát zaklepal články prstů o dřevěné ostění.

„Může se dál?“ otázal se polohlasně.

Šum rozhovoru ustal.

„Pojďte,“ uslyšel Kubohnát.

Uposlechl vyzvání a prošel druhými dveřmi.

Tam tedy byl farář, který právě rozmlouval s kostelníkem. Když spatřili Kubohnáta, oba povstali.

„Dobrý den,“ pozdravil psychiatr, „pan farář, nemýlím-li se?“

„Dobrý den,“ pravil farář.

Byl to šlachovitý muž. Černé oči chráněné hustým obočím byly zasazeny hluboko do obličeje. Při řeči křížil na prsou dlouhé suché ruce, za chůze, jak Kubohnát zjistil, mírně pokulhával.

„Rád bych s vámi mluvil,“ pravil Kubohnát.

„Prosím...,“ odpověděl farář.

„Kvůli křtu,“ vysvětloval Kubohnát, „hodilo by se vám to v neděli?“

„Je to mé řemeslo,“ pravil farář. „Každý máme své!“

„V domě na skále se narodila trojčata,“ pravil Kubohnát, „Alex, Felix a Calex. V neděli večer už musí být všechno hotové.“

„Přijďte v neděli na mši,“ řekl farář, „řeknu vám, v kolik hodin.“

„Když já na mši nikdy nechodím...,“ namítl Kubohnát.

„Tím spíš přijďte,“ pravil farář, „přivede vás to na jiné myšlenky. Aspoň bude někdo, komu budou znít mé řeči nově.“

„Jsem proti náboženství,“ řekl Kubohnát. „Nezapomínám však, že tady na venkově může nést nějaký užitek.“

Farář se ušklíbl.

„Užitek...! Náboženství je luxus,“ pravil, „jen tupci z něho chtějí dělat něco užitečného.“

Hrdě se narovnal v zádech a počal se vzrušeně belhat po místnosti.

„Ale já to odmítám. Moje náboženství zůstane luxusem,“ pravil úsečně.

„Chtěl jsem zdůraznit,“ vysvětloval Kubohnát, „že právě na venkově může mít farář co říci. Vést zhrublé mozky venkovanů, ukazovat jim prstem na

omyly, jichž se dopouštějí, otevírat jim oči a poukazovat na nebezpečí příliš pozemského života, být brzdou jejich špatných instinktů... Nevím, zda jste informován o jisté věci, která se páše v téhle vsi... No... jsem tu nový a nechtěl bych si ani hrát na soudce, ani vás urazit svou reakcí na to, co se vám bezpochyby jeví jako samozřejmé od chvíle, kdy to spatřilo světlo světa;... ehm... farář, dejme tomu, si vezme z kazatelny na paškál zlodějnu a bude zatracovat příliš časné pohlavní obcování výrostků, aby zabránil nepořádku a nemravnosti ve svém okrese.“

„Ve své farnosti...,“ upřesnil kostelník.

„Ve své farnosti...,“ pravil Kubohnát. „Jo, co jsem to chtěl říct?“

„To nevím,“ zarazil ho farář.

„Na tom konečně nesejde,“ pravil Kubohnát, nabíraje odvahy, „ale ten dědci jarmark, to se prostě příčí zdravému rozumu.“

„Žijete příliš pozemsky!“ zvolal farář. „O ten dědci jarmark, o ten se houby starám, vážený pane. Ti lidé trpí... a ti, kdož trpí na zemi, si tím získávají svůj kus ráje. Ostatně utrpení samo o sobě není zbytečné, a jestliže mě opravdu něco mrzí, pak to jsou pouze zdroje toho utrpení. Víte, mě trápí to, že netrpí v Bohu. Jsou to mameluci. To už jsem vám řekl před chvilkou. Náboženství je pro ně prostředek. Materialističtí mameluci...“

Rozpaloval se, jak mluvil, a v očích mu to jen blýskalo.

„Chodí do kostela jako tyrani. Jako opravdoví tyrani. A víte, co po mně chtějí? Aby jim vzešla vička. A na pokoj v duši, milý synu, klidně kašlou. Oni jej mají. Mají Slávu. Budu bojovat do posledního dechu, ale nepovolím. A ne a nezařídím, aby jim rostla vička. Díky Bohu... mám věrné přátele. Není jich moc, ale jsou mou oporou.“

Zažertoval.

„Přijďte v neděli a uvidíte... Uvidíte, jak si poradí hmota s hmotou. Postavím ty tupce proti nim samým... Jejich odpor narazí na odpor ještě větší... A z toho nárazu vzejde nepokoj, který je přivede zpět k náboženství... k luxusu!... K onomu luxusu, na nějž jim Bůh ve své dobrotě ráčil dát právo.“

„Tak co bude s tím křtem?“ pravil Kubohnát, „necháme to tedy na neděli odpoledne?“

„Přesnou hodinu vám řeknu až po mši,“ opakoval farář.

„Budiž,“ řekl Kubohnát, „na shledanou, pane faráři. Obdivoval jsem před chvílí váš kostel. Opravdu zvláštní stavba.“

„Zvláštní,“ přisvědčil farář nepřítomně.

A zase si sedl, zatímco Kubohnát odcházel, kudy přišel. Psychiatr pociťoval zvláštní malátnost.

„Klementýna mě už těmi svými pochůzkami otravuje," uvažoval nahlas. „Budu rád, až se s výchovou těch tří skončí. A k tomu ještě ten trik s vymámenou mší..."

Nastával večer.

„Ten trik s vymámenou mší, to by člověka naštvalo!"

„Naštvalo," přitakala mu velká černá kočka sedící na zdi.

Kubohnát se na ni zadíval. Kočka začala příst a rozštípla své žluté oči svislými pomlčkami.

„Naštvalo!" uzavřel Kubohnát a utrhl si oblé, válečkovité a měkké stéblo trávy.

Urazil kus cesty a otočil se. Pohlédl na kočku, zaváhal, ale potom šel dál.

XVII

Neděle 2. září

Kubohnát již byl připraven k odchodu a z dlouhé chvíle se procházel po chodbě. Oblékl si svůj důstojný sváteční háv a cítil se nesvůj jako herec v kostýmu na prázdném jevišti. Konečně chůva přišla.

„Vám to ale trvá," pravil Kubohnát.

„Protože jsem se šlechtila," řekla na vysvětlenou.

Měla na sobě extrovky z bílého piku, černé střevíce, černý klobouk, bílé přízové rukavice, v rukou držela ošumělý misál v kožené vazbě. Obličej se jí leskl, rty byly zmalované. Mohutné prsy napínaly živůtek a robustní křivky boků svědomitě vyplňovaly zbývající část šatů.

„Tak jdem na věc!" pravil Kubohnát.

Vyšli. Byla jaksi zaražená a ze samé uctivosti se snažila, aby nebylo slyšet, ani jak dýchá.

„No tak," zeptal se Kubohnát, když ušli sto metrů, „kdypak vás zanalyzuji?"

Začervenala se a pohlédla na něj úkosem. Šli zrovna kolem hustého živého plotu.

„Teď před mší to přeci nejde...," pravila, planouc nadějí.

Psychiatr cítil, že se mu chvějí zrzavé vousy, když pochopil, co ona tím míní, a vedl ji pevnou rukou k okraji silnice. Zmizeli za plotem po úzké pěšince obrostlé ostružiním, a Kubohnát si o ně rozedřel svůj hezký oblek.

Nyní se octli na dobře chráněném poli.

Služka si opatrně sundala černý klobouk.

„Bylo by škoda ho poničit," řekla, „a vůbec, vždyť budu celá zelená, když si sem lehnu..."

„Tak si klekněte na všechny čtyři," pravil Kubohnát.

„Správně," řekla, jako by dospěla k názoru, že to je jediný možný způsob.

Psychiatr ji obhospodařoval a přitom pozoroval, jak se dívčina krátká šíje pravidelně zvedá a uvolňuje. Jelikož nebyla učesána pečlivě, vlnilo se ve větru několik světlých kadeří. Vydávala silný pach, ale Kubohnát se od svého příchodu do domu dosud nedostal k žádné akci a nemohl tudíž říci, že by se mu tento poněkud zvířecí pach nelíbil. Z celkem pochopitelného důvodu lidskosti se střehl ji obtěžkat.

Došli ke kostelu ani ne deset minut po začátku mše. Soudě podle počtu vozů a kolesek byla vejčitá loď jistě plná lidí. ještě než Kubohnát vstoupil na schody, podíval se znovu na děvče, které jen hořelo a trochu se stydělo.

„Mám přijít dnes večer?“ zašeptala.

„Ano,“ pravil, „budeš mi povídat o svém životě.“

Zaraženě na něho pohlédla; když zjistila, že si nedělá legraci, přikývla, i když nechápala. Vešli dovnitř a vmísili se do vydrbaného davu, který se tam tísnil. Kubohnát se na ni přitiskl a chřípí mu zalila zvířecí vůně. Pod paždím měla propocený kruh.

Farář končil úvodní část a chystal se vylézt na kazatelnu. Dusno k zalknutí svíralo lidem hrdlo, ženy si rozepínaly živůtek. Muži však si nechávali černé kabáty a stojaté límečky zapnuté až ke krku na poslední knoflík. Kubohnát si prohlížel tváře kolem sebe; vypadaly všechny velmi svěže, solidně, jak byly vyčiněny vzduchem a sluncem, a zdálo se, že si jsou čímsi jisty. Farář vylezl po schodech na bílou kazatelnu, jejíž křídla byla v tomto okamžiku otevřená. Opravdu zvláštní druh kazatelny! Kubohnátovi se zjevil v duchu truhlář, mladý učedník, a zamrazilo ho. Při vzpomínce na učedníka se mu počal děveččin pach hnusit.

Sotva se mezi křídly ze světlého dubu objevil farář, vylezl jakýsi člověk na lavici a vyžádal si mocným hlasem ticho. Šum ustal. V lodi nyní vládl pozorný klid. Kubohnátovy oči si všimly spousty světel zavěšených ke klenbě, která nyní odhalovala změť propletených těl, vytesaných přímo do krovu, a modrého oltářního okna.

„Déšť, dej déšť, faráři!“ pravil onen člověk.

Dav opakoval jedním hlasem:

„Dej déšť...!“

„Vička je suchá!“ pokračoval muž.

„Dej déšť!“ hučel dav.

Kubohnát div nepřišel o uši; viděl, jak kněz rozpřahuje ruce a snaží se dostat ke slovu. Repot se uklidnil. Za modrým oknem plálo ranní slunce. Dusno bylo k nedýcháni.

„Vesničané!“ pravil farář.

Jeho mocný hlas jako by přicházel ze všech stran; Kubohnát vytušil, že k této hlasitosti mu pomáhá zesilovací zařízení. Hlavy se zvedaly ke klenbě, otáčely se ke zdem. Po nějakém přístroji ani stopy.

„Vesničané," pravil farář. „Žádáte si ode mne déšť, ale nedostane se vám ho. Přišli jste dnes drze a zpupně jako leghornští kohouti, plní důvěry ve svůj tělesný život. Přišli jste a jako vlezlí, nestydatí žebráci žádáte něco, co si ani za mák nezasluhujete. Pršet nebude. Pán se vám na vaši vičku vykašle. Skloňte hřbety, skloňte hlavy v pokoře duše, a já vám přinesu slovo boží. Ale nepočítejte ani s kapkou vody! Tady je chrám Páně a žádná kropička!"

Dav zamručel projevem nevole. Kubohnát konstatoval, že farář mluví dobře.

„Déšť!" opakoval muž na lavici.

Po halasné bouři farářova hlasu znělo jeho pokřikování směšně a posluchači zmlkli u vědomí dočasné nevýhody.

„Tvrdíte, že věříte v Boha," hřímal farář, „protože chodíte v neděli do kostela, protože špatně nakládáte se svým bližním, protože nevíte, co je hanba, a protože vás nehryže svědomí..."

Když farář pronesl slovo hanba, vytryskl tu a tam pramínek protestu, nabýval ozvěnou na síle, až se pak vzdul do dlouhého repotu. Muži podupávali na místě se zaťatými pěstmi. Zeny se bez hlesu hryzaly do rtů a metaly na faráře zlé pohledy. Kubohnát začínal ztrácet půdu pod nohama. Když se hlomoz ztišil, farář pokračoval:

„Co je mi do vašich polí! Co je mi do vašich dobytčat a dětí!" běsnil. „Žijete nečistý a hmotařský život. Nevíte, co je luxus... A já vám ten luxus nabízím: nabízím vám Boha... Bůh však nemá rád déšť... Bůh nemá rád vičku, Bůh se starou belu stará o vaše vičky a zábavičky. Bůh, toť poduška ze zlatého brokátu, toť diamant zasazený do slunce, Bůh je vzácný šperk vytepaný z lásky, to jsou elegantní čtvrti, hedvábné sutany, vyšívané ponožky, náhrdelníky a prsteny, Bůh – toť nepotřebné, zázračné, toť elektrická monstrance... A pršet nebude!"

„Ať prší!" řval mluvčí, tentokrát za podpory davu, který začal hřmět jako bouřkové nebe.

„Vraťte se na své statky!" troubil zesilovaný farářův hlas, „vraťte se na statky! Bůh, toť rozkoš ze zbytečnosti! Vy myslíte jen na to, co člověk potřebuje. Vy jste lidé, kteří jsou pro něho ztraceni."

Kubohnátův soused prudce Kubohnáta odstrčil, rozmáchl se a mrštil těžký kámen na kazatelnu. Avšak dubové okenice zaklaply a farářův hlas pokračoval, i když do masivních výplní hluše bušily dlažební kostky.

„Pršet nebude! Bůh není na něco. Bůh je dárek k svátku, dar bez důvodu, platinový prut, umělecký obraz, lehký pamlsek. Bůh je navíc. Není ani pro, ani proti. Bůh je přídavek."

Na víko kazatelny bubnovalo krupobití kamenů.

„Dej nám déšť, dej nám déšť!“ skandoval nyní dav sborově.

Kubohnáta strhla vášeň, jež vyzařovala z lidí kolem; ke svému úžasu zjistil, že křičí spolu s nimi.

Všude před ním, vlevo i vpravo pochodovali na místě venkované a kostel naplňoval hřmot šoupajících bot jako krok vojáků po železném mostě. Několik mužů nejblíž kazatelny se nechalo strhnout a začali cloumat čtyřmi masivními sloupy, které ji oddělovaly od země.

„Pršet nebude!“ opakoval farář, který za svými žaluziemi zřejmě upadl do úplného transu. „Budou dštít andělská křídla, smaragdová peřička, alabastrové nádoby, nádherné obrazy..., ale voda nikoli. K smíchu je Pánu mému vaše vička, pšenička, ječmen, žito, oves, chmel, pohanka, jetel, vojtěška, tučný mužík a rozchodník...“

Kubohnát právě obdivoval farářovo vzdělání, když vtom náhle povolily všechny čtyři dubové nohy najednou a bylo slyšet šťavnaté zaklení, ještě ozvučené ampliony, když si farář při pádu natloukl hlavu.

„Do to-ho, do to-ho!“ křičel, „už tu bude, už je tu, je tu déšť, prší!“

Dav se v mžiku přelil ke vratům kostela, jež se rozlétla. Obloha se náhle zatáhla a již pleskaly na schody první kapky jako měkké žáby. Potom na břidlicovou střechu zabubnovala opravdová potopa. Postavili kazatelnu jakžtakž na místo a farář otevřel okenice.

„Mše je skončena,“ řekl pouze.

Lidé se pokřižovali, muži si nasadili čepice, ženy se zvedly a všichni zamířili k východu.

Kubohnát měl zamířeno k sakristii, ale musel se přidržet lavice, aby ho dav nestrhl s sebou.

Cestou narazil na truhláře, kterého rozpoznal podle velkých úst a bambulovitého nosu. Řemeslník se na něho zlomyslně ušklíbl.

„Tak jsi to viděl,“ pravil. „Tady lidi věří na Pánaboha. A žádný farář jim v tom nezabrání. On prostě neví, nač Pánbůh je.“

Pokrčil rameny.

„Pro mě za mě,“ dodal, „ať si, prosím, dělá, co chce. Nikomu to neublíží. My tady máme mši rádi. S farářem i bez faráře. Jo, a ať tak či onak, moje okenice to vydržely.“

Odešel. Kubohnát nevěděl, kam se poděla chůva, a tak se rozhodl, že po ní nebude pátrat. Proud lidí ochaboval, takže se již mohl prodírat ke dveřím sakristie. Vstoupil a bez klepání vklouzl do druhé místnosti.

Farář chodil po místnosti, napadaje na nohu, a jen se rozplýval nad poklonami, jež mu vysekával kostelník, malý zarudlý chlapík, tak nenápadný, že Kubohnát si musel opravdu moc lámat hlavu, aby si vzpomněl, že ho tam již viděl při poslední návštěvě.

„Byl jste skvělý!“ říkal kostelník. „Byl jste dokonalý! To byl výkon! Vaše nejkrásnější role!“

„Ták!“ pravil farář. „Myslím, že jsem je dostal.“

Na čele měl obrovskou bouli.

„Byl jste senzační,“ říkal kostelník. „Ten široký dech! Ta inspirace! Ta úžasná stavba souvětí! Na mou věru, skláněl jsem se před vámi a kořím se ještě teď.“

„To snad ne,“ pravil farář, „trochu přeháníš, ...byl jsem dobrý, prosím, ...ale že by? ...Tolik?“

„Dovolte,“ pravil Kubohnát, „abych se i já připojil svými poklonami tady k pánovi.“

„Ach...!“ vzdychal kostelník. „Takový talent! ...Byl jste ...jedinečný!“

„Poslyšte,“ pravil farář, „vy mi opravdu lichotíte.“

Nadmul se jako holub a usmál se vlídné na Kubohnáta.

„Račte se prosím posadit.“

Kubohnát si vzal židli.

„Víte...,“ vyhekl kostelník, „... když jste jim řekl ono ‚Tady je chrám Páně a žádná kropička‘, byl jsem bez sebe. Fakt! Ten talent, důstojnosti, ten talent, a pak zase ‚Pán nemá rád vičku‘. Jaké umění!“

„A je v tom tolik pravdy!“ přisvědčil farář. „Ale nezdržujme tady pána.“

„Jdu kvůli tomu křtu,“ vysvětlil psychiatr.

„Ano, ano, už si vzpomínám,“ pravil farář, hned samá řeč, „no tak... uděláme vám to co nejdřív. Buďte tu všichni ve čtyři. Nechám zvonit za pět minut tři čtvrti na čtyři. Co nejdřív. Necourejte se!“

„Srdečný dík, pane faráři,“ pravil Kubohnát a povstal. „A ještě jednou, všechna čest. Byl jste... fantastický.“

„Ó!“ přidal se kostelník. „To je ono, velebný pane, fantastický. Jste... fantastický.“

Farář byl bez sebe radostí; podal Kubohnátovi ruku a mocně potřásal pravicí, již přijal výměnou.

„Nesmírně mě mrzí, že odcházíte tak brzo,“ pravil, „byl bych vás hrozně rád pozval na oběd... Obávám se však, že bych vás okrádal o čas...“

„Mám dost napilno,“ pravil Kubohnát. „Někdy jindy, dík. A ještě jednou: bravo!“

Odešel dlouhými kroky. Kostelní loď potemněla a ztichla. Bylo již téměř po dešti. Venku znovu proráželo slunce. Ze země stoupal teplý opar.

XVIII

„To už jsem si svou dávku vybral dopředu," uvažoval Kubohnát, „dvakrát v kostele v jednom dni – to tam zas nepáchnu dobrých deset let. Nebo devět a půl."

Seděl v hale a čekal. Po prvním poschodí se ustavičně rozléhaly kroky chůvy, Anděla a Klementýny, i když je tlumila tloušťka stropu a dlaždic z pálené hlíny. Občas vším tím shonem bez námahy pronikl ostrý křik jednoho ze svou špindíru, až Kubohnátovi zalehly bubínky. Felix nebo Alex. Calex nevřískal nikdy.

Bělořitka si oblékla ke křtu speciální šaty z růžového taftu s velkými fialovými pentlemi, černé střevíce a černý klobouk. Sotva se odvažovala udělat krok. Na všechno sahala konečky prstů. Vždyť už také rozbila tři vázy.

Anděl měl na sobě všední oblek. Klementýna černé dlouhé kalhoty a vhodný kostýmový kabátek. Špindírovská trojice zářila bělostí v pouzdrech z vyšívaného celofánu.

Anděl došel dolů pro vůz.

Klementýna nesla Felixe a Alexe, Calexe svěřila chůvě. Ten chvílemi pošilhával po matce a drobná ústa se mu přitom chvěla. Neplakal. Calex nikdy neplakal. Klementýna na něho občas ironicky mrkla a líbala jen tak na oko Felixe a Alexe.

Vůz předjel k zápraží a všichni se vyhrnuli před dům. Kubohnát šel poslední. Nesl kornouty s tvrdými bonbóny, penězi a škvarky, které po obřadu dostanou ve vsi děti a dobytek.

Nebe bylo nehybně modré jako obyčejně a zahrada plála purpurem a zlatem.

Vůz se rozjel. Kvůli dětem jel Anděl pomalu.

Při každém chůvině pohybu zašustil hlučně taft. Byly to vskutku hezké šaty, ale Kubohnátovi se přece jen víc líbily ty první z bílého piku, protože byly přiléhavější. V těchhle vypadala jako vesnická nána.

XIX

2. září

Kolem Kubohnáta houstlo šero. Seděl u svého psacího stolu a meditoval. Podivná otupělost mu bránila, aby si rozsvítil. Byl to únavný den, poslední den únavného týdne, a tak se pokoušel najít ztracený mír v duši. Všechny minulé dny byly nabity horečkou a vzruchem, takže na analyzování neměl ani pomyšlení; nyní však tu byl sám, odpočinutý, ve svém pokoji, a cítil, jak se mu znovu vrací jeho stará prázdnota, přesně vymezená a nahánějící úzkost, čirá nepřítomnost vášně, přičemž to všechno bylo na čas maskováno přemírou

představ. Tak tu čekal, nerozhodný a oproštěný od jakéhokoli přání, až služka zaklepe na dveře.

V lakovaném pokoji bylo teplo a vonělo tam dřevo; sousední moře mírnilo palčivý dech vzduchu a propůjčovalo mu klid a lahodu. Zvenčí se ozýval ostrý ptačí křik a vrzání hmyzu.

A potom se ozvalo škrábání na dveře. Kubohnát vstal, aby otevřel. Mladá venkovanka vešla dovnitř a stanula, jata bázní. Kubohnát se usmíval; otočil vypínačem a pečlivě zavřel dveře.

„Tak co je?“ pravil, „slečna se bojí?“

Vzápětí si vyčítal svou vulgárnost, ale po chvíli si ji prominul, když uvážil, že tak vulgárního stvoření se přece nemohla dotknout.

„Posaď se...,“ vybídl ji, „semhle... na postel.“

„Když já si netroufám...,“ pravila.

„Ale ale,“ řekl Kubohnát, „jaképak přede mnou strachy. Hezky si tady lehni a uvolni se.“

„Mám se svléknout?“ otázala se.

„Dělej, jak ti libo,“ pravil Kubohnát, „když ti to dělá dobře, tak se svlékni, když ne, tak ne. Jen si udělej hezky pohodlí, jako doma... To je všechno, co po tobě chci.“

„A svléknete se taky?“ zeptala se trochu kurážněji.

„No počkej,“ protestoval Kubohnát, „přišla jsi sem, abych tě analyzoval, nebo abys tu smilnila?“

Sklopila stydlivě hlavu a Kubohnát cítil, že tahle úžasná nevědomost ho mírně vzrušuje.

„Já těm vašim učeným slovům nerozumím,“ odpověděla, „ale udělám všecko, co mi řeknete.“

„No vždyť ti říkám, abys dělala, co ti libo,“ naléhal Kubohnát.

„Víte, já mám ráda, když se mi řekne hezky po lopatě, co a jak. Ostatně, tady neporoučím já...“

„Tak se teda natáhni, jak jsi,“ pravil Kubohnát.

Šel si sednout k psacímu stolu. Úkosem ho pozorovala, potom se náhle rozhodla a obratně si stáhla šaty. Byly to takové obyčejné šaty, do kterých se převlékla, když se vrátila od křtu, nevýrazně kvítkovaná bavlna.

Kubohnát si ji po kouscích prohlížel; byla macatější, pěkně rostlá, poprsí oblé a bujné, břicho dosud nezdeformované porodem. Šla se natáhnout na postel a on si uvědomoval, že až odejde a on si půjde lehnout, v tu chvíli bude pachem téhle ženské poněkud vzrušen.

Chůzi měla trochu neohrabanou, ale to byl zřejmě ještě pozůstatek studu.

„Kolik je ti let?“ vyptával se Kubohnát.

„Dvacet,“ pravila.

„Odkud jsi?“

„Tady ze vsi.“

„Jak tě vychovávali? Která je tvá nejstarší vzpomínka?“

Mluvil, jako by se nechumelilo, aby získal její důvěru.

„Vzpomínáš si ještě na dědečka a na babičku?“

Chvíli přemýšlela.

„To jste si mě sem pozval kvůli tomuhle?“ zeptala se, „abyste se mě vyptával na tyhle věci?“

„Kvůli tomu taky,“ pravil Kubohnát opatrně.

„Do těchhle věcí vám vůbec nic není,“ řekla.

Vstala, posadila se a nohy jí visely z postele.

„Tak vlezete na mě, nebo nevlezete?“ optala se, „přišla jsem pro to, víte to moc dobře. Neumím moc mluvit, ale natolik zase tak hloupá nejsem, abyste si ze mě směl dělat šašky.“

„Víš co, vypadni!“ pravil Kubohnát. „Máš moc špatnou povahu. Přijď zítra!“

Při těch slovech se zvedla. Prošla kolem psychiatra, jímž hnul profil jejího poprsí.

„Počkej!“ řekl, „zůstaň na posteli. Už jdu.“

Vrátila se střelhbitě na své místo, celá zadýchaná. Když k ní Kubohnát přilehl, otočila se a nastrčila mu bedra. Vzal si ji v téhle pozici, stejné jako ráno za plotem.

XX

Anděl ležel vedle Klementýny. V trojpostýlce spala trojčata bezesným spánkem a neklidně popotahovala. Klementýna nespala. Věděl to. Již celou tu hodinu, co takhle leželi ve tmě vedle sebe.

Změnil polohu, aby si našel chladivé místo. Při tomto pohybu zavadil nohou o Klementýninu nohu. Trhla sebou a prudce rozsvítila. Mírně rozespalý Anděl se opřel loktem o polštář, aby na ni viděl.

„Co je?“ otázal se, „není ti dobře?“

Posadila se a zavrtěla hlavou.

„Já už to dál nesnesu,“ pravila.

„Co dál nesneseš?“

„Tebe. Už opravdu nevydržím spát vedle tebe. Nikdy neusnu při pomyšlení, že by ses mě mohl kdykoli dotknout. Přiblížit se ke mně. Stačí pocit, že zavadíš jenom chlupem svých nohou o mé, a už mi je k zešílení. Vyla bych.“

Napjatý hlas se chvěl potlačovaným nářkem.

„Jdi si lehnout jinam,“ pravila. „Měj se mnou slitování. Nech mě být!“

„To mě již nemiluješ?“ zeptal se hloupě Anděl.

Pohlédla na něho.

„Nemohu se tě už ani dotknout," opakovala. „Já osobně bych mohla, ale nedovedu si představit, že by ses mne dotkl ty, i kdyby to bylo jen na okamžik. Je to příšerné."

„Šílíš snad?" vyslovil svou domněnku Anděl.

„Nešílím. Jakýkoli fyzický styk s tebou mi nahání hrůzu. Mám tě ráda... totiž... chtěla bych, abys byl šťastný..., ale ne tak... To mě stojí moc sil. Za tuhle cenu ne."

„Ale vždyť já jsem na tobě nic nechtěl," pravil Anděl, „měnil jsem jen polohu a náhodou jsem o tebe zavadil. Nevzrušuj se takhle."

„Nejsem vůbec rozrušená," pravila, „tenhle stav je teď u mě normální. Spi ve svém pokoji...! Prosím tě, Anděli, měj se mnou slitování."

„Není ti dobře," zašeptal a zavrtěl hlavou.

Položil jí ruku na rameno. Zachvěla se, ale strpěla ho. Políbil ji lehce na spánek a vstal.

„Jdu do svého pokoje, holčičko," řekl, „nedělej si starosti..."

„A ještě něco," pravila. „Nechci... nechci... jak bych ti to řekla... já už nechci a myslím, že už nikdy nebudu znovu chtít... Snaž si najít nějakou jinou ženu. Nebudu žárlit."

„Už mě nemiluješ," řekl smutně Anděl.

„Takhle už ne," pravila.

Odešel. Zůstala sedět na svém místě a dívala se na důlek vedle sebe, který vytlačil Anděl do dolního cípu jejího polštáře. Vždy spával na spodku polštáře.

Jedno dítě sebou ve spánku pohnulo. Napjala sluch. Nemluvně však zase spalo. Zvedla ruku a zhasla lampu. Nyní měla celou manželskou postel pro sebe a nikdy již se jí žádný muž ani nedotkne.

XXI

I Kubohnát zhasl světlo ve svém pokoji. V dálce doznívalo drobné vrzání žíněnky u služky, která usínala obtěžkaná. On zůstal chvíli ležet nehybně na zádech. Před očima mu tančily události posledních dnů, že ho až jímala závrať a srdce mu prudce bušilo. Pomalu se však uklidňoval, hroužil do nevědomá, přivíraje unavená víčka nad sítnicí, rozervávanou drsnými důtkami podivných vidin.

ČÁST DRUHÁ

I

Úterý 7. května

Na skále hodně daleko za zahradou, až za rozervaným mysem, jejž moře nepřestávalo holit ve dne v noci, čněl vzdorovitě větrem ošlehávaný, mohutný vysoký balvan, s nímž přicházely besedovat jen kozy a kapradí. Z domu na něj nebylo dobře vidět. Říkalo se mu Zemský mužský, natruc jeho bratru Mořskému, který se nořil z vody hned naproti němu kousek vlevo. K Zemskému mužskému byl snadný přístup ze tří stran. Zato však severní strana nastražovala náhodnému návštěvníku řadu úkladů a téměř nepřekonatelných úskalí, o kterých byste řekli, že takhle zkombinovat je mohl jen nějaký zlomyslný corbusier, když z oné strany vymyslel přístup vpravdě akrobatický.

Občas sem přicházeli trénovat celníci v zelenobílých pruhovaných plavkách a tehdy se namáhali po celý den vštípit svým adeptům základní poznatky ze šplhu, neboť kdyby jeho nebylo, stalo by se pašeráctví metlou krajiny.

Onoho dne však nebylo na Mužském nikoho. Kromě Klementýny, která se přímo lepila ke skále, jak pomalu stoupala a opatrně se přichycovala.

Několik dní předtím bylo pro ni hračkou vyšplhat se na vrchol po západním a jižním úbočí. Dnes tedy se pustí do nemožného. Nic, čeho by se zachytila, pod rukou nic než hladký jednolitý žulový blok Mužského.

Stěna, ke které se tiskla břichem, byla vlastně svislá. Tři metry nad ní byl výstupek, za nějž se dalo zachytit. Ano, ale teprve tam pak nastane opravdová práce: celá horní polovina Mužského tvořila převis. Ty tři metry musí zdolat stůj co stůj.

Okraje lýčených topánků ji přidržovaly nad propastí; byly zakleslé do dlouhé pukliny napříč stěnou. Prsť zachycená v průrvě živila drobné rostlinky. Tím vznikla ona zelená čára táhnoucí se přes šeď žuly jako stužka zemědělského vyznamenání na klopě učitele.

Klementýna dýchala zhluboka a zvolna. Takhle moci vzlétnout jako moucha podél stěny! Tři metry. Pouhé tři metry! Ani ne dvojnásobek její výšky.

Při zevrubnějším pohledu se přece dalo najít několik hrbolků. Celý vtip spočíval v tom, aby se člověk díval pěkně zblízka, jen aby viděl; ne však víc, aby se uvaroval pomyšlení, že to absolutně nestačí k tomu, aby mu to zabránilo v pádu.

Opřela se rukama o dva z oněch nepravých hrbolů a povytáhla se.

Skála jí laskala kolena přes suchou látku kalhot. Nohy postoupily o třicet centimetrů nad zelenou čáru.

Rozhlédla se, celá zadýchaná, a začala znovu. Za deset minut již byla u římsy před poslední etapou. Čelo jí zvlhlo a jemné vlasy se lepily ke skráním. Cítila, jak z ní stoupá vegetativní pach potu.

Nyní se již nemohla téměř ani hnout, protože její prostor byl značně omezen. Když otočila hlavu, spatřila Mořského mužského i s jeho pěnovým pásem v nezvyklém úhlu. Slunce stálo na nebi již vysoko a vířilo mračna třpytek kolem rozsochatých útesů při pobřeží.

Zemský mužský nad ní končil jako žlábek v ořízce knihy, která je ze tří čtvrtin zavřená, a jak stojí, je ještě mírně nakloněná do prázdnoty. Ubíhavý ostrý úhel, kudy se musí chtě nechtě protáhnout.

Klementýna pohodila hlavou dozadu, přeměřila pohledem úhel a předla tichounce rozkoší. Mezi stehny měla vlhko.

II

Všichni tři špindírové cválali po čtyřech po pokoji, kam je zavírali před třetí hodinou, kdy se jim dával tříoklokový prs. Pomalu si již odvykali spát čtyři-advacet hodin ze čtyřiadvaceti a protahovali si s velkým potěšením zadní končetiny. Felix a Alex poňafávali. Calex zachovával větší důstojnost a motal se kolem malého nízkého taburetu.

Kubohnát je pozoroval. Ted, když už byli přece jen podobnější živým bytostem než larvám, za nimi chodil často. Dík podnebí a skýtané péči byli na svůj věk úžasně pokročilí. První dva měli hladké světle žluté vlasy. Třetí, kaštanový a kudrnatý jako onoho dne, kdy se narodil, vypadal o rok starší než jeho bratři.

Slintali. Pochopitelně! Každé zastavení na koberci bylo poznamenáno vlhkou skvrnkou, která zůstávala na okamžik spojena s ústy svého tvůrce pomíjejivým, poddajným a křišťálově křehkým vláknem.

Kubohnát dohlížel na Calexe. Ten lezl s vypětím poslední energie kolem taburetu a div že přitom neryl nosem do země. Jeho pohyby pak se zvolnily a on se posadil. Zamířil pohledem vzhůru k taburetu.

„Nač myslíš?“ zeptal se ho Kubohnát.

„Búúú...!“ pravil Calex.

Natahoval ruku k předmětu. Příliš daleko. Přiblížil se, aniž měnil polohu v sedu, uchopil uvážlivě okraj do prstů a postavil se.

„Vyhráls,“ pravil Kubohnát, „vidíš, tak se to musí dělat.“

„Áá, búú,“ odpověděl Calex; pustil se, v mžiku dopadl na zadek a zřejmě se divil.

„Ty jsi ale,“ řekl Kubohnát, „neměl ses pouštět. Jasné jak facka. Za sedm let půjdeš k prvnímu přijímání, za dvacet let vyštudýruješ a za dalších pět let se oženíš.“

Calex přikývl, ne zrovna přesvědčeně, a než bys řekl švec, už zase stál.

„Tak jo," uzavřel Kubohnát, „bude záhodno dojít k ševci nebo k podkován. Víš, chlapče, tady je moc ostrá výchova. A pak, koně se také kovají, a není jim proto o nic hůř. Až jak bude chtít tvá matka."

Protáhl se. Jaký nanicovatý život! Nikdo, koho by psychoanalyzoval. S tou služtičkou ta práce taky nejde nijak kupředu. Žádný pokrok.

„Odvedu vás tam sám, milánkové," pravil. „Kolik týdnů jsem to už vlastně do vsi ani nevkročil?"

Calex se již zase točil kolem taburetu; tentokrát však již chodil.

„No poslechni," podotkl Kubohnát, „ty se ale učíš rychle. Ještě se mi nakonec nevejdeš do harmonogramu. Ale co, alespoň budu mít někoho, s kým se poflakovat."

Felix a Alex prozrazovali známky neklidu a Kubohnát se podíval na hodinky.

„Bodejť by ne, už je čas. A dokonce je už víc. Ale prosím tě, zpozdit se může každý."

Felix se rozbrečel. Alex mu přizvukoval. Jejich bratr je nehybně pozoroval chladným pohledem.

Bylo již téměř půl čtvrté, když se Klementýna vrátila. Zastihla Kubohnáta sedět na témž místě. Byl netečný a jako by neslyšel příval řevu, který spustila dvojčata. Calex, stejně netečný jako Kubohnát, seděl psychiatrovi na kolenou a bavil se tím, že ho tahal za fousy.

„No to je dost!" pravil Kubohnát.

Levá nohavice Klementýniných kalhot byla úplně nadranc. Ona sama pak měla na líčkách velkou modřinu.

„Jak vidím, tak jste se pěkně povyrazila," řekl.

„Docela slušně," odpověděla chladně, „a vy?"

Její chtěný tón kontrastoval s fyzickým vzrušením, jež jí dosud jasně pronikalo všemi údy.

„To je randál," konstatovala za minutu objektivně.

„Co chcete," pravil Kubohnát, „mají žízeň. To víte, oni vás potřebují stejně jako ty vaše balvánky."

„Rychleji už jsem jít nemohla," pravila. „Vezmu nejdříve toho nejhodnějšího."

Zvedla Calexe z psychiatrových kolen a posadila se do druhého křesla. Kubohnát se diskrétně otočil; dívat se na ni, jak kojí, by mu totiž bylo trapné kvůli síťování modrých žilek na úžasně bílé kůži. A kromě toho se mu zdálo, že kojení odvrací ňadro od jeho pravého poslání.

„Víte, že už chodí?" pokračoval psychiatr.

Nadskočila, že až svým pohybem vytáhla dítěti bradavku z úst... Dítě mlčky čekalo.

„On že chodí?“

Postavila ho na podlahu.

„Jdi...“

Calex se přichytil kalhot a postavil se. Vzala jej s mírnými rozpaky zpět na klín.

Felix a Alex nepřestali vřískat a batolili se k ní po čtyřech.

„A co tihle?“ otázala se.

„Ti ne,“ odpověděl psychiatr. „Tak se mi zdá, že se vám ani dvakrát nelíbí, že už chodí,“ nadhodil Kubohnát.

„Ale kdež,“ řekla tiše Klementýna, „teď ještě nedojdou ti chudinkové moc daleko.“

Calex dopil. Popadla Felixe a Alexe za kabátky a postavila je.

Kubohnát vstal.

„Takže celkem vzato je pořád ještě máte ráda?“ otázal se.

„Jsou to takoví dobráčci,“ odpověděla Klementýna, „a pak, vždyť mě přece potřebují. Odcházíte?“

„Potřebuji si odpočinout,“ odvětil Kubohnát.

„Zajdete k podkován,“ řekla Klementýna, „kvůli Calexovi.“

„Proč vám tolik záleží, aby byli vychováni jako děti ze vsi?“

„A proč ne?“ pravila Klementýna stroze. „Vám to snad vadí?“

„Vadí,“ odpověděl Kubohnát.

„Snobe!“ pravila Klementýna. „Z mých dětí budou prostí lidé.“

Vyšel z pokoje. Calex se za ním díval a tvářil se morousovatě jako kamenný svatý po náletu.

III

Vešla služka.

„Volala jste mě?“ řekla.

„Vezmi si tady ty tři, převiň je a dej je spát,“ pravila Klementýna.

Prohlížela si pozorně služku a podotkla:

„Vypadáš bídně.“

„Že by,“ pravila služka, „to se vám snad zdál“

„Pořád ještě spíš s Kubohnátem?“ otázala se Klementýna.

„Ano,“ odpověděla služka.

„A co s tebou dělá?“

„No, co by dělal,“ pravila služka, „leze na mě.“

„A vyptává se tě také na něco?“

„To taky,“ řekla služka, „a dokonce tolik, že ani nemám čas, abych s tím jeho vyptáváním něco cítila.“

„Nikdy mu neodpovídej," pravila Klementýna, „a už s ním nespi!"

„Když ono mi to nedá spát," pravila služka.

„Dělá se mi z tebe nanic. Co si počneš, jestli ti udělá dítě?"

„Ještě se to nestalo."

„Stává se to," prořekla Klementýna tiše a celá se zachvěla. „Udělala bys rozhodně lépe, kdybys s ním už nelíhala. Je to všechno odporné."

„Víte," pravilo děvče, „v té poloze, jak my to děláme, z toho nic nevidím."

„Tak mi tedy vlez na záda," pravila Klementýna.

Bělořitka sebrala všechny tři děti a odešla.

Klementýna se vrátila do svého pokoje. Svlékla se, třela se kolínskou vodou, omyla si pohmožděnou tvář, lehla si zády na podlahu a pustila se do tělocviku.

Když docvičila na zemi, přešla na postel. Příště už musí přijít ke kojení včas. Není to k ničemu, když děti musí takhle čekat. Děti přece musí dostat jídlo přesně ve stanovenou dobu a všechno ostatní musí stranou.

Anděl se převaloval na loži v nejchmurnějším zoufalství, když tu zaslechl trojí zaťukání na dveře. Otevřel oči.

„Dále," pravil.

Vešel Kubohnát a bez prodlení komentoval.

„Samozřejmě, pořád se nic nedělá..."

„Pořád ještě nic," odpověděl Anděl.

„Jakpak to vypadá?" otázal se psychiatr.

„Ujde to. Mám horečku," řekl Anděl.

„Tak se na to podíváme," změřil mu puls.

„Opravdu," dotvrdil.

Posadil se na lože.

„Dejte ty nohy jinam!"

Anděl se přesunul na druhou stranu, Kubohnát se uvelebil a začal si probírat vousy.

„Dělal jste ještě něco jiného?" otázal se.

„Víte to moc dobře," pravil Anděl.

„Hledal jste nějakou ženskou?"

„Našel."

„A spal jste s ní?"

„Nemohu...," pravil Anděl, „jen k ní vlezu do postele a dostanu zase horečku."

„A Klementýna už nechce?" pravil Kubohnát.

„Už ne. A z jiných dostanu horečku."

„Máte špatné svědomí," poznamenal Kubohnát.

Anděl se té zlomyslnosti zasmál.

„Když jsem vám to onehdy řekl, tak se vám to nelíbilo," podotkl.

„To se ví, že ne. Tohle člověk jaksi nerad slyší...," pravil Kubohnát, „...a zvlášť když nemá vůbec žádné svědomí."

Anděl neodpovídal. Nebylo mu zřejmě dobře po duši. Povolil si límeček a dychtivě vdechoval květnový vzduch.

„Byl jsem zrovna u vaší ženy," řekl Kubohnát, protože ho chtěl odvést od jeho myšlenek, „děcka rostou jako z vody. Calex už stojí."

„Chudinka maličký," pravil Anděl, „v tomhle věku..., vždyť si z toho ještě ty nohy vykloubí!"

„Ale kdepak!" řekl Kubohnát, „když se na nožičkách udrží, znamená to, že už ho unesou."

„Nechme jednat přírodu...," zašeptal Anděl.

„Vaše paní mě posílá za podkovářem," řekl Kubohnát, „nemáte strach, že je bude vychovávat poněkud brutálně?"

„Nemám do toho co mluvit," pravil Anděl, „bolesti měla ona a ne já. Dávají jí na to právo."

„Rozhodně jsem proti tomu," pravil Kubohnát, „aby něco tak zbytečného jako bolest dávalo komukoli jakékoli právo na cokoliv."

„Nakládá s nimi opravdu tak zle?" tázal se Anděl bez zvláštního důrazu.

„Ne," pravil Kubohnát, „je přísnější sama k sobě. Ale ani to není důvod. To všechno dělá ta chybná víra a spol."

„Domnívám se, že je má ráda," pravil Anděl.

„Mno..., to ano...," odpověděl Kubohnát.

Anděl zmlkl. Nebylo mu dobře, bylo to na něm vidět.

„Měl byste si hledat nějakou náhražku," řekl mu Kubohnát, „třeba veslovat."

„Nemám člun...," odpověděl Anděl.

„Tak si ho postavte!"

„To je nápad," zabrumlal Anděl.

Kubohnát umlkl a vstal.

„Zajdu k tomu podkován," pravil potom, „když jí na tom tak záleží."

„Jděte tam až zítra," navrhl Anděl, „přejte tomu mrnět ještě jeden den."

Kubohnát kroutil hlavou.

„Tak nevím," pravil. „Jestli proti tomu něco máte, tak to řekněte!"

„Jsem tu páté kolo u vozu," řekl Anděl, „a ostatně si myslím, že ona má pravdu. Ona je matka."

Kubohnát pokrčil rameny a odešel. Dlaždice širokého schodiště se pod jeho hbitými kroky jen třásly. Prošel halou a octl se venku. Jaro pěchovalo do hlíny tisíce prskavek, které vzápětí vybuchovaly tu a tam strakatými ohni jako nádherné karamboly na kulečníku trávy.

IV

8. května

Příští den byla středa.

Když šel tentokrát Kubohnát do vsi, vyhnul se hlavní ulici a návsi, kde se konal dědci jarmark. Ještě než dorazil k prvním stavením, sešel na pěšinu, která vedla zadem za domy a kde rostl zelený plevel, žahavý a dřevnatý, kterému tady říkali slyšavka.

Na hřebenech zdí a po římsách oken se rozvalovaly kočky a vyhřívaly se nevšímavě na slunci. Všechno bylo klidné a mrtvé. Přestože psychiatra trápila v jednom kuse nuda, přece jen se mu ulevilo a cítil – užijeme-li výrazu pro činnost buňky –, že funguje.

Uvědomoval si, že za domky po pravé straně teče červený potok, div že se nevyleje z břehů, věděl, že o něco dále zahýbá doleva. Proto ho ani nepřekvapilo, že i pěšina se tu zatáčí týmž směrem, a náhle uvěřil oprávněnosti svého závěru, že všechny statky mají téměř naprosto konstantní hloubku.

O několik dekametrů dále se mělo několik lidí ruče k nějakému dílu. Blížil se rychle k místu děje a pojednou mu dolehl na bubínky ostrý řev. Bolestivý, úžasem umocněný řev, jehož výslednice se dost blížila vzteku, i když mu neunikl ani odstín trpitelský

Zrychlil krok i tep. Před vysokými zašlými dubovými vraty ukřižovávali vesničané koně. Kubohnát si stoupl co nejblíže. Šest chlapů tlačilo koně k dřevěné výplni. Sedmý a osmý byli zaměstnáni tím, že přibíjeli koni levou přední nohu. Hřeb již pronikl spěnací kostí, obrovský tesařský hřeb s lesklou hlavou, a po hnědé srsti zvířete se řinul potůček krve. Zde bylo vysvětlení bolestného řevu, který prve dolehl ke Kubohnátovi.

Vesničané pokračovali v práci a psychiatra si ani nevšimli, jako by byl někde na druhém konci světa daleko odtud, třeba někde na Ostrovech. Jen kůň na něho upíral své velké hnědé oči tonoucí v slzách a obnažil dlouhé zuby jako pokus o ubohý omluvný úsměv.

„Co provedl?“ otázal se tiše Kubohnát.

Jeden z pěti nebo šesti přihlížejících mu odpověděl, nenechávaje se vyrušit z klidu:

„Je to hřebec. Zkurvil kobylu.“

„To přece není nic tak hrozného,“ namítl Kubohnát.

Muž si odplivl a ani neodpověděl. Nyní přibíjeli hřebcovu pravou nohu a Kubohnáta zamrazilo, když viděl, jak úzkostí potemnělou srstí proniká špice, zaražená jednou ranou palice. Kůň krátce a hrůzně zařičel jako před chvílí. Plece mu praskaly pod nezvyklým tahem, jemuž je vystavili katané ve snaze dostat končetinu na těžká vrata. Kotníky zvířete byly mírně prohnuty. Chodidla

tvořila ostrý úhel a vytvářela rám pro hřebcovu výraznou hlavu. Kolem hřebů se již slétaly mouchy, přivábené krví, aby si v ní omočily nohy.

Chlapi, kteří přidržovali zadek zvířete, se rozdělili a přibíjeli vnitřní části kopyt k hranatému břevnu na spodku vrat. Kubohnát stál jako očarovaný a neušel mu ani jediný detail operace. Cítil, jak se mu v hrdle příčí břitva, a jen s námahou ji polkl. Hřebcovo břicho se třáslo a objemný úd jako by se smrštil a schoval v kůži.

Od druhého konce cesty zaznívaly nejasné hlasy. Blížili se dva muži, které Kubohnát neviděl přicházet, jeden dospělý a druhý mladý. Ten starší měl při chůzi ruce v kapsách. Byl velmi rozložitý, chlupatý, z trička mu koukaly ruce a do nohou ho tloukla opálená kožená zástěra. Ten mladý, vychudlý a stonavý učedník, za sebou vlekl těžký železný hrnec s řeřavým uhlím, odkud čouhala rukojeť háku, který se tam měl rozžhavit.

„Už je tady kovář...," prohodil kdosi.

„Po pravdě řečeno," nemohl si Kubohnát odpustit polohlasnou poznámku, „jste na to zvíře přísní!"

„To není zvíře," pravil vesničan, „je to pušťák."

„Neudělal nic zlého."

„Byl na svobodě," pravil muž, „ale jedno neměl dělat: neměl se spustit."

„Ale vždyť na to tu je," pravil Kubohnát.

Učedník postavil hrnec na zem a rozdmychal měchem oheň. Mistr chvíli šťoural hákem mezi uhlíky, a když usoudil, že hák je, jak má být, vytáhl jej a otočil se ke hřebci.

Kubohnát se odvrátil a vzal nohy na ramena. Tiskl si pěsti k uším a pádil, i když mu v běhu bránilo předloktí přitisknuté ke krku, a sám křičel, aby neslyšel zoufalý nářek koně. Zarazil se až na návsi, o které věděl, že je hned vedle kostela. Ruce mu klesly podél těla. Červený potok, přes který přeběhl po dřevěné lávce, plynul nezčeřený, nehybný a čistý. O něco dále se plavil Sláva, celý upachtěný, a přitahoval právě k bárce cár sinalého masa, jež se mu třepilo mezi zuby.

V

Kubohnát se rozpačitě rozhlížel. Nikdo si jeho divého úprku ani nevšiml. Konečně tu byl kostel, ono vejce s modrým oknem, které se podobalo otvoru, jímž by se to vejce dalo vypít. Z vnitřku vycházel tichý zpěv. Kubohnát se otočil a stoupal beze spěchu po schodech. Vešel dovnitř.

Před oltářem stál farář a dával takt. Asi dvacet dítek zpívalo sborově píseň k prvnímu přijímání, jejíž mazaná slova okamžitě zbystřila psychiatrovu pozornost; aby lépe slyšel, přikradl se až k oltáři.

Hložinka je roští v lese
Mastnota zas flek jen značí
H..., to zas štěstí nese
Ježíši, toť nade vše!
Tráva je tu pro krávu
Maso, to je pro tátu
Vlasy, ty jsou pro hlavu
Ježíši, toť nade vše!
Ježíši, toť navíc, jaxi
Ježíši, toť jaxi taxi
Ježíši, toť luxus je!

V té chvíli psychiatr poznal, že autorem písně je zřejmě farář, a tak přestal věnovat slovům pozornost, protože počítal, že ho snadno požádá o jednu kopii. Mezitím již hudba poněkud uklidnila jeho rozjitřenou mysl. Nechtěl faráře při zkoušce vyrušovat, a proto se tiše posadil. V kostele vládl příjemný chlad; dětské hlasy se rozléhaly v rozsáhlé prostoře a rozvěšovaly ozvěnu na krajkoví stěn. Jak přejížděl očima sem a tam, všiml si Kubohnát, že kazatelna s poklopem již zase stojí na svém místě a že je nyní opatřena dvěma velkými panty, které dovolují, aby se převrátila, aniž by se co rozbilo. Napadlo ho, že nebyl v těchto místech od křtu špindíru, a pomyslil si, jak ten čas utíká; skutečně utíkal, protože v tuto chvíli tlumil tvrdost modrého okna již stín a hlasy dětí se trochu ztišily; je známo, že spojení hudby a šera působí jako balzám a přikládá vám na duši chladivý obkladek.

Odešel z kostela uklidněn a usoudil, že musí zajít k podkováři, aby se vyhnul Klementýninu šikanování, až se vrátí domů.

Večer byl již na spadnutí. Kubohnát zamířil k návsi, řídě se zápachem pálené rohoviny, který nejasně poletoval ve vzduchu. Zamhouřil oči, aby se neztratil, a nozdry ho dovedly přímo před temnou kovárnu, kde učedník rozdmýchával oheň, tahaje usilovně měch. Přede dveřmi čekal kůň na poslední podkovu. Zřejmě ho také stříhali; byl ostříhán celý až na spodní část nohou a Kubohnát obdivoval jeho oblý zadek, mírně prohnutý hřbet, mohutné plece a kartáč hřívy, tvrdé jako obložení ze zimostrázu.

Z černé díry se vynořil podkován Týž, kterého Kubohnát viděl, jak přichází po pěšině mučit hřebce.

„Dobrý den," pravil Kubohnát.

„Dobrý den," odpověděl kovář.

V pravé ruce měl dlouhé kleště, a svíral v nich kus červeného železa. Na konci levé paže měl zavěšeno těžké kladivo.

„Zvedni nohu," řekl koni.

Ten poslechl, a než bys mrkl, byl okován. Zvedl se prudký modrý čoud přiškvařené rohoviny a zahalil všechno kolem. Kubohnát se rozkašlal. Kůň položil opět nohu na zem a vyzkoušel si novou podkovu.

„Je to dobré?" zeptal se kovář, „není ti malá?"

Kůň zavrtěl hlavou, že není, položil si hlavu kováři na rameno a kovář mu pohladil nozdry. Potom kůň klidným krokem odešel. Po zemi se válely chuchvalce chlupů jako u holiče.

„Hej!" vykřikl kovář na učedníka, „pojď to zamést!"

„Už jdu," ozval se učedníkův hlas.

Kovář se měl k odchodu, a tu mu položil Kubohnát ruku na paži.

„Poslyšte..."

„Co je?" optal se kovář.

„Nemohl byste zajít do domu na útesu? Jedno dítě už chodí."

„Pospíchá to?" otázal se kovář.

„Ano," pravil Kubohnát.

„To nemůže přijít samo?"

„Ne."

„No uvidíme," pravil podkovář.

Zašel do kovárny, přičemž se minul s učedníkem, který se vyzbrojil starým koštětem a začal smetat rozházené chlupy na nevábnou hromadu. Kubohnát se odvážil až na práh. Bylo již úplné šero, a tak ho oslepil oheň, jehož oranžová skvrna postřikovala předměty uvnitř nestejnoměrnými stíny. Nedaleko světelné skvrny rozpoznal Kubohnát kovadlinu a na železné lavici jakousi věc, podobající se lidské postavě, na kterou navěšovalo světlo od dveří kovově šedý reflex.

Avšak kovář se již vracel; podíval se do notesu a nyní již docházel ke Kubohnátovi. Když viděl, že psychiatr stojí na prahu, nasupil obočí.

„Zůstaňte venku," řekl mu. „Tady není žádný průchodící dům."

„Promiňte," hlesl Kubohnát, v němž se probouzela živá zvědavost.

„Zajdu tam zítra," pravil kovář, „zítra v deset ráno. Ať je všechno připraveno. Nemám času nazbyt."

„Dobrá," pravil Kubohnát, „mockrát vám děkuji."

Muž zapadl do kovárny. Učedník dometl chlupy a zapálil je. Kubohnát z toho puchu div neomdlel a rychle se vzdálil.

Na zpáteční cestě mu padl do oka krámek s galanterním zbožím. Za oknem bylo v osvětleném pokoji zřetelně vidět nějakou starou paní. Dokončovala zelenobílé šaty zdobené anglickou krajkou. Kubohnát se zastavil, zamyslil a vyrazil znovu na cestu. Krátce předtím, než došel k domu, si vzpomněl, že před několika dny měla Klementýna na sobě přesně takové. Proužkované šaty, bílé a

zelené, s límečkem a manžetami z anglické krajky. Ale Klementýna se přece neobléká ve vsi? Ano či ne?

VI

9. března

Kubohnát vstával. Celou předešlou noc strávil tím, že se bezvýsledně pokoušel přimět služku, aby se rozhovořila. A nakonec to skončilo – jako vždy – pářením, opět v oné zvláštní čtvernohé poloze, s kterou jedině souhlasila. Kubohnáta toto vyčerpávající mlčení již zmáhalo a jedinou útěchou nad tím, že z děvečky páčil jen neurčité odpovědi na přesné otázky, byl pach jejích rukou a jejího pohlaví. Když byl sám, tak se nad ní pohoršoval, připravoval si dětinské argumenty, ale jakmile se s ní setkal, odzbrojilo ho její mlčení a netečnost, jež jí byly dány do vínku a byly příliš prosté, než aby v něm vzbudily něco jiného než naprostý nedostatek odvahy. Přičichl si ke dlani a znovu v duchu viděl, jak se jí zmocňuje a upevňuje své vlastnictví –, a navzdory únavě se při této vzpomínce jeho smyslnost vzrušovala.

Když dokončil toaletu – dal si pozor, aby si neomyl ruce –, rozhodl se, že zajde za Andělem. Potřeboval s někým mluvit.

Poněvadž Anděl ve svém pokoji nebyl, což bylo jasně dokázáno tím, že zůstalo oslyšeno jeho trojí zaťukání, ověřil si to týmž způsobem i v jiném pokoji, a tak dospěl k závěru, že dotyčný již odešel.

Ze zahrady zaznívalo skřípot pily. Byl tam.

Kubohnát zabočil na pěšinu a přičichl k prstům. Pach se zachoval.

Pila naříkala stále zřetelněji. U garáže zahlédl Anděla v modrých plátěných kalhotách, bez saka, jak rozřezává těžkou fošnu usazenou na dvou kozách.

Kubohnát došel až k němu. Nepravidelný a puklý konec fošny odpadl na zem, až to zadunělo. Pod kozami se již vršila hromada čerstvých pilin vonících pryskyřicí.

Anděl se narovnal v zádech a odložil pilu. Podal psychiatrovi ruku.

„Jak vidíte," pravil, „řídím se podle vašich rad."

„Člun?" otázal se Kubohnát.

„Člun."

„Vy umíte udělat člun?"

„Nebudu po něm chtít žádné rekordy," pravil Anděl, „jen když popluje."

„Tak si udělejte vor," pravil Kubohnát, „ten je hranatý a dá méně práce."

„To máte pravdu," řekl Anděl, „ale zase to není tak hezké."

„Jako obraz vodovkami," pravil Kubohnát.

„Jako obraz vodovkami."

Anděl odložil pilu a nadzvedl rozříznutou fošnu.

„Nač to bude?“ zeptal se Kubohnát.

„Nevím,“ pravil Anděl, „prozatím odřezávám vadné konce. Chci pracovat s čistým kusem.“

„Děláte dvojí práci...“

„Na tom nezáleží. Stejně nemám co dělat.“

„To je zvláštní,“ pravil psychiatr. „Nemohl byste pracovat, kdybyste si nejdříve nenařezal materiál na stejné díly?“

„Mohl, ale nelíbilo by se mi to.“

„A to už jste dlouho takový?“

Anděl na něho pohlédl a v očích mu škodolibě zajiskřilo.

„Hele, to je výslech podle všech předpisů?“

„Co vás nemá...!“ protestoval Kubohnát a strkal si potom pod nos prsty, předstíraje, že si pročišťuje jednu dírku a proto že popotahuje.

„Bere vás už zase řemeslo?“

„Ne,“ odvětil Kubohnát, „o koho se mám podle vás zajímat, když ne o jiné?“

„No přece o sebe,“ pravil Anděl.

„Víte přece, že ve mně je prázdno.“

„A kdybyste si položil otázku proč? Už to by stačilo kousek té prázdnoty zaplnit.“

„Hlouposti,“ řekl Kubohnát.

„Pořád nemáte, koho byste analyzoval?“

„Nikoho...“

„Tak to zkuste se zvířaty. Teď se to dělá.“

„Jak to víte?“ tázal se Kubohnát.

„Četl jsem o tom.“

„Člověk nemá věřit všemu, co čte,“ prohodil mentorsky psychiatr.

Bříško pravého palce dosud uchovávalo charakteristickou vůni.

„Ale přesto to vyzkoušejte,“ pravil Anděl.

„Já vám řeknu...,“ rozjel se psychiatr a náhle se zarazil.

„Mně a co?“

„Ne,“ rozhodl se Kubohnát, „neřeknu vám to. Zjistím sám, jestli je to pravda.“

„To byla domněnka?“

„Hypotéza.“

„Dobrá,“ řekl Anděl, „koneckonců se to týká vás.“

Obrátil se ke garáži. V otevřených vratech bylo vidět zadek auta a u pravé steny hromadu svázaných prken, jež se mírně prohýbala.

„Vy ale máte dřeva,“ ocenil Kubohnát.

„Bude to přece jen dost velký člun,“ pravil Anděl.

Vešel dovnitř a vybral si jedno prkno. Kubohnát si prohlížel nebe. Nebylo tam ani mráčku.

„Tak já tedy půjdu. Musím do vsi."

„Šťastné pořízení."

Zakrátko potom se znovu ozval skřípot pily a zase slábl, jak se Kubohnát vzdaloval od garáže. Když došel k zahradní mříži, zvuk se již úplně vytratil. Psychiatr vykročil na prašnou silnici. Již za rozhovoru s Andělem si vzpomněl na onu velkou černou kočku, která se tenkrát rozvalovala ve slunci na konci vesnice. Jediná bytost, která by mu to schválila.

Ta zeď byla zřejmě koččiným oblíbeným místem. Přidal do kroku, aby si to ověřil. A současně si zajel palcem k nosu a zhluboka inhaloval. Vůně zhmotňovala tvary, robustní hřbet služky i jeho samého v závěsu za zaoblenými boky, jež se prohýbaly pod jeho mocnými přírazy. Tvary, jež napomáhaly chůzi.

VII

24. března

Vítr hnal před sebou po silnici stébla, ať už vyrvaná z podestýlky a proklouzla mezi vraty, či poletující za humny, nebo stará stébla ze stohů zapomenutých na slunci. Vítr se zvedl již ráno. Ostrouhal hladinu moře a sebral z ní krystalový cukr mžení, vyšplhal se po útesu, rozklinkal přitom hvízdavý vřes, prohánět se kolem domu, vyřezal si píšťalku z kdejakého kouta, semtam nadzvedl některou povolnější tašku na střeše, honil před sebou listy z loňského podzimu, zahnědlé jemné síťoví, jemuž se podařilo uniknout a jež nebylo vysáto kompostem, a strouhal na svém struhadle suchou kůrku starých kaluží.

Před vsí se zvedl vír. Stébla a pýr počaly vířit na vrcholu pohyblivého kužele. Vrchol sám tančil z místa na místo, jako když jede tužka po vrstevnici; asi ve výši šedé zdi bylo vidět něco černého, houbovitého a plastického. Hrot vrcholu nečekaně poskočil a přiblížil se k tomu. Byl to prázdný, lehký obal černé kočky, kočky nehmotné, nehmatné a vyschlé. Vír ji hnal po silnici, vyhublou a pomuchlanou jako noviny honěné větrem po pláži; marně se mu bránila neohrabanými, rozháranými pohyby. Vítr napjal mezi hroty vysoké trávy pronikavě pisklavá vlákna – kočičí přízrak se odpoutal groteskním saltem od země a při dopadu se stočil do klubíčka. Nový příval větru jím mrštil o zelený plot a potom vyzval tohoto panáka bez kostí na příští valčík. Pojednou kočka vyskočila nad svah, protože silnice se zatáčela, a pádila mezi zelenými hroty nalévajících se klasů; jakmile se jich dotkla, zelektrizovala se a poletovala sem a tam jako opilý havran, dokonalá nicka nicoty, uschlé rostliny, jako stará sláma ze stohů zapomenutých ve slunci.

VIII

30. března

Jedním skokem se octl Kubohnát na silnici a větřil ve svěžím vzduchu. Vnímal četné nové pachy, jež v něm budily vzpomínky, ve kterých se nedovedl pořádně vyznat. Od té doby, co před týdnem v sobě absorboval celistvou mentální substanci černé kočky, nevycházel z překvapení a opravdu jen stěží se pozvolna zabydloval v tomto složitém a prudce afektivním životě. Bylo by chybou tvrdit, že po ní zdědil opravdu nové chování; jeho fyzické návyky a základní pohybové reflexy v něm byly zakořeněny již příliš hluboko, než aby se mohly příliš změnit při styku s reflexy černé kočky; nevalný výsledek byl vysvětlitelný právě poměrně slabou intenzitou těchto reflexů. Nyní se již smál svým pokusům, jimiž si chtěl namluvit a přesvědčit sebe sama, že cítí nutkání poškrabat se tlapkou za uchem nebo stočit se před spaním do klubíčka a složit si pěsti pod bradu. Zůstával v něm však soubor tužeb a pocitů, ba dokonce i myšlenek, jejichž mělkost i velkou přitažlivost tušil: cítil, že o několik metrů dál roste trs kozlíku lékařského. A přece se k němu otočil úmyslně zády, vydal se opačným směrem a místo do vsi se pustil po pěšině k útesu. Vedla ho představa, která se mu velmi zamlouvala.

Došel na okraj srázu a bez nejmenší námahy objevil sotva znatelnou stezičku, kterou tu patrně vyznačilo jen padající kamení. Bez mrknutí se po ní pustil, zády k prázdnotě, pomáhaje si při sestupu rukama. Mírně sebou trhl, když se mu při chůzi pod nohama uvolnilo několik oblázků, avšak jeho počínání se nad veškerou pochybnost vyznačovalo planou jistotou, jakou u sebe ještě nikdy nezpozoroval. V mžiku se dostal na dno útesu. Odliv odhaloval úzký proužek skutálených kamínků, vklíněný mezi skaliska a provrtaný hlubokými loužemi. Střelhbitě k jedné zamířil. Došel k jejímu okraji, našel si pohodlný koutek, nahrbil se a vyhrnul si rukávy. Sevřené prsty se lehce dotýkaly vody.

Uběhlo několik desítek vteřin. A tu vystrčila za zelenou trávou hlavu žlutá rybka. Nebylo ji téměř ani vidět proti zarostlému dnu kaluže, avšak Kubohnát viděl s rozradostněným srdcem, jak se jí jemně zachvívají tenounké skřele.

Jedním rázem vymrštil paži, lapil rybku a položil si ji pod nos. Voněla opravdu báječně.

Jen se olizoval; otevřel ústa a bez váhání se zahryzl do hlavy zmítající se ryby.

Byla výborná. A byla jich plná louže.

IX

16. dubna

Anděl odložil na ponk nýtovačku i kovadlinku a otřel si čelo manžetou rukávu. Právě dokončil návětrný bok plavidla. Červené měděné hřeby vytvářely hezkou linku flíčků na světlém podkladu vydutého dřeva. Loď už nabývala tvaru. Spočívala na dubových kluzných saních vedoucích k moři; od nich pak sbíhaly po útesu dvě dubové ližiny.

Kousek odtud si hrála trojčata na hromadě pilin a hoblin, nametených do jednoho kouta dílny. Děti se teď vyvíjely obdivuhodně rychle; nyní již chodily všechny tři po okovaných nožičkách, jenom Calexova chodidla ještě trochu večer krvácela, avšak Alex a Felix byli víc ze selského těsta a byli odolnější; jim kůže již tvrdla v rohovinu.

Anděl se divil: už byl čas a služka stále nepřicházela. Děti přece musí svačit. Náhle si vzpomněl, že dnes má služebná volno. Jenom povzdechl a podíval se na hodinky. Po pravdě řečeno, Klementýna nyní zapomněla na jejich jídlo opravdu jen zřídkakdy a při nejmenší výčitce mu odpovídala drze a se zvláštní, záviděníhodnou a téměř oprávněnou jistotou. Anděl si připadal velmi trapně, když viděl, že děti na něj zírají skoro ironicky a staví se na stranu matky.

Pozoroval je a setkal se přitom s Calexovým černým okem, jež ho mátlo. Řekl si, i když s přídechem zlosti, že mají, co jim patří. On sám by hrozně stál o to, aby je mohl pohladit a políbit, ale o to u něho nikdo nikdy nežebronil.

Dělá jim dobře, když je někdo cepuje, pomyslil si nevraživě.

A přece k nim zamířil.

„Pojďte se nasvačit, milánkové," řekl.

Felix a Alex zvedli nos a zabrumlali:

„Cem s Týnou."

„Cem s Týnou," opakoval Alex.

„Klementýna tu není," řekl Anděl, „pojďte, půjdeme za ní!"

Calex si vykračoval důstojně před ním. Anděl podal ruku dvojčatům. Nechopili se jí, sami se postavili v oblaku pilin a hoblin a rozběhli se nemotorně za bratrem. Anděl se nervózně potil. Přesto však je sledoval z dáli očima, protože hrbolatá zahrada byla plná záludností, a i když se zlobil, přece jen by ho velmi mrzelo, kdyby se jim něco stalo.

Došel k domu těsně po nich a dohonil je uvnitř. Alex volal pronikavě matku a Felix mu přizvukoval.

„Tak už dost!" pravil Anděl značně energicky.

Užasle se zarazili.

„Pojďte do kuchyně," pokračoval Anděl.

Mírně ho překvapilo, že nebylo nic připraveno. Tu svačinu tedy připravit mohla! Posadil je neobratně před šálky s mlékem a krajíc chleba, a zatímco oni se mlaskavě cpali, zamířil ke dveřím. Málem se srazil s Kubohnátem.

„Neviděl jste Klementýnu?" zeptal se ho.

Psychiatr si přejel rukou přes boltec jako kočka.

„Hm...," odpověděl, aniž si zadal.

„Nechtě si ty své kočičí manýry," pravil Anděl, „nestojíte o ně stejně o nic víc než já. A řekněte mi, kde je má žena!"

„Hrozně mě to mrzí," pravil Kubohnát, „čistě omylem jsem zašel do jídelny; je tam."

„No a?" zaržál Anděl.

Odstrčil Kubohnáta stranou a řítil se tam jako šílenec. Kubohnát za ním. Anděl chtěl svým vztekem vyjádřit vlastní otrávenost nad nedostatkem kompetence vůči dětem, ale Kubohnát se měl na pozoru, aby ho nepopíchl.

Anděl si připravoval rezavá slova. Rozčilil se jen málokdy, a to vždy jedině kvůli dětem. Měl se o ně víc starat. Byl se silami u konce. Srdce mu bušilo. A ona si tu dělá z lidí dobrý den.

Rozevřel prudce dveře a zůstal, že by se v něm krve nedořezal. Klementýna ležela roztažená na jídelním stole, dlouhé kalhoty měla shrnuté až ke kolenům, prudce oddychovala a zmítala se jako posedlá. Ruce jí ležely podél těla a křečovitě se svíraly. Boky se vlnily na vyleštěné desce, vrtěly sebou, stehna se rozvírala a ze rtů se prodíralo tiché úpění. Anděl tam zůstal chvíli nechápavě stát a potom vycouval ven. Obličej se mu poznenáhlu zaléval červení. Zavřel za sebou dveře a vrátil se chvatně do zahrady. Kubohnát se zastavil na zápraží a díval se za Andělem, dokud mu nezmizel v ohybu pěšiny. Potom se vrátil a zašel do kuchyně.

„To bych rád věděl...," šeptal. Několika přesnými pohyby napravil škody po špindírech; naládovali se a nyní spokojeně žvatlali. Otřel jim obličeje a vypoklonkoval je ven. „Běžte si hrát s tatínkem...," pravil. „Ceme s Týnou...," pravil Alex. „S Týnou...," pravil Felix.

Calex nepravil nic a vyrazil směrem ke kůlně, bratři za ním. Kubohnát ještě chvilku vyčkával, vraště nerozhodně obočí. Váhal, ale potom se vrátil do jídelny. Tentokrát ležela Klementýna na břiše a pokračovala na stole v obscénních pohybech. Psychiatr očichával vzduch v pokoji. Potom, ač nerad, odešel a vrátil se do svého pokoje. Natáhl se na postel a pokoušel se bez valného přesvědčení přísť. Buď jak bud, musel si přiznat, že není s to přísť alespoň trochu ucházejícně. Ostatně, dovedla vůbec přísť ta kočka, kterou před několika týdny analyzoval? Potom se ve svých úvahách vrátil k zajímavějšímu tématu, ke Klementýně. Možná že na ni měl sáhnout. Očichával si znovu prsty. Ještě trochu na nich ulpíval služčin pach, ale to bylo již včera a bylo to již velmi neurčité. Jistě, je mu na posteli dobře. Ale ta žena dole se ještě bezpochyby honcuje. Posadil se na posteli, vstal, sešel dolů a zastavil se před dveřmi jídelny. Nastavil uši. Už je po všem. Vešel.

Napůl svlečená Klementýna nyní spala; alespoň se přestala vrtět a nyní ležela tváří ke stolu a s vystrčeným zadkem. Kubohnát se cítil celý nesvůj. Přistoupil až k ní. Škubla sebou, protože ho zaslechla, a opřela se o loket. Kubohnát zůstal jako opařený.

„Promiňte," řekl, „myslel jsem, že jste volala."

Pod kalnýma očima měla kruhy.

„Jak jsem se to octla tady na stole?" otázala se.

„Mno...," řekl tiše Kubohnát, „to nevím. Asi vám bylo moc horko."

Tu si všimla, jak je neupravená.

„Něco se mi zdálo," začala.

A potom se začervenala až po kořínky vlasů jako před chvílí Anděl.

„Jestlipak jsem...?" pokračovala.

Posadila se a ani se nepokoušela zakrýt nahá stehna.

„Aspoň vidíte, jak jsem rostlá," řekla tiše.

Kubohnát byl úplně bez sebe a nezmohl se ani na slovíčko.

„Myslím, že jsem sebou asi házela," pravila a začala se oblékat.

„Obávám se, že ano..."

„Prostě nevím," řekla Klementýna. „Šla jsem připravit dětem svačinu a... ejhle, teď jsem tady."

Ohmatávala si lebku.

„Vzpomínám si, že mě někdo povalil sem na stůl – mám tu bouli."

„Asi nějaký běs...," pravil Kubohnát.

Zapnula si kalhoty a přihladila si vlasy.

„Zkrátka a dobře, to se někdy stává," dodala závěrem. „Myslela jsem, že se bez toho obejdu. Připravím jim svačinu."

„Už svačili," ohlásil Kubohnát.

Klementýnin obličej zbrunátněl.

„Kdo jim ji dal?"

„Váš manžel," pravil Kubohnát. „Moje maličkost jim jen utřela jejich fyziognomii."

„Anděl byl tady?"

„Ano," hlesl Kubohnát.

Vyběhla před ním chvatně do zahrady. V zatáčce pěšiny již téměř letěla.

Kubohnát se vrátil nahoru a přemýšlel. Kogitoval. Ergo byl. Ale jen on.

X

Anděl zase sáhl po nýtovačce a pobíjel druhý bok. Dělal vnitřní linku, když vtom se zjevila Klementýna, celá červená od prudkého běhu. Dvojčata vyrazila

radostný ryk, sotvaže ji spatřila, Calex šel rovnou k ní a vzal ji za ruku. Anděl pozvedl oči, všechno zaregistroval a stáhl se.

„Kdo jim dal svačinu?“ pravila.

„Já,“ odpověděl stroze Anděl.

Něco v jeho tónu ji zarazilo.

„A jakým právem?“

„Tak už jednou přestaň,“ řekl Anděl hrubě.

„Ptám se tě, jakým právem jsi dal svačinu těmto dětem, o něž, jak bylo dohodnuto, se nemáš starat.“

Neměla ani čas zavřít ústa a již dopadaly první pádné políčky. Zavrávorala úžasem. Anděl se třásl vzteky, bílý jako křída.

„Tak už přestaň!“ hřměl.

Zdálo se, že se uklidňuje. Klementýna si váhavě chránila tvář rukou.

„Lituji,“ řekl konečně, „ale zacházíš příliš daleko.“

Děti spustily řev, Calex se shýbl a sebral na zemi hřebík. Přitočil se k Andělovi a vrazil mu jej do nohy, seč jeho chabé síly stačily. Anděl se ani nepohnul. Klementýna se rozesmála; smích však ještě vzlykal.

„Přestaň,“ opakoval Anděl již zase v ráži.

Zarazila se.

„Když se to tak vezme, nelituji toho. Nejvýš toho, že jsem neuhodil víc.“

Klementýna pohodila hlavou a odešla. Všechny tři děti za ní. Calex se občas otočil a vrhl na otce vražedný pohled. Anděl se zamyslel. Promítl si scénu, která se právě odehrála, a rozpačitě se pohnul; potom spatřil v duchu svou ženu, jak leží na stole v jídelně, a znovu se mu rozlila po spáncích a po čele červeň. Věděl, že se do domu již nevrátí. V kůlně je dost pilin a hoblin: spát se tam bude pohodlně, a i noci jsou teplé. Pocítil v levé noze mírné svrbění. Shýbl se a vytáhl hřebík, jemnou nazlátlou špičku; na plátně nazelenalých lesklých kalhot se objevila asi jako štěnice velká hnědá skvrnka. K smíchu! Ubohá havěť!

XI

20. května

Od chvíle, kdy se Anděl rozhodl, že bude bydlet ve své loděnici, prchal Kubohnát z domu. Necítil se příliš volně v Klementýnině blízkosti. Byla příliš matkou, a to ještě zcela zvláštního typu. Ne že by v tom viděl něco špatného; nelhal totiž, když tvrdil, že je vnitřně prázdný, z čehož vyplývalo, že pojem etických hodnot je mu téměř cizí. Bylo mu to však obtížné fyzicky.

Ležel v jednom koutě zahrady, kde bujel vstavač pětimužný, jenž propůjčuje svému tajnému uživateli odvahu a rozhodnost; žvýkal nepřítomně několik jeho hrbolatých stonků. Čekal tu na Bělořitku, která sem za ním měla přijít a strávit s

ním sklonek tohoto bezvýrazného dne. Představa bezvýraznosti ho přivedla, aby se rukou přesvědčil, zda má kalhoty v pořádku. Beztak to zase skončí jako obyčejně u psychiatrova zděšení.

Zaslechl skřípot štěrku a posadil se. Spatřil služku; valila se na plochých nohou, nadělaná, s plným, poklesávajícím živůtkem, a usedla vedle něho.

„Už jsi volná?“ otázal se.

„Ano,“ vydechla, „děti jsou v posteli.“

A již si rozpínala šaty, ale Kubohnát ji zarazil.

„A co kdybychom si trochu povídali?“ navrhoval.

„Pro to jsem teda nepřišla,“ podotkla, „chci hezky to oné, ale žádné povídání.“

„Zeptám se tě jen na jednu jedinou věc,“ řekl.

Stáhla si šaty a sedla si do trávy. V tomto odlehlém koutu zahrady byli jako v krabičce. Ostatně nebylo ani nejmenší nebezpečí, že by je někdo překvapil; nepřijde rozhodně ani Anděl, ani Klementýna. Kubohnát se svlékl také, aby ji upokojil. Uhýbala mu pohledem. Jak tu tak leželi nazí, byli oba trochu k smíchu. Lehla si na břicho, potom poklekla na všechny čtyři.

„Tak co, čekám na vás,“ pravila.

„Ksakru,“ protestoval Kubohnát. „A vůbec, tahle idiotská pozice mi už leze krkem.“

„Tak jedem!“ pravila.

Prudce do ní narazil a překotil ji. Než měla čas se vzpřímit, přitiskl ji pevně zády k zemi a lehl si na ni. Zuřivě se bránila.

„Ne! Takhle ne,“ volala, „ne takhle, satyre!“

Kubohnát ji svíral pevně.

„Pustím tě,“ pravil, „ale nejdřív mi hezky řekneš, proč to nechceš dělat jinak.“

„Neřeknu,“ huhlala.

Zdůraznil svou výhodu. Když bude chtít, může ji vzít takhle.

„Jestli mi to neřekneš, udělám ti to takhle!“

Tentokrát se vzteky rozbrečela, že až začala koktat:

„Ne..., ne...! Jděte pryč. Nechci. Jste hnusný a odporný!“

„No tohle!“ protestoval Kubohnát, „ty jsi úplně cvok!“

„Nechci mluvit,“ řekla.

„Však ty budeš!“ pravil Kubohnát.

Sklonil se nad ni a sevřel jí kus prsu do zubů.

„Jestli mi to neřekneš, tak ti to ukousnu,“ hrozil plnými ústy, byť s jistými potížemi.

Chtělo se mu hrozně smát a tyto možnosti se začaly projevovat. Hryzl ji zřejmě moc, protože vykřikla a vytryskly jí opravdové slzy. Byl nemilosrdný; využíval situace, aby ji donutil.

„Tak já vám to řeknu," naříkala, „ale slezte ze mě! Hned! Okamžitě!"

„A povíš mi všechno?" zeptal se Kubohnát.

„Povím, slibuji...," pravila. „Slezte dolů! ... Tak lezte...! Panebože...!"

Kubohnát ji pustil a celý udýchaný se odtáhl. Byla to opravdu perná práce takhle ji držet. Posadila se.

„Tak, a teď mluv," pravil, „nebo začnu znova. Proč to děláš takhle? Co je to za nesmysl?"

„Dělala jsem to vždycky tak."

„Kdy vždycky?"

„Od začátku."

„S kým jsi to dělala poprvé?"

„S tátou."

„A proč takhle?"

„Říkal, že se na mě při tom nechce dívat. Že si netroufá."

„To se styděl?"

„Tohle se u nás nezná," řekla tvrdě.

Prsy si držela v rukou, ale nohy měla zvednuté a stehna rozevřená. To ze studu, myslel si Kubohnát.

„Kolik ti tenkrát bylo?"

„Dvanáct."

„To chápu, proč se neodvažoval na tebe podívat."

„Kdepak," pravila, „chápete houby s octem. Nechtěl proto, že říkal, že jsem hrozně ošklivá. A když to říkal táta, tak měl tedy pravdu; a teďkon, když jste mě přinutil, abych ho neposlechla, jsem ošklivá holka."

„A tobě se to líbí?" otázal se Kubohnát.

„Co?"

„To, jak to děláš?"

„Koukněte, o to teď nejde," řekla. „Chcete to tak, nebo nechcete?"

„Ne pořád takhle," řekl Kubohnát, „i toho nejlepšího se člověk přežere."

„To jste tedy jako zvířata," pravila.

Vstala a hledala šaty.

„Co děláš?" řekl Kubohnát.

„Jdu pryč. Stydím se za sebe."

„Ty za to přece nemůžeš," podotkl Kubohnát.

„Ale můžu. Neměla jsem to dělat hned tenkrát na začátku," řekla.

„Kdybys mi o tom vyprávěla trochu víc, mohl bych se pokusit a usměrnil bych tvou přecitlivělost. Ale když s tebou není žádná řeč."

„Paní měla pravdu,“ zamumlala služka. „Nechci vás už ani vidět.“

„Co dělat,“ řekl psychiatr, „já už se nějak utěším.“

„A já vám už nic neřeknu. Nejsem tady od toho, abych ukájela všechny vaše hnusné mánie.“

Kubohnát se ušklebovaI a začal se oblékat. Nikdy nedoufal, že by mohl tohle nešťastné stvoření vážně psychoanalyzovat. Najde rozhodně lepší. Obul si střevíce a vstal. Ona stále ještě pofňukávala.

„Vlez mi na žádal“ řekl s důrazem.

Poslechla, i když ještě nepřestala popotahovat. Zřejmě ho teď nenávidí. Usmál se při pomyšlení, že z tohoto hlediska byla ta analýza úspěšná. Potom se lehkým skokem zmocnil opozdilého motýla, který letěl kolem, a spokojeně jej sezobl.

XII

13. července

Před zápražím bylo rovné, štěrkem vysypané prostranství; tam si s oblibou hrávala po obědě trojčata po dobu, kdy služka obsluhovala u stolu dospělé, a teprve pak uložila děti k odpolednímu spánku. Bylo tak možno dohlédnout na ně z oken jídelny. Tento úkol připadal Kubohnátovi, protože sedával proti oknům. Proti němu seděla Klementýna a hnětla roztržitě kuličky piškotové střídky, což může být ta nejnevděčnější práce, jaká jen může být (a také byla). Vídali se téměř výhradně jen u stolu. Snad si přála, aby u ní bydlel i teď, avšak při řeči se omezovala jen na bezvýznamné věci; pokud šlo o něho, ani se neodvažoval stáčet rozhovor na soukromé záležitosti.

Podmračená Bělořitka přinesla beze slova jídlo a postavila je před Kubohnáta. Odklopil pokličku a zdvořile vybídl:

„Prosím, poslužte si, Klementýno.“

„To je pro vás,“ řekla, „pouze pro vás. Kočičina.“

V jejím smíchu byla špetka škodolibosti. Podíval se blíže.

„Ale... to je přece pajšlíček!“ vyrazil radostně.

„Ano, správně,“ pravila Klementýna.

„Škoda že není syrový,“ podotkl Kubohnát, „jsem opravdu dojat vaší pozorností... Klementýno, jste hotový anděl!“

„Mám vás moc ráda,“ pravila, „ale přece jen bych nesnesla dívat se na vás, jak to jíte syrové.“

„Samozřejmě, samozřejmě,“ řekl Kubohnát, nabíraje si pořádnou porci. „Mně budete něco vykládat o pajšlu. Tomu se nevyrovnají ani všechny myši a ptáci, co jich je na světě.“

„Jsem opravdu nesmírně šťastná, že to dovedete ocenit,“ pravila.

„Víte,“ poznamenal Kubohnát, „on takový pták není samozřejmě k zahození, ale to hnusné peří, brr...!“

„Máte pravdu,“ řekla Klementýna, „to je rub věci. A co myši?“

„Čistě jen pro zábavu,“ pravil Kubohnát, „ale že by byly dobré, to říci nemohu.“

„Ať tak či onak,“ odvětila, „rozšiřuje to jen okruh vašich chutí. To je chvályhodné. A na kom teď pracujete?“

„Jste ke mně laskavá,“ pravil Kubohnát, „protože ta vaše slunda mi dala kvinde.“

„Ano,“ řekla. „Přiznám se, že mě to potěšilo. Co jste našel ve vsi? Mám takový dojem, že tam chodíte moc často.“

„Ono,“ pravil Kubohnát, „tam toho moc není, když to chcete vědět. Vídám dost často Slávu.“

„Mám na mysli ženské,“ řekla Klementýna.

„Ani se po žádné nepídím,“ pravil Kubohnát. „Víte, že ta kočka byla vymiškovaná? I když na to nevěřím, přece jen to na mne zapůsobilo.“

Lhal.

„Vím, že je sháníte,“ řekla Klementýna.

Kubohnát pozoroval trojčata, která se točila kolem dokola, až se z nich člověku motala hlava.

„Obraťme list,“ řekl.

„Nehrabete se mi to náhodou v šatníku vy?“ otázala se nečekaně.

„Jak prosím?“

„Ani kněz dvakrát nekáže.“

„Ne,“ odpověděl, „já rozhodně ne. Co bych v tom vašem šatníku asi tak hledal? Mám od šatů všechno, co potřebuji.“

„Ech... Na tom nezáleží,“ ujišťovala. „Možná že se mýlím. Měla jsem takový dojem, jako by se tu čas od času sahalo na všecko. Není samozřejmě žádný důvod, proč byste to měl být vy.“

Ukázal bradou na služebnou, která k nim stála zády.

„Kdepak ta,“ řekla Klementýna, „ta rozhodně ne. A pak, nač by jí ty šaty byly, když by se s nimi musela tajit? Mně je to jedno. Já je nikdy nenosím. Skoro nikdy.“

XIII

24. července

„Tak, a hotovo!“ pravil Anděl a narovnal se. Nařízl totiž pilou do poloviny klín, který zadržoval člun na kolejnicích. Skončeno! Desetimetrová loď ze světlého dřeva, vpředu zvednutá jak fénický meč, s lehkým setrvačníkem, pro

nějž tam prozatím byly připraveny jen lehké bronzové podpěry, přichycené ke kostře. Značně vyklenutá paluba teď byla holá až na vystupující přístěnek na zádi. Kubohnát se sehnul a prohlížel si boky člunu. Po celé délce z nich vyráželo jedenáct párů členovcích noh.

„To pojede pěkně rychle," poznamenal.

„Dost rychle," pravil Anděl.

„Na laika jste si s tím poradil neobyčejně dobře," pokračoval Kubohnát.

„Nejsem žádný laik," odpověděl Anděl.

„Tak co jste tedy?" zeptal se Kubohnát poněkud vztekle.

„Nezačínejte si zase s tím svým vyptáváním, je to protivná mánie."

Jistěže by se Kubohnát mohl cítit dotčen, ale jeho letora ho k tomu nikterak nepudila. Přemýšlel, co by řekl člověku, jenž co nevidět odjede. Nadlouho. V ne právě bezpečném člunu. Celkem vzato. I když to má jedenáct párů nohou.

„Mezi vámi a vaší ženou je to pořád stejné?"

„Ano," řekl Anděl, „je to..."

Odmlčel se.

„Není to nic. Nemám, co bych k tomu řekl. Muži a ženy nežijí ve stejném světě; nelituji však ničeho."

„Ani dětí?"

„Naštěstí je ještě neznám. Nebude mě to bolet," pravil Anděl.

„Budete jim chybět," ujišťoval ho psychiatr.

„To vím," pravil Anděl, „jenže člověku vždy něco chybí. Pokud to něco je důležité."

„Děti vychované bez otce...," začal Kubohnát.

„Podívejte se," pravil Anděl, „o tom už je zbytečné mluvit. Když odcházím, tak odcházím. Toť vše."

„Utonete," pravil Kubohnát.

„To štěstí mít nebudu."

„Vy jste ale banální," podotkl Kubohnát opovržlivě.

„Rozkošnicky banální," pravil Anděl.

„Nevím, co bych vám řekl."

„To mi je naprosto jasné," podotkl Anděl sarkasticky. „Ted se vás budu vyptávat zase já. Co vám zbývá z vašich velkých plánů?"

„Nic," odpověděl Kubohnát. „Až doposud jsem měl jednu kočku a tím to končí. Zkoušel jsem to také se psem, jenomže ta kočka před ním vyvolává silně nepříjemný konflikt, a tak jsem musel přestat. A pak, já bych chtěl člověka. Anebo ženskou. Jen když to bude mluvit."

„Za kterou teď chodíte?"

„Seznámím se s podkovářovou služkou. Přes modistku."

„Vy teď chodíte za modistkou?"

„Já nevím, snad je to švadlena či co. Je to vlastně zvláštní. Že ona šije všechny šaty vaší ženy?“

„Nešila jí ani jediné,“ pravil Anděl, „Klementýna si všechno přivezla s sebou. Ta do vesnice ani nepáchne.“

„Dělá chybu,“ pravil Kubohnát, „je to opravdu moc zajímavé.“

„Ale ale,“ poštíval Anděl, „ještě se z nich všech rozstůněte.“

„Máte pravdu, ale zajímavé to opravdu je. Ať tak či onak... ano... je to... jaksi... zvláštní. Ta švadlena má modely všech šatů vaší ženy. Všech, které jsem tu na ní viděl.“

„Prosím vás?“ pravil Anděl bez velkého úžasu.

Díval se na člun.

„Budu již muset odplout. Chcete jej se mnou vyzkoušet?“

„Přece neodjedete takhle, to by přece...,“ řekl zoufalý Kubohnát.

„Ale ano. Ne dneska, ale odjedu takhle.“

Přistoupil ke klínu, který před chvílí nařízl, zvedl paži a dolomil dřevo pořádnou ranou pěsti. Ozval se rychlý praskot. Člun se zachvěl a rozjel se. Dubové ližiny posypané mastkem běžely přes zahradu a klesaly přímo do moře. Člun letěl jako šíp, ponořil se do oblaku kouře páchnoucího připáleným mastkem a úplně v něm zmizel.

„Ted by tam už měl být,“ řekl Anděl za dvacet vteřin. „Pojďte se projít. Uvidíme, jestli to běží.“

„To tedy je odvaž,“ pravil Kubohnát. „Pustit to z takové výšky!“

„Jde to krásně,“ ujišťoval ho Anděl, „z čím větší výšky, tím je to krásnější.“

Sešli k moři po hrbolatém svahu, méně rychle než člun. Byl krásný den a útes splýval vůní rostlin a bzukotem hmyzu. Anděl objal Kubohnáta něžně kolem ramen. Psychiatr nevěděl kudy kam. Měl Anděla opravdu rád a měl o něho strach.

„Budete opatrný?“ pravil.

„Samozřejmě.“

„Máte nějaké zásoby?“

„Mám vodu a udice.“

„A nic jiného?“

„Budu si chytat ryby, Moře-matka dá všechno.“

„Aha, tady to máme, tady je ten váš komplex,“ zahřměl Kubohnát.

„Nebuďte triviální,“ pravil Anděl, „to známe, návrat k matce, návrat k moři, všechno na jedno brdo. Jděte si psychoanalyzovat ty své ťulpasy. Matky! to se ví! mám jich až po krk.“

„Tamté, protože je vaší ženou,“ řekl Kubohnát, „ale své vlastní, té litujete.“

„Nikoli. A ostatně – nemám matku.“

Stáli na okraji propasti a Anděl se pustil první po malém klesajícím převisu. Nyní byl člun pod jejich nohama. Kubohnát viděl, že když ližiny sklouzly střemhlav k hladině, zlomily se do téměř vodorovné polohy. Z rychlosti, jakou člun sklouzl, usoudil, že by měl být nejméně tři sta metrů od břehu. Vyslovil svůj názor.

„Bylo tam přivolávači lano," pravil Anděl.

„Aha," přikývl Kubohnát, aniž to chápal.

Kamenitá pláž vracela ozvěnu jejich kroků. Anděl plavně uchopil konec lehkého pružného lanka. Člun připlouval pomalu ke břehu.

„Nastupte si," pravil Anděl.

Kubohnát uposlechl. Člun se zakymácel. Zevnitř se zdál větší. Potom naskočil Anděl a zmizel v přístěnku.

„Nahodím setrvačník – a jedeme!" řekl.

„To snad nemyslíte vážně?" zaprotestoval Kubohnát.

Objevila se Andělova hlava.

„Nebojte se," pravil s úsměvem, „nejsem ještě se vším hotov. Ještě nejméně týden. Dnes to jen vyzkoušíme."

XIV

27. červopadu

Kubohnát už šlapal cestu do vsi tolikrát, že mu nakonec připadala pustá jako chodba v blázinci a holá jako oholený vousáč. Prostičká pěšina, cesta jako šňůrka je čárka bez tloušťky, jenže taková neexistuje. A zkrácenější též ta cesta byla, stopy známé, krok za kroky (ty, co se jdou, a ne zákroky). Zamotávat, přehazovat, nebo ještě lépe promíchávat s písmenko-logickými cizopasníky musel své prosté myšlenky, aby neotráven mohl tu cestu absolvovat. A přes tohle všechno pokaždé došel k cíli. Také si zpíval.

Let písně mé *Letnice vanou*
Let cesty mé *Lesnice planou*
Letce stíhá *Lednice kanou.*

A všechny známé písničky, ty, které už jsou, i ty, co se teprve rodí, líhnou; nu což, chudák Kubohnát zkrátka pozbyl rozumu, ale co, on na sebe nevidí. Zkrátka došel do vsi, poněvadž tak bylo řečeno výše, a ves na něho padla, přikryla ho jako těžký kanovnický plášť, a teď již stojí před domkem modistky, jež byla (podle jeho soudu) švadlena, a to vynikající, a klepe:

„Ťuk, ťuk!" dvakrát.

„Dále!“

Kubohnát vstoupil. Uvnitř bylo přítmí jako ve všech domcích ve vsi. V pozadí se leskly vycíděné předměty. Na vychozené podlaze z matných červených dlaždic bylo nastláno tisíce nitek, ústřižků látek, semínek blejskavce pro kuřata, stříbrníčku pro kohouty a půlzlatníku pro ctitele.

Stará švadlena byla opravdu stará a šila nějaké dámské šaty.

„Podívejme se,“ řekl si Kubohnát pro sebe.

„Šijete pro Klementýnu?“ optal se, aby ulevil srdci svému; stačí se totiž jen zeptat, a hned má dušička pokoj; je to opravdu dobře chráněný orgán, který nevyžaduje zvláštní údržbu.

„Nešiju,“ řekla.

A vtom spatřil Kubohnát podkováře.

„Dobrý den!“ pozdravil zdvořile.

Podkovář vystoupil ze svého kouta. Působil stále mocným dojmem, který se přítmím ještě umocňoval, protože byl tím neurčitější a tím víc mohutněl.

„Co jste nám přinesl?“

„Jdu tady za paní mistrovou.“

„Tady nemáte co pohledávat,“ usoudil podkován

„Rád bych věděl, čím to je,“ řekl Kubohnát. „Ty šaty jsou totiž na chlup stejné jako Klementýniny a marně si nad tím lámu hlavu.“

„Lámete si ji zbytečně,“ pravil podkovář, „Klementýna na ty šaty nemá patent a může si je ušít každý.“

„Jenže každé šaty se takhle nekopírují,“ řekl Kubohnát přísně, „to je nestydatost!“

„Nechtě si ta silná slova,“ pravil podkovář.

Paže měl opravdu mohutné. Kubohnát se poškrábal na bradě, vrhl pohled na břichatý strop, vyzdobený mrtvými mouchami na mucholapkách.

„Tak ona tedy zkrátka nepřestane.“

„Objednávám si je já,“ pravil podkovář nebezpečně bezbarvým hlasem. „A taky je platím.“

„Podívejme se,“ prohodil Kubohnát ležérně, „snad ne pro vaši mladou ženušku?“

„Žádnou nemám.“

„Cha cha...,“ začal Kubohnát. „Ale podle kterých modelů je vlastně kopírujete?“ řekl, měně chod svých myšlenek.

„Ona nic nekopíruje,“ pravil podkovář, „ona je vidí. A šije je podle toho, jak je vidí.“

„Ale ale,“ pitvořil se Kubohnát, „nevěšte mi bulíky na nos!“

„Nikomu nikam nic nevěším,“ zahřměl kovově kovář.

A tu Kubohnát zpozoroval, že stará švadlena má skutečně namalovány na zavřených víčkách umělé oči. Podkovář si všiml jeho pohledu.

„Ty oči jsou namalovány proto, aby z ulice nebylo nic vidět. Kdybyste nevešel dovnitř, nevšiml byste se ničeho.“

„Ale já jsem zaklepal,“ pravil Kubohnát.

„To ano,“ namítl podkovář, „ale protože nevidí, řekla ‚dále‘ a ani ji nenapadlo, že to jste vy.“

„Ale to ‚dále‘ přece jen řekla.“

„No a?“ pravil podkovář, „ví přece, co se patří, ta důra.“

Švadlena právě skládala vějířovitě záhyby do pasu hezkých jednoduchých šatů z bílého piku, jaké měla den předtím na sobě Klementýna.

„Šije opravdu se zavřenýma očima,“ naléhal žasnoucí Kubohnát, aby se ujistil, přestože použil věty oznamovací.

„Říkat se zavřenýma očima by bylo nesprávné,“ počal svůj výklad podkovář. „To, že se před oči nasadí víčka, neznamená, že člověk má oči zavřené. Zůstávají pod nimi otevřené. Když přivalíte balvan do otevřených vrat, neznamená to, že vrata jsou proto zavřená; a ostatně ani okno není zavřené, protože k tomu, aby člověk viděl z dálky, nepoužívá očí; a vy tady těm věcem dvakrát nerozumíte.“

„Abyste věděl,“ pravil Kubohnát v nejvyšším zmatku, „jestli si myslíte, že z té vaší hatmatilky budu o něco chytřejší, je to vrchol nestydatosti. Kdo nevěří, ať tam běží, že?“

„Tak ať běží. A hlavně koukejte mazat vy. Nechtě tu starou fuchtli šít a polibte nám šos,“ pravil podkován

„Dobrá,“ pravil Kubohnát, „dobrá... ach, výborně! ... Tak já už jdu.“

„Šťastnou plavbu!“ popřál mu podkován

„Na shledanou, pane Kubohnáte!“ řekla švadlena.

Překousla nit jako Parka, když si nesla nabrousit nůžky do brusírny. Utýraný Kubohnát důstojně vycházel. Vystřelil poslední šíp.

„Obtáhnu vám službu.“

„Budiž vám přáno,“ pravil podkován „Obtahoval jsem ji před vámi a za moc to nestojí. Nehejbe stehny.“

„Budu hejbat za dva,“ ujišťoval Kubohnát „a zpsychoanalyzuji ji.“

Octl se pyšně na ulici. Kolem šla právě tři prasata a chrochtala si do kroku. To třetí, které mu připadalo prasácké, kopl pořádně do šunky, a potom on, Kubohnát, pokračoval v cestě.

XV

27. červopadu (o něco později)

Podkovářova služka, které ve vsi říkali Frňola, spala v podkrovní komůrce nad kovárnou s učedníkem, který byl zrovna v učení. Učedníci často kapali, ale služka byla otužilá prací a držela se, zvláště od té doby, co se k ní podkovář přestal valit do postele jako ponorná řeka do koryta. Učedníka to nikdy nenapadlo. Úplně zvadlá onuce, nekňuba, budižkničemu v posteli. Jenom spal. V této chvíli však nespal, ani nápad! Byl v kovárně a udržoval oheň. Kubohnát ho zahlédl hned při příchodu a vklouzl do veřtatu, který navzdory Frňolině poklízení byl celý mastný od sazí.

„Dobrý den, chlapče," pravil Kubohnát.

Učedník zamumlal pozdrav, přičemž si zakrýval hubu loktem, protože zde panoval žertovný zvyk, že každý návštěvník mu jednu trhnul, když šel kolem něho; tenhle učedník bušil do železa, a tak bylo na místě, aby ji slízl až při odchodu.

„Pan mistr tu není," řekl přesvědčeně Kubohnát.

„Není tu," potvrdil mladík.

„Dobrá, tak já zase jdu," řekl Kubohnát.

Vyšel, zahnul doleva, obešel domek, vešel do dvora, vystoupil po dřevěných schodech při zadní zdi stavení a octl se v nejasné chodbě z hrubých prken. Vpravo byla komůrka Frňoly. Vpředu vysoké dveře, za nimiž bydlel mistr. Po levé straně vyznačovala zeď výběžek mistrovy světnice, která zaujímala tři čtvrtiny poschodí a sousedila příčkou po pravé straně rovnou s Frňolinou komorou; bylo to zařízení prosté, ale účelné.

Kubohnát vstoupil bez zaklepání. Dívka seděla na posteli a louskala nějaký časopis, starý sedm nebo snad i více let. Trvalo dlouho, než se zprávy ze světa dostaly do vsi.

„Tak co?" pravil psychiatr, „vzděláváme se?"

Tvářila se jako způsobný chlapeček, což mu sedělo asi jako psí dečky pumpě na močůvku.

„A nesmím si snad číst?" řekla Frňola útočně.

S těmi křupany jsou ale potíže, pomyslil si Kubohnát.

Frňolina komora neskýtala velké pohodlí. Vydrbaná podlaha, holé vybílené zdi, střešní trámy, ty pak ještě překřížené krokvemi, přes ně nabité latě a na nich malé břidlicové tašky. To vše značně zaprášené. Inventář: postel a stůl, na něm kýbl pro všechno. V koutě kufr na dívčiných pět švestek.

Tato klášterní strohost polechtávala v Kubohnátovi oplzlého ateistu – mohl by jím po zralé úvaze klidně být –, zamilovaného do hrubé tělesnosti.

Šel si sednout vedle ní na železnou postel, která zavrzala... Jinde místo nebylo.

„Copak jsi dělala hezkého od posledně?" zeptal se.

„No co, nic!" odpověděla.

A četla, dokud nedokončila stránku, potom noviny složila a uklidila je pod polštář.

„Svlékni se a natáhni se na postel," pravil Kubohnát.

„To zrovna," řeklo děvče, „mistr se vrátí a já se zase budu oblékat, abych mu uvařila polévku."

„Touhle dobou přece ne," pravil Kubohnát, „a ostatně pan mistr tu teď není, je u švadleny."

„Tak to se svlíknu, to se jistě vrátí až později," řekla.

Zamyslila se a dodala:

„Ale budeme hezky zticha."

„Pročpak?" zeptal se Kubohnát.

„To on vždycky, když se od ní vrátí," řeklo děvče. „Ale proč chcete, abych se svlékla?"

„To je nezbytný předpoklad dobré psychoanalýzy...," pravil Kubohnát pedantsky.

Začervenala se. Ruka na špičatém výstřihu límečku se sevřela.

„Ach...!" řekla, klopíc oči. „Ani mistr se toho se mnou nikdy neodvážil."

Kubohnát svraštil obočí. Co ona vůbec chápe. Ale jak se jí na to zeptat?

„Ááá...," šeptala, „nevím, jestli jsem na tohle dost čistá..., nebude se vám to líbit."

Kubohnátovi svitlo... Šifrovaná řeč.

„Psychoanalýza...," začal.

„Počkejte s tím," řekla tiše, „teď ne."

Do světnice vnikalo světlo skloněným světlíkem. Vstala, vytáhla v několika vteřinách z kufru starou záclonu a přehodila ji přes malé obdélníkové okénko. Modravou tkaninou prosvítalo slabě světlo a dodávalo podkroví dojem jeskyně.

„Postel bude vrzat," řekl Kubohnát, který se rozhodl, že psychoanalýzu odloží na později, „měli bychom dát slamník raději na podlahu."

„A-ano...," řekla vzrušeně.

Cítil, jak se světnicí rozlévá vůně jejího potu. Jistě je celá mokrá. Nebylo to nepříjemné.

XVI

27. červopadu (ještě později)

Z malátnosti je vytrhly těžké kroky na dřevěném schodišti. Kubohnát přišel rychle k sobě a vypletl se z děvčete, jež leželo napůl na slamníku, napůl na zemi.

„To je on...," zašeptal jí.

„Sem nepůjde," zašeptala, „ten jde do své světnice."

Trochu sebou zavrtěla.

„Pusť to!“ protestoval Kubohnát, „já už nemůžu.“

Uposlechla.

„Že mě přijdete ještě psy — tentononc,“ řekla drsným hlasem, „mám to hrozně ráda, člověku to dělá dobře.“

„To víš, že přijdu,“ pravil Kubohnát, tentokrát bez nejmenšího vzrušení.

Trvá to dobrých deset minut, než se vrátí chuť. Ženské nemají kouska taktu.

Mistrovy kroky otřásaly chodbou v těsné blízkosti. Dveře jeho světnice se vrzavě otevřely a zabouchly. Kubohnát vkleče naslouchal. Přikradl se neslyšně po čtyřech ke zdi. Náhle mu vystřelil k oku tenký paprsek světla. V příčce asi vypadl suk. Sledoval rukou paprsek, až se dostal k jeho zdroji; našel okamžitě otvor v prknu, přitiskl k němu oko – byť ne bez váhání –, avšak vzápětí couvl. Měl dojem, že je viděn, stejně jako vidí on. Rozum ho však ujistil, a tak zaujal znovu své místo pozorovatele.

Přímo pod ním byla podkovářova postel; postel kupodivu nízká, bez pokrývek. Žíněnka a pouze jedno vypjaté prostěradlo tvořilo to hlavní, kromě nepostradatelné bachraté duchny, jakou najdete v tomto kraji na každé posteli.

Když pak zaostřil pohled na ostatní část světnice, spatřil nejdříve podkováře s obnaženou hrudí, který stál k němu zády. Zdálo se, že má něco delikátního v práci. Na ruce mu vidět nebylo. Ty se zvedaly až později a gestikulovaly, jako by něco na někom poplácávaly. Potom se vrátily k jeho vlastnímu pasu a rozepnuly přezku; ta povolila, kalhoty spadly a odhalily obrovské šlachovité nohy, chlupaté jako peň palmy. Zůstávaly ještě špinavé bavlněné spodky, ale i ty pak spadly. Kubohnát slyšel šepot. Nemohl se však současně dívat a poslouchat.

Kovář vyprostil holé nohy ze spodků i z kalhot, otočil se a zamířil, klátě rukama, k posteli. Posadil se. Kubohnát znovu couvl, když viděl, jak se přibližuje. Jenže teď už mu bylo všechno jedno, a tak opět přitiskl bez otálení oko k otvoru. Nepohnul se, dokonce ani když cítil, jak se k němu mačká Frňola; říkal si jen, že jestli ho nepřestane otravovat, slízne pěkný kopanec do kebule. Nic dalšího si již neřekl, protože se mu začalo zastavovat srdce. Spatřil nyní to, co mu dosud zůstávalo skryto za kovářovými zády. Byla to nádherná loutka, android, oblečená do bílých pikových šatů, celá z bronzu a oceli, vypracovaná přesně do podoby Klementýny. Loutka se ubírala neskutečným krokem k posteli. Světlo lampy, kterou Kubohnát neviděl, vytvářelo odlesky na jemných rysech a lesklý kov, vyleštěný až do saténové hebkosti, jiskřil na rukou jako šperk nedozírné ceny.

Automat se zastavil. Kubohnát viděl, jak se kovář zalyká nedočkavostí. Kovové ruce se ladně zvedly k límečku šatů a bez námahy je stáhly. Bílá látka dopadla v chumlu na podlahu. Kubohnát se nepřestával divit a zíral pozorně na

prsy s vláčnou pletí, na pružné boky a nádherné klouby kolen a ramen. Android uléhal opatrně na postel. Kubohnát se odklonil. Odstrčil hrubě poslepu službu, která se pokoušela přimět ho k akci, a hledal horečně kalhoty, v jejichž kapse měl náramkové hodinky; podíval se na ně pod nejasným světlem: tři čtvrtě na pět.

V půl páté – totiž od onoho dne, kdy ji překvapil v jídelně, chodívala Klementýna den co den do svého pokoje, prý aby si zdřímla. V této chvíli, kdy ocelové prsy sochy přiváděly kováře do extáze, zatínala Klementýna v domě na útesu své křehké prsty do prostěradel a i ona se zalykala ukojením.

Kubohnát u malého otvoru v příčce byl stále vzrušenější. Neváhal ani na okamžik a zíral. Jeho ruka přitom hledala tělo Frňoly, která byla radostí bez sebe, i když nevěděla, oč jde. Ti venkovani, říkal si Kubohnát při pohledu na kováře, jsou kupodivu úžasně civilizovaní.

XVII

39. červopadu

Nohy ve vodě, vykasané kalhoty, boty v ruce; takhle hloupě zíral Kubohnát na člun. Čekal na Anděla, stejně jako Anděl čekal zase na člun. Anděl sestupoval naposledy po útesu, snášeje pokrývky a poslední kanystr vody. Oblékl si průsvitně žlutý námořnický oděv z voskovaného plátna. Přešel rychle kolem maličké zátoky s oblázky a dostihl Kubohnáta. Ten cítil, že má sevřené hrdlo.

„Nestůjte tu takhle s botami v ruce," pravil Anděl, „vypadáte jako venkovan, když jde na pouť."

„Kašlu na to, jak vypadám."

„A nechtě ty vousy na pokoji!"

Psychiatr se vrátil na suchou zemi a položil škrpály na velký balvan. Když zvedl hlavu, viděl před sebou rychlou stopu ližin, které mizely za druhou stranou útesu.

„Padne na mne můra, až to budu vídat," pravil.

„Ale kdež! Nic se nebojte," řekl Anděl.

Přešel křepče po pružné lávce, která vedla na břeh. Kubohnát se nehýbal.

„Nač ty květináče?" řekl, když se Anděl vrátil.

„Nemám snad právo vzít si s sebou květiny?" zaútočil Anděl.

„To ano, to ano," pravil Kubohnát a dodal: „Čímpak je budete zalévat?"

„Vodou," řekl Anděl, „a potom ono na moři také pršívá."

„Samozřejmě," dotvrdil druhý.

„Netvařte se tak pitomě. Dělá se mi z vás nanic," řekl Anděl. „Člověk by málem řekl, že vám odchází přítel."

„Vždyť také odchází,“ řekl Kubohnát, „mám vás opravdu rád.“

„Víte, já vás taky,“ odvětil Anděl. „Tak vidíte, a přece odjíždím. Nezůstáváme, protože máme někoho rádi; odjíždíme, protože nesnášíme jiné. K činu vás přiměje jen lump. Jsme zbabělí.“

„Jestli je to zbabělství, to nevím,“ pravil Kubohnát, „ale působí mi to bolest.“

„Aby to tak úplně zbabělé nebylo,“ pravil Anděl, „uložil jsem si tak trochu nebezpečnou maličkou újmu: žádné zásoby, pomenší díra v boku a poměrně málo vody. Tak co? Je to vyrovnané?“

„Vy jste přece blbec,“ vybuchl Kubohnát.

„Takhle to zůstává zbabělostí z hlediska mravního,“ pokračoval Anděl, „ale po stránce fyzické je to odvaha.“

„To není odvážné, to je idiotské,“ řekl Kubohnát. „To jsou dvě různé věci. A ostatně, co je na tom zbabělého z hlediska mravního? Proto, že člověk někoho nemiluje, nebo že ho již nemiluje, není ještě zbabělý. Tak je to, víme?“

„Ještě se v tom zamotáme,“ pravil Anděl. „Kdykoli se my dva pustíme do debaty, vždycky zabloudíme v přílišném rozumování. Další důvod, abych odplul; kromě toho se vyhnu i tomu, abych vám vnukal špatné myšlenky.“

„Jestli si myslíte, že jiní mi vnukají lepší,“ zamumlal Kubohnát.

„To je pravda, promiňte, prosím. Zapomněl jsem na vaši slavnou prázdnotu.“

Anděl se zasmál a zalezl znovu do břicha člunu. Téměř vzápětí se zase vynořil a ze člunu stoupalo lehké předení.

„Všechno je v pořádku,“ řekl, „mohu vyrazit. Ostatně budu rozhodně raději, když je bude vychovávat jen ona sama. Rozhodně bych měl na to jiný názor – a já nenávidím výměnu názorů.“

Kubohnát upíral pohled na průzračnou vodu, ve které se valouny a chaluhy zdály větší. Překrásné moře se sotva pohnulo, ozvalo se občas jen drobné plesknutí, tak jemné, jako když se pootevřou vlhké rty. Sklopil hlavu.

„Jděte se vycpat...! Nechtě těch hloupých žertů!“ řekl.

„Nebyl jsem nikdy s to udělat nějaký opravdový,“ pravil Anděl, „takhle alespoň jsem k tomu nucen. Nemohu již couvnout.“

Sešel rychle z můstku a vytáhl z kapsy krabičku zápalek. Sklonil se, jednu rozškrtl a zapálil konec mastného knotu, který přečníval na konci kluzné dráhy.

„Tak, aspoň nebudete myslet ani na tohle.“

Oba pozorovali namodralý plamen, šplhal se vzhůru, žloutl, rozrůstal se, postupoval, dřevo začínalo praskat a černat. Anděl nastoupil do člunu a vyhodil můstek na břeh.

„Vy ho neberete s sebou?“ pravil Kubohnát a odvrátil oči od plamene...

„Nebudu ho potřebovat," řekl Anděl. „Musím se vám k něčemu přiznat: děti mi nahánějí hrůzu. Na shledanou, můj milý!"

„Na shledanou, ty vole," řekl Kubohnát.

Anděl se usmál, ale oči se mu leskly. Oheň za Kubohnátem dul a syčel. Anděl vešel do přístěnku. Ozvalo se prudké zavíření: to členovci nohy začaly vířit vodu. Vyšel ven a chopil se kormidla. Člun již nabíral rychlost, vzdaloval se rychle od břehu, a jak zrychloval, zvedal se nad ponornou čáru. Když pak motor běžel na plné obrátky, zdálo se, že křehký člun kráčí lehce po klidné hladině uprostřed kytice pěny. Anděl zvedl v dálce paži, malinkou jako paže panenky. Kubohnát mu zamával. Bylo šest hodin večer. Nyní oheň mručel, Kubohnát musel poodstoupit a otřít si obličej. Dobrá záminka. Hustý kouř s oranžovými záplatami se majestátně valil. Stoupal vzhůru v mohutných závitech, až konečně zamířil přímo k obloze. Kubohnát se otřásl. Přistihl se, že již několik minut mňouká. Mňoukání, ve kterém se mísil nářek s bolestí, jako když si stýská ostříhaná kočka. Zavřel ústa a neobratně se obul. Vrátil se k útesu. Než se vydal nahoru, vrhl poslední pohled na moře. V ještě ostrých slunečních paprscích tam jiskřila vyhublá věcička, která kráčela po hladině jako znakoplavka. Nebo jako splešťule. Nebo pavouk. Nebo něco, co se pohybovalo po širém moři úplně samotinké a mělo na palubě Anděla, jenž byl sám a sám.

XVIII

39. čerpna

Seděla u okna a dívala se do prázdna. Před ní se krčila zahrada na útesu a dovolovala slunci, aby jí šikmo olízlo všechny chlupy, povolujíc mu ještě poslední lichotku, než nastane soumrak. Klementýna pociťovala únavu a bděla nad svým nitrem.

Náhle procitla ze svého pohroužení, právě když na daleké věži odbíjelo tři čtvrtě na šest.

Rychle vyběhla z pokoje. V zahradě nebyli. Sešla podezíravě po schodech a po krátké úvaze zašla do kuchyně. Když otvírala dveře, dolehla k ní ozvěna z prádelny, kde prala Bělořitka.

Děti si přistrčily židli před příborník. Felix ji přidržoval oběma rukama; na ní stál Calex a podával z košíčku kousky chleba Alexovi, pěkně jeden za druhým. Na sedadle židle ještě stála mezi Calexovýma nohama sklenice zavařeniny. Zamatlané tváře dvojčat již prozrazovaly požití cíle jejich výpravy.

Když zaslechli, že přichází matka, tak se otočili; Alex se rozbrečel a hned za ním spustil Felix. Jediný Calex ani necekl. Vzal si poslední kousek chleba, zakousl se do něho, hledě přitom stále matce do očí, a uvelebil se u sklenice se zavařeninou. Pohodlně žvýkal a dával si načas.

Při pomyšlení, že opět promeškala hodinu svačiny, se Klementýna zastyděla a zmocnily se jí výčitky, což bylo horší než rozladění, jež zakoušela, když se někdy omeškala. I sám Calexův postoj, onen provokující, vyzývavý výraz doplňoval postoj jeho bratrů: jestliže on za svou osobu mu čelil, měl stejně jako oni pocit, že dělají něco zakázaného; zřejmě si tedy myslil, že matka je týrá všechny tři úmyslně, že je proti tomu, aby svačili; tato úvaha Klementýnu tak zabolela, že se sama div nerozplakala. Protože se však snažila zabránit, aby se kuchyně proměnila v slzavé údolí, dokázala ukáznit polechtané slzné žlázy.

Došla až k nim a sevřela Calexe do náručí. Ten se však mírně vzepřel. Políbila ho velice něžně na hnědou tvář.

„Chudinko malá," řekla cituplně, „ta ošklivá máma zapomněla na vaši svačinu. Pojďte, vypijeme si hezky za odměnu šálek kakaa."

Postavila ho na podlahu. Slzy dvojčat v tu ránu vyschly a obě děti se k ní vrhly za radostného štěbetání. Otíraly se špinavými tvářemi Klementýně o nohy v černých punčochách, když šla pro kastrol zavěšený nad kamny, aby do něho mohla nalít mléko. Calex sebou ani nehnul – kousek chleba držel stále v ruce – a jen ji pozoroval. Nakrabacené čelo se vyrovnalo. Podbízivě se na něho usmála. A i on se usmál, bázlivě jako modrá veverka.

„Hned uvidíš, jak mě budeš mít rád," šeptala skoro jen pro sebe, „už mi nebudeš mít co vyčítat."

Tak vida, už se uživí sami, už mě nepotřebují, říkala si přitom s lítostí. Kdoví, třeba už dovedou otočit kohoutkem.

To je jedno. To se přece dá zase získat. Věnuje jim tolik lásky. Dá jí jim tolik, že kdyby jí nebylo, ztratil by jejich život, utkaný z péče a starostlivosti, veškerý smysl.

Bloudila v té chvíli očima okny ven, a tu spatřila, jak se valí zdola ke kůlně hustý dým. Což byla hořící kluzná dráha člunu.

Vyšla ven, aby se na to podívala; za ní žvatlaly děti. Nepotřebovala si nic ověřovat, cítila již, co ten požár znamená. Odlétá poslední překážka.

Kůlna praskala a chroptěla. Ze střechy se řítily zuhelnatělé kusy dřeva. Přede dveřmi stál Kubohnát a pozoroval nehybně spáleniště. Klementýna mu položila ruku na rameno. Trhl sebou, ale neřekl nic.

„Anděl odplul?"

Přikývl.

„Až všechno shoří, tak to se služkou uklidíte," řekla Klementýna. „Bude z toho báječné hřiště pro děti. Postavíme jim tam houpačku. Budou šťastní jako blechy."

Překvapilo ho to, ale když se na ni podíval, pochopil, že je to mimo debatu.

„Dokážete to," ujišťovala ho, „manžel by to udělal bezvadně. Byl šikovný Doufám, že ti mrňousi budou po něm."

ČÁST TŘETÍ

I

55. ledence

„Tak už tu jsem čtyři roky a dva dny," řekl si Kubohnát.

Vousy měl delší.

II

59. ledence

Padal jemný nezdravý déšť a každý pokašlával. Zahrada se lepkavě roztékala. Nebylo vidět ani moře, protože bylo stejně šedé jako obloha; v zátoce se déšť ohýbal podle větru a bičoval šikmo vzduch.

Když prší, není co dělat. Leda si hrát v pokoji. Alex, Felix a Calex si tedy hráli v pokoji. Hráli slintanou. Calex lezl po čtyřech při okraji koberce a zastavoval se u každé červené skvrny. Sklonil tam pokaždé hlavu a nechal vytékat sliny. Felix s Alexem lezli za ním a pokoušeli se slintnout na totéž místo. Chutné, co?

Nicméně pršelo a pršelo. Klementýna vařila mléčné kaše. Přibrala na váze. Přestala se líčit. Zabývala se dětmi. Když vcházela do pokoje, Bělořitka jim zrovna kázala.

„Vy jste ale odporní. Taková čunčata!"

„Venku prší," podotkl Calex, kterému se právě podařilo udělat pěknou táhlou slinu.

„Venku prší," opakoval Felix.

„Prší," pravil Alex stručněji.

Pravda, snažil se zrovna slintnout, jak nejlépe dovedl.

„A kdo bude po vás to vaše svinstvo čistit?"

„Přece ty!" řekl Calex.

Klementýna vešla a zaslechla konec.

„Ovšemže vy," řekla, „od toho tady jste. Mají přece právo se bavit, chudinkové. Myslíte si, že je venku hezky?"

„Nemá to ani hlavu, ani patu," řekla Bělořitka.

„Tak dost," řekla Klementýna, „můžete jít zase žehlit. Já už se o ně postarám."

Služebná odešla.

„Slintejte, kočičky, jen si slintejte, když vás to baví," řekla Klementýna.

„Už se nám nechce," pravil Calex.

Vstal.

„Pojďte," řekl bratrům, „budeme si hrát na vlak."

„Dejte mi pusinku," řekla Klementýna.

„Nedáme," řekl Calex.

„Nedáme," řekl Alex.

Felix neřekl nic. Byla to jediná možnost, jak to říci ještě stručněji.

„To už nemáte rádi svou mami?" ptala se Klementýna z pokleku.

„Ale máme," řekl Calex, „jenomže teď si hrajeme na vlak. Musíš nastoupit do vlaku s námi."

„Tak to ano. Už tam jdu," řekla Klementýna, „hopla! Nasedat!"

„Křič!" řekl Calex, „budeš dělat píšťalu! Já jsem strojvůdce!"

„Já taky," pravil Alex a začal supět šššš! šššš!

„Já...," začal Felix.

Zmlkl.

„Ach, vy moje zlatíčka zlatá!" řekla Klementýna.

Počala je líbat.

„Křič," řekl Calex, „už tam budeme."

Alex zpomaloval.

„Panečku, ten váš vlak ale jede!" řekla Klementýna, celá ochraptělá od vřískání. „Pojďte na kasičku!"

„Ne," řekl Calex.

„Ne," řekl Alex

„Udělejte mi radost," řekla Klementýna.

„Ne," řekl Calex.

„Ne," řekl Alex.

„Že budu plakat," pravila Klementýna.

„Ty to neumíš," podotkl pohrdlivě Felix, vyburcován ze svého lakonismu matčinou vpravdě domýšlivou poznámkou.

„Cože? Já že neumím plakat?" řekla Klementýna.

Propukla v slzy, ale Calex ji okamžitě zarazil.

„Ba ne, nedovedeš," řekl, „ty děláš hú, hú, hú. My děláme éé, éé, éé."

„No tak éé, éé, éé!" řekla Klementýna.

„To není ono," řekl Felix, „poslouchej!"

Načež se Felixovi podařilo vymáčknout slzu, jak byl dojat prostředím. Alex pokračoval, protože ta hra ho chytla. Calex neplakal nikdy. Ale byl velice smutný. Ba dokonce snad zoufalý.

Klementýna se znepokojila.

„Ale vždyť vy opravdu pláčete. Calexi! Felixi! Alexi! Přestaňte s tou komedií. Miláčkové! Zlatíčka! Drobečkové! No tak! Neplačte! Co je?"

„Ošklivá!" zavřeštěl Alex žalostně.

„Zlá!" zavřískl divoce Calex.

„Béé!“ bečel Felix z plna hrdla.

„Ale no tak, zlatíčka! Vždyť to nic není! No tak! To byla jen legrace. Podívejte se, já se z vás zblázním.“

„Nechci kaši,“ řekl Calex a dal se znovu do řvaní.

„Neci kaši! „řekl Alex.

„Neci!“ řekl Felix.

V rozrušení upadali Alex a Felix do dětského žvatlání.

Klementýna celá bez sebe je hladila a líbala.

„Tak dobře, miláčkové, spapáme ji až za chviličku, ne teď hned!“ pravila.

Najednou jako když utne, jako mávnutím kouzelné hůlky.

„Pojď si hrát na parník,“ řekl Calex Alexovi.

„Ano ano, na parník,“ řekl Alex.

„Na parník,“ dotvrdil Felix.

Odtáhli se od Klementýny.

„Nech nás, budeme si hrát,“ řekl Calex.

„Vždyť vám nic nedělám,“ řekla Klementýna, „chcete, abych tady zůstala a pletla?“

„Vedle,“ řekl Calex.

„Jdi vedle,“ řekl Alex, „hyjé, parníku!“

Klementýna povzdechla a nerada odcházela. Jak by si přála, aby byli ještě docela malí a roztomilí. Jako onoho dne, kdy dostali poprvé prs. Sklonila hlavu a vzpomínala.

III

73. lednora

Kubohnát ten melancholik
K vesnici zas sám dnes kvačí
V tváři starší věk se zračí
Výčitkami štve ho tolik
Prázdný! žel, jak v poli panák
Pokrok nebyl vidět za mák
Čas byl mokrý, šedý, mraky honěj se
Bláto řídké jak míchaná vejce
Na špinavých škrampech šmaťhavého strejce

Vykřikl pták. – Ale do prkýnka! řekl si Kubohnát. Teď jsi mě zmátl. A začínalo to zrovna tak krásně! Od nynějška budu o sobě mluvit jen a jen ve třetí osobě. Inspiruje mě to. – A vykračoval dál. Živé ploty po obou stranách cesty se v zimě obalily kajčími kajčaty (což jsou kajčí děti, jako jsou gentlemen’s

gentlemen dětmi džentlmenů), a když se všechna tahle kajčata začala v hloží škrabat zobákem po břichu, vytvořila umělý sníh. Svěže zelené stonky při cestě div že nepřetékaly vodou, kde se to mrskalo žábami, a jen si lebedily a čekaly, až zase nastanou červopadová sucha.

„Doběhli mě tu," pokračoval Kubohnát. „Ten kraj mě doběhl. Když jsem sem přišel, byl jsem psychiatři mládě plné vervy, ale teď je ze mne psychiatři mládě a o vervě ani tuchy. To je tedy velký rozdíl. A za to všechno se mohu poděkovat téhle prohnilé dědině. Ta zatracená vesnice, co stojí za fajfku tabáku. Můj první dědci jarmark! Teď už na celý jarmark kašlu, veřejně, a mlátím proti své vůli učedníky, zachoval jsem se hovadsky ke Slávovi, protože jinak by mi to tu dělalo zlou krev. Tak aby bylo jasno: s tím vším už je konec. Pustím se do práce, a hezky ostře." Takhle k sobě hovořil Kubohnát. Je prostě neuvěřitelné, co všechno se může vylíhnout v lidském mozku. Je to věru na pováženou.

Cesta naříkala Kubohnátovi pod nohama. Pocakovala. Pohazovala. Posviňovala. Čvachtala. Na nebi pokrákávali překrásní, malební havrani, ale slyšet je nebylo, poněvadž vítr zanášel zvuky opačným směrem.

Čím to je, napadlo pojednou Kubohnáta, že tu nejsou žádní rybáři? Moře je tu přece tak blízko a je v něm plno krabů, pavučinožců a šupinatců jedlých. Proč? Proč? Proč? Proč?

Proč – protože tu není přístav. Byl tak bez sebe radostí, že na to přišel, že se na sebe se zalíbením usmál.

Nad plotem vyčuhovala hlava velké hnědé krávy. Zašel k ní a chtěl ji pozdravit; byla obrácena na druhou stranu, a proto na ni zahalekal; když před ní stanul, viděl, že ta hlava je uříznutá a že je nabodnuta na špičatém kůlu; zřejmě za trest. Byla u ní sice tabulka, ale válela se v příkopě. Kubohnát ji zvedl a četl míchanici bláta a písmen – Příště – flekanec – budeš dá – flekanec – vat – flekanec – víc – flekanec – mlé – flekanec – ka. Flek. Hek. Flek.

Zavrtěl rozmrzele hlavou. Ne a ne si zvyknout. Učedníci, no budiž... Ale zvířata, to ne. Odhodil ceduli. Nějací létavci již krávě ohlodali oči a nos, takže vypadala, jako by měla rakovinu a bylo jí to k smíchu.

Zase jedna pro Slávu, řekl si. Zase to odnese on. A bude mít zlato. Zlato k ničemu, protože si za ně nemůže nic koupit. Je to tudíž to jediné, co má hodnotu. Nemá to cenu.

Melancholik Kubohnát
I když dbal na kroky ladné
Sháněl argumenty pádné
Jak cenu zlata rozpoznat

Ajta, hleďme, říkal si Kubohnát, tak už mám zas tu svou starou vervu. I když předmět tohoto důkazu je bezcenný, neboť okolnost, že se Sláva octl v takové situaci, že on a zlato se spolu nerýmují, je dána stavbou věty. A vůbec, já na zlato kašlu, ale pomohlo mi ujít sto metrů.

Objevila se vesnice. Po červeném potoku se ploužila Slávova bárka a číhala na chcíplotiny. Kubohnát na něho zavolal. Když bárka dojela až k němu, naskočil.

„Tak co?“ řekl bodře, „co je nového?“

„Nic,“ odpověděl Sláva.

Kubohnát cítil, jak se mu formuluje postranní myšlenka, kterou v sobě převaloval již od samého rána.

„Co byste řekl tomu,“ navrhl mu, „kdybychom zašli k vám? Rád bych se vás na něco zeptal.“

„To se může stát,“ pravil Sláva, „proč ne? Tak jdeme. Dovolíte?“

Vrhl se do řeky, jako by ho vymrštilo péro. Celý se přitom klepal. Prodíral se namáhavě k nějaké zdechlině, která se vznášela na povrchu, a zachytil ji obratně ústy. Byla to ruka, poměrně malá. S inkoustovými skvrnami. Vylezl z vody.

„Hele,“ řekl, když si ji prohlížel, „to Karlíčkovic děcko zase nechtělo psát úlohu.“

IV

98. dubence

Ta ves mi nahání opravdu čím dál tím větší strach, říkal si Kubohnát, prohlížeje se v zrcadle. Shodil právě bradku.

V

99. dubence

Klementýna měla hlad. Při obědě, kdy měla plné ruce práce s krmením trojlístku, se jídla téměř ani nedotkla. Šla vyzkoušet dveře svého pokoje a otočila v zámku klíčem. Teď měla klid. Nikdo sem nevkročí. Vrátila se doprostřed místnosti a povolila si trochu pásek na plátěných šatech. Prohlížela se diskrétně v zrcadle skříně. Přistoupila k oknu a zavřela i je. Potom šla ke skříni. Dávala si načas, ba přímo vychutnávala uplývající minuty. Klíček od skříně měla zavěšený u pasu na lehkém koženém poutku. Podívala se na něj a vložila jej do zámku. Ve skříni to páchlo. Přesně řečeno, páchlo to mršinou. Zápach se linul z krabice od bot. Klementýna ji uchopila a očichávala ji. V

krabici ležel na malém talířku zbytek bifteku v nejvyšším stupni rozkladu. Čistá hniloba, bez masařek a červů. Jenom zezelenal a páchl. Děsně. Sáhla prstem na biftek a ohmatala jej. Lehce pod dotykem povoloval. Přičichla k prstu. Dost nahnilý. Stiskla jemně biftek palcem a ukazováčkem a pozorně si zakousla, snažíc se oddělit pořádné sousto. Šlo to snadno, bylo to měkké. Zvolna kousala a vnímala nejen poněkud mýdelnatou konsistenci zahnívajícího masa, jež vyvolávalo na vnitřní straně tváří nakyslou pachuť, nýbrž i silnou vůni linoucí se z krabice. Snědla ho půl, druhou polovinu uložila zpátky do krabice a uložila ji opět na původní místo. Vedle ležel trojúhelník sýra v témž stavu, ponechaný na talíři napospas sobě samému. Omočila v něm prst, olízla jej, a několikrát to zopakovala. Nerada pak zavřela skříň a zašla si omýt ruce na záchod. Potom se natáhla na lůžko. Tentokrát už zvracet nebude. Věděla to. Teď již snese všechno. Stačí, když bude mít hlad. Dá si už pozor. Ať tak či onak, zásada nejlepšího kousku pro děti musí zvítězit; usmála se při vzpomínce na začátky, kdy se spokojovala tím, že jen dojídala zbytky, sbírala tlusté od kotlet a od šunky, které nechali na talíři, že se spokojovala s mlékem napitými kousky chleba, které se povalovaly kolem šálků od snídaně. Tohle dovede každý. To je běžné. Těžší už to bylo se slupkami od broskví. Kvůli tomu chlupatému pocitu na jazyku; broskve jí stejně mnoho lidí i se slupkou. Ale jen ona jediná nechává všechny nedojedené zbytky hnít. Děti si přece takovou oběť zaslouží – čím více to zapáchalo, tím víc v ní vzrůstal pocit, že zpevňuje, utvrzuje svou lásku k nim, jako kdyby z onoho strádání, jež si takto ukládala, mohlo vzejít něco čistšího a opravdovějšího – je nutno vykoupit veškeré předešlé otálení, je nutno vykoupit každou minutu, která uplynula bez myšlenky na ně.

Avšak stále ještě nebyla spokojena beze zbytku: nebyla totiž s to přinutit se jíst i červy. Byla si vědoma, že hraje nepoctivou hru, když si bere zbytky ze spíže a chrání je před mouchami. Co kdyby to koneckonců padlo na jejich hlavu...

Zítra to zkusí.

VI

107. dubence

Ne a ne dojít klidu, řekla si Klementýna, opírajíc se o okno.

Zahrada zlátla ve slunci.

Nevím, kde jsou, kde je Alex, Felix ani Calex. Co když právě teď spadli do studně nebo snědli nějaké otrávené ovoce, nebo jim třeba vlétl do oka šíp, jestli si náhodou na silnici hraje nějaké cizí děcko se samostřílem, nebo co když chytli tuberkulózu, jestli jim přelétl přes cestu Kochův bacil, nebo třeba omdleli, když si přičichli k příliš silně vonícímu květu, nebo je také mohl uštknout štír, kterého

sem – kdoví – zavlekl dědeček jednoho dítěte ze vsi, který je slavný badatel a vrátil se nedávno ze země štírů, nebo co když spadli ze stromu nebo se honí tak rychle, že si třeba zlámali nohu, nebo co teď, co jestli si hráli u vody a utopili se, nebo zase lezou dolů po skále, zakopnou a zlomí si vaz nebo se poraní o starý železný drát a dostanou tetanus; zajdou dál do zahrady, odvalí nějaký kámen, pod kamenem bude žlutá larvička, ta se v mžiku vylíhne, odletí do vesnice, dostane se někam do stáje ke zlému býkovi a štípne ho do tlamy; býk vyrazí z chléva, všechno rozmlátí a teď se žene po silnici přímo k domu, pádí jako šílený a zanechává v ohybech cesty chomáče černých chlupů, zachycujících se na živých plotech z dřišťálu; před samým domem se vyřítí se skloněnou hlavou proti těžkému povozu, jejž táhne starý poloslepý kůň. Vůz se při této srážce rozbije a po nesmírně vysoké dráze vylétne do vzduchu úlomek železa; snad to je šroub, svorník, matice, hřebík, kování oje, přípřežný hák, nýt z obručí, které byly nejdříve zhotoveny u koláře, potom se polámaly a byly vyspraveny ručně přiříznutou jasanovou vložkou – prostě ten kousek železa syčivě stoupá k modrému nebi. Letí přes mříž do zahrady, klesá, můj Bože! klesá, zavadí při pádu o křídlo létavého mravence, vyrve mu je, mravenec ztratí rovnováhu a směr, potácí se nad stromem a jako mravenec pochroumaný se pojednou zřítí někam na trávník, proboha, tam je Alex s Felixem i Calex, mravenec dopadne na Calexovu tvář, a protože možná na ní jsou ještě zbytky zavařeniny, tak ho kousne...

„Calexi, kde jsi?“

Klementýna se vyřítila z pokoje a křičela celá bez sebe po celou dobu, co pádila po schodišti.

V hale narazila na služku.

„Kde jsou? Kde jsou děti?“

„Vždyť přece spí,“ odpověděla udivená služka, „spí po jídle, jako obyčejně.“

No co, tentokrát se to tedy nestalo, ale klidně se to stát mohlo. Vrátila se opět nahoru do pokoje. Srdce jí bušilo. Rozhodně však je nebezpečné nechat je pobíhat po zahradě jen tak bez dozoru. Tak či onak se jim bude muset zakázat převracet kameny. Člověk nikdy neví, co všechno se dá pod takovým kamenem najít. Jedovaté stonožky, pavouci, jejichž kousnutí je smrtelné, američtí švábi, kteří mohou být nositeli koloniálních nemocí, proti nimž není dosud léku, otrávené jehly, jež tam ukryl doktor-zabiják na útěku do vsi, když zavraždil jedenáct svých pacientů, které donutil, aby přepsali svou poslední vůli v jeho prospěch; takový nestydatý podfuk, na který přišel mladý službu konající internista, bizarní chlapík s rezatou bradkou.

Co asi dělá Kubohnát? napadlo ji při tom nebo kvůli tomu. Vždyť už ho není málem ani vidět. Nevadí, jako kdybych ho viděla. Možná že se bude plést do výchovy Alexe, Felixe a Calexe pod záminkou, že je psychiatr a psychoanalytik.

A jakým právem, řekněte! Děti patří matce. Matky přece trpěly, když je rodily, a proto náležejí matce. A ne otci. A matky je milují, a tudíž otcové musí dělat, co řeknou matky. Ty vědí lépe než oni, co děti potřebují, co jim prospívá, co dělat, aby děti zůstaly dětmi co nejdéle. S nožičkami Číňanek. Číňankám nasazují na nohy speciální obuv. Možná také, že obinadla. Nebo takové malé svěráčky. Nebo ocelové formy. Avšak stůj co stůj se to zařídí tak, aby jejich nohy zůstaly mrňavé. Takhle by se mělo postupovat i u všech ostatních částí těla. Zabránit jim, aby rostly. V tomhle věku jsou rozhodně lepší. Nemají starosti. Nemají žádné potřeby. Nemají žádná nemístná přání. Později porostou. Budou si rozšiřovat prostor. Budou chtít jít dál. A kolik tu zase číhá nových nebezpečí! Vyjdou-li ven ze zahrady, je tu dalších tisíc úskalí. Co říkám tisíc? Deset tisíc! A já nejsem tak velkomyslná. Za každou cenu se jim musí zabránit, aby se dostali za plot zahrady. Již v zahradě jim ostatně hrozí nesčetná nebezpečí. Může nepředvídaně zafoukat vítr, zlomí větev a zabije je. Stačí, aby se strhl liják, a budou-li zpocení, jak si hráli na koně, na vlak, na četníka a na zloděje nebo nějakou jinou hru, při které se běhá, stačí jen trochu, a už si úženou zápal plic nebo zánět pohrudnice nebo se nastydnou nebo dostanou revmatismus, tyfus nebo spálu, spalničky, plané neštovice nebo tu novou nemoc, jejíž jméno ještě nikdo nezná. A co když přijde bouřka! Hrom! Blesky! Já nevím, ale mohou se tu dokonce objevit i ty, jak se tomu říká, ionizační jevy, má to takové dost ošemetné jméno, aby nahánělo hrůzu, něco jako inanie. A kolik dalších věcí se může stát. Samozřejmě, kdyby šli za zahradu, bylo by to ještě horší. Ale protentokrát si tím nebudeme lámat hlavu. Je tu dost co dělat, chceme-li vyčerpat všechny možnosti, jež skýtá zahrada. A až povyrostou – ne, to nechci vidět. Ano, tohle jsou ty dvě věci, co nahánějí hrůzu: že porostou a že budou chodit za zahradu. Kolika nebezpečím tu musím čelit! To je fakt, matka musí pamatovat na všechno. Jenže prozatím to můžeme nechat stranou. To všechno promyslím později: nezapomenout: růst a chodit za zahradu. Pro tuto chvíli se spokojím se zahradou. Vždyť již jen v zahradě je možno přijít ke spoustě úrazů. Aha! Správně! Štěrk na pěšinách. Co jsem se už naříkala, že je k smíchu nechat děti, aby si hrály s kamínky. Co když je spolknou? Nemusí se na to přijít hned. A za tři dny tu máme zápal slepého střeva. Nevyhnutelný okamžitý zákrok. A kdo by to operoval? Kubohnát? Ten není doktor. Lékař ze vsi? Je tam jenom zvěrolékař. A tak by nakrásně umřeli. Po velkých bolestech. Horečka. Jejich pláč. Ne, pláč ne, oni by sténali, to by bylo ještě hroznější. A led žádný. Ne a ne sehnat led na břicho. Teplota neústupně stoupá. Rtuť překročí horní mez. Teploměr se rozletí. A jedna střepina prorazí oko Felixovi, který se dívá na Calexovo utrpení. Krvácí. Přijde o oko. Není, kdo by ho ošetřil. Všichni se točí kolem Calexe, který naříká stále slaběji. Felix využívá zmatku a vloudí se do kuchyně. Na kamnech stojí veliký hrnec s vařící vodou. Má hlad. Nedostal

svačinu – přirozeně – bratři jsou nemocní, na něho se zapomnělo. Leze na stoličku před kamny. Aby si podal sklenici se zavařeninou. Avšak služka ji zasunula o něco dál než jindy, protože jí vadil poletující prach. To by se bývalo nestalo, kdyby pořádněji zametla. Naklání se. Uklouzne. Padá do hrnce. Ještě stačí krátce vykřiknout a je mrtev, ale i teď sebou mechanicky hýbe jako krab, hozený zaživa do vroucí vody. Zčervenal jako krab. Je mrtev. Felix!

Klementýna se vrhla ke dveřím. Zavolala na služku.

„Přejete si, milostpaní?“

„Zakazuji vám, abyste podávala k obědu raky.“

„Ale vždyť žádné nemáme, milostpaní; je rosbíf a zemáky.“

„Nicméně to však zakazuji.“

„Prosím, milostpaní.“

„A nikdy už nebudete vařit raky. Ani humra. Ani kraby. Ani langusty.“

„Ano prosím, milostpaní.“

Vrátila se do pokoje. Nebylo by snad lépe přeložit veškeré vaření a pečení na dobu, kdy děti spí, a jíst pak jídlo studené? Nenechávat nikdy hořet oheň, když jsou vzhůru? A zápalky schovat samozřejmě pečlivě pod zámek. To už se děje. A tu převařenou vodu, co pijí, budeme tedy převařovat večer, až budou v posteli. Ještě štěstí – a lze mluvit o velkém štěstí –, že nás napadlo vzpomenout si na převařenou vodu. Mikrobi přece jen ztratí na síle, když se hodně povaří. Ano, jenže když si zase představím, co všechno si strkají do pusy, když jsou v zahradě. Ta zahrada? To aby je člověk na zahradu ani nepouštěl! Není to tam o nic zdravější než v čistém pokoji. Takový pokoj, čistý jako sklo, den co den drhnutý, je rozhodně lepší než zahrada. Je jasné, že se na dlaždicích mohou nachladit. Ale to mohou i v zahradě. Toho průvanu, co je tam! A mokrá tráva! Pokoj jako klícka, ano, to je ono! Teď zbývá již jen to nebezpečí od dlaždic. Pořežou se. Říznou se v zápěstí do žíly a ani se o tom neodváží muknout, protože provedli pitomost; krev teče a teče, Calex bledne jako křída, Alex s Felixem brečí, Calex krvácí. Dveře jsou zamčeny, protože se odběhlo na nákup. Krev nahání Felixovi hrůzu, pokouší se vylézt oknem, aby někoho přivolal, stoupne si Alexovi na ramena, nešikovně se zachytí, spadne a teď se zraní ještě on, na krku – krkavice; umírá v několika minutách, jeho tvářička zbledne jako stěna. Ne ne, zamykat pokoj, to tedy nepůjde...

Vyřítila se jako šílená z pokoje a vtrhla do místnosti, kde všichni tři spali. Slunce ozařovalo štěrbinami žaluzií růžové zdi; bylo slyšet jedině lehký šepot trojího pravidelného oddychování. Felix sebou pohnul a zavrněl. Calex a Alex se ve spánku usmívali, jejich pěstičky byly porozevřené, uvolněné, neškodné. Klementýnino srdce bušilo příliš silně. Vyšla z místnosti a vrátila se do svého pokoje. Tentokrát nechala dveře otevřené.

Jsem dobrá matka. Myslím na všechno, co se jim může stát. Již předem promýšlím všechny možné úrazy, k nimž by mohli přijít. A to nemluvím o nebezpečí, které na ně číhá, až povyrostou. Nebo až vyjdou ven, za zahradu. Ne, tohle si nechám v záloze. Řekla jsem si, že o něm budu uvažovat, až přijde čas. A já čas mám. Mám čas. Stačí už ta hora katastrof, kterou mám před očima teď. Hora katastrof! Mám je ráda, protože myslím na to nejhorší, co je může potkat. Abych o tom věděla předem. Abych tomu zabránila. Ne, že bych si v těchto krvavých představách libovala. To ony samy se mi vtírají. Což je důkazem, že mi na nich záleží. Zodpovídám za ně. Oni jsou na mně závislí. Jsou to mé děti! Mou povinností je vykonat vše, co je v mé moci, abych od nich odvrátila pohromy, jež na ně číhají. Takoví andílkové! Neschopní bránit se, rozpoznat, co jim prospívá. Miluji je. Jen pro jejich blaho myslím na tohle všechno. Nemám z toho žádné potěšení. Třesu se při pomyšlení, že mohou sníst nějaké otrávené bobule, sednout si do vlhké trávy, že jim může spadnout na hlavu nějaká větev, že mohou spadnout do studny, skutálet se po skále, spolknout kamínek, že je mohou poštípat mravenci, pobodat včely, pokousat brouci, popíchat ostružiny, klovnout ptáci, že mohou přivonět ke květům a nadechnout jejich vůně tak silně, že jim vnikne do nosu okvětní plátek, nos že se ucpe, dostane se to až k mozku, umřou, jsou tak malí, spadnou do studny, utopí se, uhodí je do hlavy větev, praskne dlaždice, krev, krev...

Nemohla již dál. Potichu vstala a odešla po špičkách do dětského pokoje. Usedla na židli. Z tohoto místa viděla na všechny tři. Spali klidně, beze snů. Potom i ona upadla pozvolna do neklidného, přerušovaného spánku. Občas se ve spaní zachvěla, jako když se zdá psovi o stádu jelenů.

VII

135. dubence

Uf! vyhekl Kubohnát na kraji vesnice, už dobře po tisící si to vyšlapuji do té zapadlé lhoty, a cesta, ta mi už neukáže nic nového. Ostatně je pravda, že na druhé straně mi také v poznání nového nebrání. Alespoň teď, kdy se dá zase jednou užít trochu zábavy.

Všude bylo plno plakátů. Bílé, s fialovým tiskem, zřejmě na rozmnožovacím stroji: DNES ODPOLEDNE – LUXUSNÍ PODÍVANÁ... atakdále atakdále. Představení prý se bude konat v kůlně za farou. Pořádá je podle všeho sám farář.

Na červeném potoku jako by se nad Slávou voda zavřela. Bude asi o něco dál za zátočinou. Z šedavých stavení vycházeli vesničané v plné parádě, to jest vystrojení jako na pohřeb. Učedníci zůstávali doma. Aby jim to nepřišlo líto, dostávalo se jim ve dnech, kdy bývala představení, nepočítaných kopanců, takže pociťovali velké blaženství, když mohli zůstat celé odpoledne sami.

Teď již Kubohnát znal všechny kouty, obchůzky i zkratky. Přešel přes rozlehlou náves, kde se konaly pravidelné dědci jarmarky, dal se kolem školy, po několika minutách obešel kostel, aby si koupil lístek u pokladny, kde seděl jeden farářův ministrant. Koupil si drahé místo, aby dobře viděl. Potom vešel do kůlny. Před ním již byli jiní diváci a za ním jich šlo ještě několik. U dveří kůlny mu druhý ministrant natrhl do poloviny, přesněji řečeno roztrhl na dvě poloviny lístek, a jednu mu vrátil. Třetí ministrant právě uváděl na místo jednu rodinu a Kubohnát tedy vyčkal, až se ho ujme, což netrvalo dlouho. Všichni tři ministranti byli ve svátečním, měli na sobě červenou suknici, malou čepičku a krajku. Poslední si vzal Kubohnátův lístek a dovedl psychiatra až ke křeslu v první řadě. Farář natahal do kůlny vše, co sloužilo v kostele k sezení; židlí bylo tolik, že na některých místech byla jedna židle na druhé, takže se na nich nedalo sedět, zato však se dalo prodat víc lístků.

Kubohnát se uvelebil a – ač nerad – uštědřil pohlavek ministrantovi, který zřejmě čekal na spropitné a zmizel, aniž čekal na přídavek spočívající asi v několika pořádných fackách; bylo přece docela přirozené, že se Kubohnát na veřejnosti nevzpírá místním obyčejům, byť se mu ty praktiky hnusily sebevíc. Celý v rozpacích a nesvůj si začal prohlížet zařízení pro tuto podívanou.

Uprostřed kůlny se zvedal bezvadně připravený ring, obklopený ze všech stran židlemi z kostela a postavený na čtyřech vyřezávaných sloupech, jež přidržovaly tlusté kovové podpěry; mezi sloupy byly nataženy červené hedvábné šňůry. Na dvou protilehlých sloupech byly znázorněny téměř jen scény z Ježíšova soukromí: Ježíš, an se škrabe na stehnech u příkopu, Ježíš dopřávající si litr červeného, Ježíš chytající ryby na udici, zkrátka klasobraní z klasicky banálních svatých obrázků. Zbývající dva sloupy byly naproti tomu mnohem originálnější. Ten vlevo, hned vedle Kubohnáta, vypadal zhruba jako velký trojzubec postavený vidlemi vzhůru, zdobený odshora až dolů pekelnými obrazy, z nichž některé byly vyvedeny tak umně a dovádivě, že by vehnaly krev do tváře i dominikánovi. Nebo několika dominikánům. Nebo dokonce i plukovníku jezuitů. Poslední sloup v podobě kříže byl velmi jednoduše obrazem nahého faráře zezadu, jak hledá pod postelí knoflíček k límečku.

Lidí přicházelo stále víc a hluk posouvaných židlí, nadávky těch, kdož si nemohli sednout, protože byli přílišní škudlilové, ječeni ministrantů, silný puch nohou publika a lamentace několika tržních dědků, které si sem přivedli, aby je mohli o přestávce štípat, to všechno vytvářelo obvyklou atmosféru nedělních povyražení. Náhle se ozval mocný škrábavý zvuk, jako když nasadíte jehlu na obehranou gramofonovou desku, a z reproduktoru, který byl zavěšen přímo nad ringem, jak mohl Kubohnát zjistit, když zvedl oči, vyrazil hromový hlas. V několika vteřinách poznal, že to mluví farář; přes špatnou kvalitu zvuku se dalo vyrozumět, o čem mluví.

„Takhle to nepůjde!“ zařval jakoby úvodem.

„Ha ha ha!“ odpovídal dav, vděčný za toto obveselení.

„Někteří z vás se dali svést mrzkým duchem lakoty a zavrženíhodné sprostoty a chtěli obejít přikázání Písma. Koupili si špatné lístky. A ti tedy vidět nebudou. Totoť jest divadlo Luxusu, odevzdané pod ochranu a pod znamení Boha, jenž je bytost luxusní, a kdokoli za této situace odmítne jednat, jak se sluší a patří na luxus, bude postižen trestem pro zlosyny, kteří se navěky budou smažit v pekle na bídném ohni živeném dřevěným uhlím, rašelinou, ba dokonce i jílem, neřkuli suchou trávou!“

„Vrátit vstupné! Vrať nám vstupné!“ ječeli ti, kdo neměli místa k sezení.

„Nic se vám nevrátí! Sednete si, na co můžete, nebo si nesednete, Bohu je to fuk. Na vaše židle jsme postavili jiné, nohama vzhůru, abyste pochopili, že za tu cenu se ta místa sotva hodí k sezení. Křičte si, protestujte! Bůh je luxus, přepych a krása, měli jste si hezky koupit lístky dražší. Komu je libo, může si připlatit, ale špatné místo mu zůstane. Náprava se nerozplyne v odpuštění.“

Lidem se počínalo zdát, že farář poněkud přehání. Kubohnát se otočil, protože zaslechl jakýsi praskot. V řadě laciných míst spatřil stojícího podkováře. V každé ruce držel jednu židli a tloukl jednou o druhou. Při druhém nárazu se židle rozštípaly na sirky. Mrskl třísky někam ke kulisám, jež představoval natažený závěs. To byl signál. Každý, kdo měl špatné místo, chytil židli, která mu překážela, a začal ji lámat. Kdo neměl dost síly, podal ji kovářovi.

Třísky lítaly za hrozného řevu a razily si cestu štěrbinou, která ukazovala, že opona je ze dvou kusů. Jedna trefa, šťastnější než ty předtím, rozkymácela tyč, na které visela opona. Do ampliónu zařval farářův hlas.

„Nemáte právo! Bůh luxusu se dívá s opovržením na vaše hnusné manýry, na vaše špinavé fusekle, na podvlékačky se žlutými fleky, na vaše límce jako bota a na zuby zadělané zubním kamenem. Bůh si nevpustí do ráje šizené omáčky, špatně nadité kapouny, vychrtlé herky. Bůh je velikánská stříbrná labuť, Bůh, toť safírové oko v jiskřícím trojúhelníku, diamantové oko na dně zlatého nočníku, Bůh, toť rozkoš karátů, velkých platinových tajemství, toť oněch sto tisíc prstenů malampijských kurtizán. Bůh je věčná svíce, se kterou chodí biskup celý v hedvábu, Bůh žije ve vzácném kovu, v tekoucích perlách, vroucí rtuti, v křišťálu éteru. Bůh na vás patří, vy chrapouni, a je mu z vás stydno...“

Při tomto slově počal dav – a dokonce i ti sedící – mručet.

„Tak už dost, faráři! Chceme to tvé divadlo!“

A znovu létaly židle jako o závod.

„Je mu z vás stydno! Vy hrubiáni, vy sudy špíny a kalu, vy jste onuce země, zemák v nebeské zelinářské zahradě, vy kopřivy v božském sadě, jste... ouvej!... ouvej!“

Jedna židle nabrala ještě lepší směr a strhla oponu úplně; teď bylo možno spatřit faráře v trenýrkách, jak tancuje před mikrofonem a drží se za temeno lebky.

„Začni už!“ zařval dav sborem.

„Dobrá. Ouvej! Dobrá!“ řekl farář. „Začínáme. Začínáme!“

Rámus jako když utne. Téměř všechny židle byly obsazeny, ministranti se tulili k farářovi. Jeden mu podal kulatý hnědý předmět a farář do něho strčil ruku. Taktéž učinil i s druhou rukou. Potom si farář oděl nádherný ostře žlutý župan a skočil kulhavě do ringu. Měl s sebou mikrofon a zavěsil ho nad hlavu na předem připravený drát.

„Dnes,“ ohlásil bez úvodu, „budu zde před vašima očima bojovat v desíti kolech po třech minutách pevně a neochvějně s ďáblem.“

Davem proběhl nevěřící šepot.

„Nesmějte se,“ spustil naplno farář, „a kdo nevěří, ať se jen hezky dívá.“

Na jeho znamení se zablesklo a z kulis vyrazil kostelník. Vyvalil se čpavý sirný zápach.

„Před týdnem jsem zjistil,“ ohlašoval farář, „že můj kostelník je ďábel.“

Kostelník nedbale vyplivl docela hezký plamenný chrchel. Přestože měl na sobě dlouhý koupací plášť, bylo mu moc dobře vidět na nohou dlouhé chlupy a rozeklaná kopyta.

„Zatleskejte mu!“ vybídl farář.

Ozval se neslaný nemastný potlesk. Kostelník se tvářil ztrápeně.

„Co víc se asi mohlo líbit Pánu,“ řval farář, „než třeba zápasy, jaké tak mistrně organizovali římští císaři, na slovo vzatí milovníci luxusu?“

„Tak už dost!“ pravil kdosi, „chceme krev!“

„Prosím!“ řekl farář, „prosím, budiž! Ještě maličkost. Jste hloupí jako trakař!“

Shodil se sebe koupací plášť; dva ministranti mu dělali ošetřovatele; kostelník neměl nikoho. Ministranti připravili umyvadlo, stoličku a ručník, farář si nasadil chránič na zuby. Kostelník pouze pronesl kabalistické slovo a černý koupací plášť na něm vzplál a zmizel v oblaku červené páry. Uculoval se a začal mírnou rozcvičku, aby si uvolnil svaly. Farář byl celý pobledlý a vhodil na něj znamení kříže. Kostelník protestoval:

„Tak hele, pane faráři, žádné rány pod pás, ještě než se začne!“

Třetí ministrant mocně udeřil kladivem do měděného rendlíku. Kostelník, který se zatím držel v rohu blízko vyřezávaného trojzubce, se odebral doprostřed ringu. Při mnohoslibném zaznění gongu se ozvalo vděčné, ukojené ááách!

Ďábel rázem zaútočil krátkými háky pravičkou, z nichž dvě třetiny pronikly farářovou obranou. Farář však stavěl na odiv krásnou hru nohou; byly to

vskutku dvě pěkně baculaté, tlusté nohy, velmi mrštné, přestože každá byla jinak dlouhá. Farář kontroval direkty pravičky a snažil se udržet protivníka od těla. Využil okamžiku, kdy se ďábel odkryl, aby mohl lépe zpracovat boky, a dvakrát za sebou mu umístil levičkou ránu do srdeční krajiny, načež kostelník sprostě zaklel. Dav tleskal. Farář se už jen nadýmal, ale vtom mu dopadl nečekaný uppercut přímo na čelist a farář to chytl naplno. Potom ho ďábel zpracovával rychlými údery levičky a pěkně ho zasáhl do pravého oka. Zdálo se, že předvádí s obrovským gustem vzorkovnici svých úderů. Na těle obou soupeřů se počínaly objevovat červené skvrny a farář poněkud tíže oddychoval. Když se do něho kostelník zahákl, řekl mu:

„Vade retro...!“

Toto „odstup, satane“ kostelníka rozesmálo, až se za břicho popadal; toho využil farář a vrazil mu pěkné dvě přímo do čumáku. Vystříkla červená. Téměř současně zazněl gong a oba protivníci se stáhli každý do svého rohu. Faráře okamžitě obstoupili jeho tři ministranti. Dav tleskal, protože to bylo hezky s krví. Ďábel chňapl po kanystru s benzínem, pořádně si lokl a opět vyplivl do vzduchu nádherný snop dýmu a plamene, jenž poněkud ožehl drát mikrofonu. Dav aplaudoval, seč mohl. Kubohnát konstatoval, že farář je na výši nejen jako organizátor, nýbrž i jako herec. Ten nápad s ďáblem se mu zdál výborný.

Mezitím ministranti pečlivě masírovali faráře. Nevypadal dvakrát v dobré kondici, což prozrazovaly zjevné stopy na různých místech jeho anatomie.

„Druhé kolo!“ ohlásil ministrant u gongu a hned nato to zadunělo.

Zdálo se, že satan je rozhodnut skoncovat před stanoveným časem. Útočil jako šílenec a nenechal faráře ani vydechnout. Pršelo pravé krupobití ran, dá-li se říci, že déšť padá jako kroupy. Farář jen taktak že se nesložil a jednou či dvakrát se dokonce zavěsil do provazů k velké nelibosti publika. Potom využil malého přerušení, chytil oběma rukama kostelníka za hlavu a kolenem mu uštědřil pořádný kopanec do nosu. Nyní se za bolestného řevu málem složil zase ďábel.

A tu vykřikli všichni tři ministranti jedním hlasem s výrazem hlubokého uspokojení:

„Fixluje! Ať žije pan farář, sláva!“

„To je ale nestydatost!“ zjišťoval ďábel, nepřestávaje si třít nos a projevovat známky co největší bolesti.

Farář byl radostí bez sebe a div se nepolámal smíchem, jenomže tohle byla ďáblova finta: vyřítil se náhle na faráře a vzal ho dvěma děsnými háky na játra, potom následoval uppercut na čelist, jejž farář mimoděk blokoval svým levým okem. Kterézto se zavřelo.

Zazněl gong, což bylo farářovo štěstí. Vypláchl si několikrát ústa a nechal si na oko přiložit velký syrový biftek s dírou uprostřed, aby viděl, pokud toho bylo

jeho oko ještě schopno. Satan se mezitím oddával různým kratochvílím, jež měly značný úspěch; obrovskou pochvalu stržil, zvláště když si nečekaně stáhl trenýrky a vystrčil zadek na starou kupcovou.

V půli třetího kola, jež se začalo pro faráře rýsovat ještě hůř, zatáhl farář jednou rukou – druhou se chránil – za drát od mikrofonu, který tam předem narafičil. Vtom se odhákl amplión, spadl na hlavu kostelníkovi, ten se složil a zůstal ležet. Farář obešel jako holub ring s rukama zkříženýma nad hlavou.

„Zvítězil jsem technicky K.O.," prohlásil. „To Bůh vítězí mým prostřednictvím, onen Bůh luxusu a bohatství. To Bůh. Ve třech kolech!"

„Ó! Ach! Ó," ozvalo se v davu.

Vesničané zůstali na okamžik jako zařezaní, protože se to všechno odehrálo příliš rychle. A potom protestovali, protože minuta tu stála moc peněz. Zneklidněný Kubohnát cítil, že co nevidět vezme vše za své.

„Vrať nám vstupné, faráři!" řičel dav.

„Nevrátím," řekl farář.

„Vrať vstupné, faráři!"

Vylétla jedna, za ní druhá židle. Farář vyskočil z ringu. Židle na něho jen pršely.

Kubohnát si prorážel cestu k východu a vtom dostal ránu za ucho.

Instinktivně se odvrátil obličejem a ostře se ozval. Svého protivníka poznal teprve tehdy, když mu drtil pěstí zuby. Byl to truhlář, který se okamžitě složil a mohl si vyplivat hubu. Kubohnát se podíval na vlastní prsty: dva klouby byly naštíplé. Olízl je. Zmocňoval se ho stud. Setřásl jej pokrčením ramen.

Na tom houby záleží..., myslil si. Na to je tu Sláva. Stejně k němu musím zajít kvůli té facce, co jsem vrazil ministrantovi.

Ještě ho nepřešla chuť se bít. Mlátil do všeho, co viděl. Mlátil a pociťoval nesmírnou úlevu, že může mlátit do dospělých.

VIII

235. dubence

Když Kubohnát otevřel dveře, začínal se Sláva právě oblékat. Vykoupal se totiž ve své vaně ze samého zlata, pověsil na hřebík staré pracovní šaty a přetahoval si přes hlavu drahý chalát pro doma. Všude bylo plno zlata; zdálo se, že celý vnitřek starého domku je odlit z jednoho kusu vzácného kovu. Zlato přetékalo z kufrů, z nádobí, z židlí a stolů, všechno se žlutě lesklo. Tato podívaná ochromila Kubohnáta při první návštěvě, ale nyní se na ni díval s touž lhostejností, s jakou se choval ke všemu, co přímo nesouviselo s jeho manií – což znamená, že ji téměř nevnímal.

Sláva ho přivítal a pozastavil se, že ho vidí v takovém stavu.

„Bil jsem se při farářově dýchánku," pravil Kubohnát. „Mlátili se všichni. On taky, ale nečestně. A právě kvůli tomu se do toho pustili i ostatní."

„Celí bez sebe, že mají záminku," řekl Sláva.

Pokrčil rameny.

„Víte...," řekl Kubohnát, „... ehm, trochu se stydím; rval jsem se totiž také, a tak jsem využil toho, že k vám půjdu, a přinesl jsem poplatek..."

Podal mu sloupek zlaťáků.

„Jak by ne...," zašeptal trpce Sláva, „chytil jste vítr rychle. Ale dejte si trochu do pořádku šaty. A s tím si hlavu nelamte. Převezmu vaši hanbu a stud."

„Díky," řekl Kubohnát, „a co kdybychom pokračovali v naší seanci?"

Sláva rozbalil ruličku zlaťáků do červené salátové mísy a beze slova se natáhl na nízké lůžko v zadní části místnosti. Kubohnát si k němu přisedl.

„Tak povídejte," řekl, „uvolněte se a povídejte. Došli jsme k té historce ze školy, jak jste tam ukradl ten míč."

Sláva si zastínil oči rukou a začal hovořit. Kubohnát ho však neposlouchal od začátku. Něco ho znepokojovalo. Ve chvíli, kdy si stařec položil ruku na čelo, měl Kubohnát dojem – avšak mohlo to být jen pouhé zdání –, že skrz pacientovu dlaň vidí jeho horečnatý, roztěkaný pohled.

IX

136. dubence

Ve dnech, kdy si Kubohnát připadal jako intelektuál, zalézal do Andělovy knihovny a četl si. Byla tam toliko jediná kniha, která stačila až až, totiž výborný encyklopedický slovník. Kubohnát našel v abecedním uspořádání, byť i ne logickém sledu, podstatnou část toho, co obsahují obyčejné knihovny, a ještě k tomu v jediném, i když bohužel tak neskladném svazku.

Obyčejně se zastavil na stránce s vlajkami, protože je barevná a protože její tisk, větší a čitelnější než na ostatních stránkách, uvolňuje ducha a dopřává mu klidu. Jedenáctá vlajka, počítáno zleva, zakrvácený zub na temném pozadí, mu onoho dne vyvolala představu divokých hyacintů, jaké rostou v lese.

X

1. červnora

Trojčata si hrála v zahradě poněkud mimo dohled. Děti si našly své místečko; byly tam ve správném poměru kamínky, hlína, tráva i písek. Byl tam stín i slunce i mokro, zem tvrdá i měkká, trochu minerálů i trochu botaniky, přírody živé i neživé.

Moc toho nenamluvili. Každý měl svou lopatičku a dělal si pro sebe obdélníkovou jamku. Co chvíli narazila lopatka na nějakou zajímavost, kterou majitel okamžitě vybral a přidal na hromádku dřívějších objevů.

Po stovce vyhozených lopat Calex přestal.

„Stop!“ řekl.

Felix a Alex uposlechli.

„Mám zelený,“ řekl Calex.

Ukázal jim maličký předmět, lesklý jako smaragd.

„Tady je černý,“ pravil Alex.

„A tady zlatý,“ pravil Felix.

Rozložili všechny tři předměty do trojúhelníku. Calex je opatrně spojil pomocí uschlých větviček. Potom si všichni sedli, každý k jednomu vrcholu trojúhelníku, a čekali.

Mezi oněmi třemi předměty počala náhle pukat země. Objevila se malá bílá ručička, za ní druhá. Ručky se přichytily k okraji a v trojúhelníku se vynořila světlá, deset centimetrů vysoká postavička. Byla to holčička s dlouhými plavými vlasy. Poslala trojčatům polibky a začala tančit. Tančila několik minut, aniž vyšla z trojúhelníku. Pojednou se prudce zastavila, pohlédla k nebi a zavrtala se do země stejně rychle, jako z ní vyšla. Místo barevných kamenů zůstaly jen tři malé obyčejné oblázky.

Calex vstal a rozmetal větvičky.

„Už mě to nebaví,“ řekl, „pojďte si hrát na něco jiného.“

Alex s Felixem již totiž začali dělat další jamky.

„O co, že přijdeme ještě na něco jiného!“ pravil Felix.

V té chvíli narazila jeho lopatka na cosi tvrdého.

„To ale je velikánský kámen,“ řekl.

„Ukaž!“ řekl Calex.

Krásný žlutý valoun s lesklými trhlinkami; olízl je, aby zjistil, je-li kámen tak dobrý, jak vypadá. Skoro ano. V zubech mu skřípala hlína. Avšak k výduti kamene byl přilepen malý plž, rovněž žlutý. Prohlížel si jej.

„Tohle není ten správný,“ řekl Calex. „Když chceš, tak si ho sněz, ale ten správný to není. Na lítání musí být ti modří.“

„Copak jsou také modří?“ optal se Felix.

„Ano,“ řekl Calex.

Felix ochutnal toho žlutého. Moc zdravý! V každém případě lepší než hlína. Měkký! A kluzký. Zkrátka dobrý.

Mezitím však zaryl Alex ostřím své lopatky pod těžký kámen. Zhoupl ji. Dva černí slimáci.

Podal jednoho Calexovi; ten ho bedlivě prozkoumal, ale potom ho podal Felixovi. Alex si zatím pochutnával na svém.

„Za moc nestojí," řekl, „jako kdybys jedl ságo."

„Ano," řekl Calex, „ale zato modří jsou výborní. Jako ananas."

„Vážně?" ptal se Alex.

„Po tomhle lítáš," řekl Felix.

„Hned tedy nelítáš," řekl Calex, „nejdřív se musí makat."

„Tak bychom třeba mohli dřív makat," řekl Felix, „a jestli přijdeme na nějakého modrého, tak přece jen budeme létat hned."

„Ó," řekl Felix, který už zase hledal, „mám krásné semínko, úplně nové."

„Ukaž," řekl Calex.

To semínko bylo velké téměř jako ořech.

„Musí se na ně pětkrát plivnout a ono pak poroste," řekl Calex.

„Víš to jistě?" otázal se Alex.

„Jisté," řekl Calex, „ale musí se položit na čerstvý list, Alexi, přines nějaký!"

Ze semene vyrazil maličký stromek s růžovým listím. V koruně z křehkých stříbrných vláken poletovali zpěvaví ptáčci. Největší z nich byl asi jako nehet na Alexově palci.

XI

347. červnora

Už je tomu šest let, tři dny a dvě hodiny, co jsem se přišel pohřbít do téhle prašivé země, říkal si Kubohnát, pozoruje přitom svůj obraz v zrcadle. Vousy měl středně dlouhé.

XII

348. červnora

Kubohnát byl na odchodu a pojednou se setkal v chodbě s Klementýnou. Nyní ji vídal jen zřídkakdy. Naposled před několika měsíci. Dny plynuly tak nerušeně a nepozorovaně, že už si ani neuvědomoval, kolik jich vlastně bylo. Zadržela ho.

„Kam máte namířeno?"

„Jako obyčejně," odpověděl Kubohnát, „jdu za svým starým přítelem Slávou."

„Pořád ho ještě psychoanalyzujete?" otázala se Klementýna.

„Hm... ano," odpověděl Kubohnát.

„Je to už celá věčnost."

„Musí to být beze zbytku."

„Tloustne vám hlava," poznamenala Klementýna.

Ustoupil trochu stranou; mluvila na něho z velké blízkosti a cítil z jejího dechu nepopiratelný pach hniloby.

„To je možné," pravil Kubohnát, „zato skrz něho je už málem vidět, což mě počíná zneklidňovat."

„Zdá se, že vás to ani moc netěší," řekla Klementýna, „a přece jste tak dlouho hledal nějakou oběť."

„Všechny objekty mi vyklouzly pěkně jeden po druhém," řekl Kubohnát. „Musel jsem se vrhnout na Slávu, protože mi zbýval již jedině on. Ale věřte mi, obsah jeho ducha opravdu není z těch, které by potěšily svého objevovatele."

„Jste s tím již daleko?" otázala se Klementýna.

„S čím?"

„Jestli jste už pokročil daleko v jeho psychoanalýze."

„Už dost daleko, bohudík," pravil Kubohnát. „Po pravdě řečeno, zneklidňuje mě pomyšlení, že nadchází okamžik, kdy začnu sondovat ty nejvnitrnější detaily. Ale tohle všechno není zajímavé. A co vy? Není vás již vidět ani u jídla. Ani v poledne, ani večer."

„Jím ve svém pokoji," řekla Klementýna a v hlase se jí ozývalo uspokojení.

„Tak to ano!" řekl Kubohnát.

Prohlížel si pozorně postavu mladé ženy.

„Zdá se, že vám to jde docela k duhu," řekl jen tak.

„Jím jen tolik, kolik musím," řekla Klementýna.

Kubohnát se úporně snažil udržet konverzaci.

„A psychicky jste v pořádku?" otázal se bezbarvě.

„Těžko říci; ano i ne."

„Není snad něco v pořádku?"

„Abych řekla pravdu," vysvětlovala, „mám strach."

„Strach? Z čeho?"

„O děti. Věčný strach o děti. Co všechno se jim může stát! Pořád to vidím před sebou. Ach, ty nejobyčejnější věci; nenasazuji si brouka do hlavy kvůli čirému nesmyslu a bláznivým nápadům, ne ne, ale i stručný seznam toho, co všechno by se mohlo stát, mě stačí dohnat k šílenství. Musím na to myslet v jednom kuse. A to pochopitelně vynechávám dokonce i pomyšlení na to, co jim hrozí venku za zahradou; naštěstí je do dnešního dne ještě nenapadlo, aby z ní vyšli. Pro tuto chvíli ještě nechci myslet tak daleko, protože mě přitom jímá závrať."

„Ale vždyť jim nic nehrozí," pravil Kubohnát. „Děti vědí víceméně instinktivně, co jim prospívá, a svízelným situacím se téměř vždy vyhnou."

„Myslíte?"

„Jsem si tím jist," pravil Kubohnát. „Kdyby tomu tak nebylo, tak bychom tu nebyli. Ani vy, ani já."

„Něco pravdy na tom je," řekla Klementýna, „jenže tyhle děti jsou úplně jiné než ostatní."

„Ano, ano," pravil Kubohnát.

„A já je mám tak ráda. Snad opravdu je miluji tolik proto, že jsem si lámala hlavu nad tím vším, co by se jim mohlo stát tady v domě i venku v zahradě, že z toho ani nespím. Nedovedete si představit, na jakou spoustu nešťastných náhod to vyjde. Pochopte, jaká to je zkouška pro matku, která miluje své děti tak jako já. Ale v domácnosti je pořád spousta práce a já nemohu nad nimi stát a hlídat je od rána do večera."

„A co služka?"

„Ta je pitomá," odpověděla Klementýna, „s tou jim hrozí větší nebezpečí, než když jsou samy. Ta holka nemá špetku citu, a tak se je snažím dostat z jejího dosahu, jak jen se dá. Není s to vyvinout sebenepatrnější iniciativu. Děti by se mohly vrtat lopatkou nevím jak hluboko v zemi, mohly by narazit na pramen ropy, ropa by mohla vytrysknout, všechny je zatopit, ale ona nebude vědět, co má dělat. Ach, mám hrůzu! Proč? Protože je mám ráda."

„Ba věru," pravil Kubohnát, „musím říci, že vaší prozíravosti neuniklo nic."

„A ještě něco mě trápí," řekla Klementýna, „totiž jejich výchova. Třesu se při představě, že bych je měla posílat do školy do vsi. Pochopitelně je nemyslitelné, že by tam mohli chodit sami. Ale nemohu je přece posílat s tou holkou. Ještě se jim něco stane. Budu s nimi chodit sama; občas s nimi půjdete vy, když mi slíbíte, že na ně dáte dobrý pozor. Ba ne, myslím, že budu muset chodit já sama. No, prozatím se s tou školou příliš trápit nemusíme, jsou koneckonců ještě hodně malí; jenže mně stačí představa, jak vycházejí ze zahrady, a přímo šílím, že jsem ještě nepřišla na kloub tomu, kolik nebezpečenství se v tom skrývá."

„Tak jim vezměte vychovatele sem," pravil Kubohnát.

„I na to jsem již myslela," odpověděla Klementýna, „ale přiznám se vám, že žárlím. Je to opravdu hloupé a přitom docela prosté, ale asi bych nesnesla, kdybych viděla, že se upínají k někomu jinému než ke mně. Prostě je jasné, že když ten vychovatel bude dobrý, že k němu přilnou. A kdyby měl být špatný, tak rozhodně bych nestála o to, aby se mu dostaly do rukou. Zkrátka nemám zvláštní důvěru ke škole, ale tam je alespoň učitel, kdežto problém vychovatele je prakticky neřešitelný."

„Farář by se hodil za vychovatele, už z tradice...," pravil Kubohnát.

„Nejsem moc pobožná a nevidím důvod, proč bych si měla přát, aby byly pobožné mé děti."

„U zdejšího faráře, jak se mi zdá, by takové nebezpečí asi nehrozilo," řekl Kubohnát. „Má na náboženství názor spíš zdravý než špatný a rozhodně vzbudí minimální touhu stát se vyvolencem božím."

„Farář se nebude obtěžovat," přerušila ho Klementýna a problém zůstal tam, kde byl.

„Budou muset chodit do vesnice."

„A vůbec, když o tom člověk tak uvažuje," pravil Kubohnát, „vždyť po zdejší silnici nikdy nic nejezdí. Nebo jen hrozně málo."

„Právě, to je to," řekla Klementýna. „Jezdí toho tak málo, že člověk přestane dávat pozor, a když potom náhodou něco jede, je to tím nebezpečnější. Trnu, jen když na to pomyslím."

„Mluvíte jako *Malý čtenář*," pravil Kubohnát.

„Jen se mi nesmějte," pravila Klementýna. „Nevidím opravdu jiné řešení, než že s nimi budu chodit ráno do školy a odpoledne ze školy. No řekněte, když máte své děti rád, musíte umět přinášet oběti."

„Rozhodně vám překážely méně, když jste je ani nenakojila a šla jste si šplhat po skalách," podotkl Kubohnát.

„Vůbec si nepamatuji, že bych něco takového udělala," řekla Klementýna. „A jestliže jsem to udělala, tedy jsem zřejmě byla nemocná. Ať už tomu bylo tak či onak, rozhodně není od vás hezké, že mi to připomínáte. Víte přece, že to bylo v době, kdy tu byl ještě Anděl, kdy jen jeho pouhá přítomnost mě dovedla vyvést z míry. Teď již je všechno jiné a odpovědnost za jejich výchovu nesu jedině já sama."

„Nebojíte se, že jim vnucujete přílišnou závislost na své osobě?" podotkl poněkud rozpačitý psychiatr.

„To je přece naprosto přirozené! Ty děti jsou mé všecko, jsou jediný důvod mé existence; je tedy správné, aby i ony si zvykly spoléhat se za všech okolností na mne."

„Ale přesto prese všechno si jen myslím," pravil Kubohnát, „že to nebezpečí přeháníte..., protože v daném okamžiku je můžete vidět ve všem; podívejte se, já například žasnu..., že jim dovolujete brát do rukou toaletní papír; o papír se mohou poškrábat, a kdoví zda žena, která balila tu složku papíru, prostě neotrávila svou rodinu jedem na krysy, který přesně odvážila na první list; ten list jím může být znečištěný a nebezpečný... jedno z vašich děcek se složí, sotva se ho dotkne... měla byste jim raději zadečky vylizovat..."

Klementýna chvíli rozvažovala.

„Víte," pravila, „... zvířata to svým mláďatům přece dělají..., možná že dobrá matka by to měla dělat také..."

Kubohnát ji pozoroval.

„Myslím, že je opravdu milujete," řekl velmi vážně, „a celkem vzato, ta historka s otrušíkem není nikterak nemožná, když tak o tom uvažujete."

„To je k zešílení," pronesla zničená Klementýna. „Nevím, co si počít... co já si jen počnu..."

„Uklidněte se," pravil Kubohnát, „pomohu vám. Uvědomil jsem si, že je to problém velmi složitý. Uvidíte, že dáme všechno do pořádku. Jděte si nahoru odpočinout."

Odešla.

„Tohle tedy je ale vášeň!" řekl si Kubohnát a pokračoval v cestě.

Byl by ji rád pocítil. Avšak protože tomu tak nebylo, mohl ji mít aspoň stále na očích.

Nicméně však ho dráždila jedna myšlenka, kterou nedovedl formulovat. Myšlenka velmi neurčitá, nepřesná. Rozhodně však by stálo za to zjistit názor dětí na tuto otázku.

Ale čas nepospíchal.

XIII

7. říjince

Hráli si na trávníku před matčinými okny. Dovolovala jim čím dál tím méně, aby byli mimo její dohled. V tuto chvíli se na ně dívala a snažila se vyčíst z jejich pohybů, co dělají, a zahlédnout jejich oči. Alex nebyl tak čilý jako jindy a zůstával pozadu. Najednou vstal, přejel si prsty po kalhotách a podíval se na bratry. Ti začali kolem něho tancovat, jako by jim řekl něco hrozně veselého. Alex si mnul oči pěstičkami a plakal, to bylo vidět.

Klementýna vyšla z pokoje, sešla po schodech a za okamžik již byla na trávníku.

„Copak je nám, zlatíčko?"

„Bříško bolí!" vzlykal Alex.

„Co jsi papal? Že ti ta nána dala něco, co nebylo dobré, viď, broučku?"

Alex stál rozkročen, zatahoval bříško a vystrkoval zadek.

„Mám v kalhotech!" naříkal zničeně.

Felix i Calex si nasadili masku opovržení.

„Je ještě mrňous," řekl Calex, „dělá ještě do kalhot."

„Mrňous!" pravil Felix.

„Jedete!" řekla Klementýna. „A budete na něho hezky hodní! On za to nemůže. Pojď ke mně, zlatíčko, jen pojď, dám ti krásné čisté kalhotky a dostaneš pořádnou lžičku opiové tinktury."

Felix a Calex zůstali omráčení závistí a úžasem.

Alex cupital za Klementýnou celý blažený.

„To je hnus," řekl Calex, „nadělá do kalhot a dostane opicové tinty."

„To je. Já to chci taky," pravil Felix.

„Zkusím tlačit," řekl Calex.

„Já taky," pravil Felix.

Tlačili ze všech sil, až jim zfialověly tváře, ale nevyšlo nic.

„Nejde to," řekl Calex, „jenom jsem trošku učural."

„Co se dá dělat," pravil Felix, „opicové tinty nebudou. Zato schováme Alexovi medvěda."

„Cože?" řekl Calex v úžasu nad tím, že slyší od Felixe tak dlouhou větu.

„To je nápad! Ale nesmí ho najít hned!"

Felixovo čelo se svraštilo bolestí. Hledal. Otáčel hlavou doleva doprava, čekaje na inspiraci. Calex nezůstával pozadu a dával horečně zabírat svým neuronům.

„Heleď!" pravil, „tamhle!"

Ono „tamhle" bylo prostranství, kde služka rozvěšovala prádlo na vysoké železné dráty. U paty jedné bílé podpěry, které napínaly dráty, bylo vidět obrysy stoličky.

„Schováme ho někam na strom," pravil Calex. „Vezmeme si Bělinu stoličku. Rychle, než se vrátí!"

Běželi, co jim nohy stačily.

„No jo," hekal v běhu Felix, „bude si moci vzít stoličku..."

„Nebude," pravil Calex, „podívej se: my dva tu stoličku uneseme, ale on sám ne."

„Myslíš?" otázal se Felix.

„Uvidíš," řekl Calex.

Doběhli ke stoličce. Byla mnohem větší, než jak to vypadalo zdálky.

„Musíme dát pozor, aby se nám nepřekotila," řekl Calex, „jinak by se už nedala postavit."

Vlekli za sebou stoličku, jak se dalo.

„Jejejej, ta je těžká, panečku," řekl Felix po deseti metrech.

„Dělej!" řekl Calex, „Běla se co nevidět vrátí."

XIV

„Tak, a je to," řekla Klementýna, „a zas budeš pěkně čistý."

Odhodila kousek vaty do nádoby na odpadky. Alex stál zády k ní. Ona před ním ještě klečela dokončujíc očistu. Chvíli váhala a potom mu řekla:

„Předkloň se, miláčku."

Alex se předklonil, opíraje se lokty o stehna. Lehce mu vzala do rukou zadeček, trochu jej rozevřela a začala lízat. Pečlivě. Svědomitě.

„Co to děláš, mami?" ptal se žasnoucí Alex.

„Čistím tě, zlato," řekla Klementýna a přerušila práci, „chci, abys byl čistý jako děťátko kočičky nebo pejska."

Nebylo to ani pokořující. A když se to tak vezme, je to naprosto přirozené. Ten Kubohnát je ale pitomec! Není s to to pochopit. A přece tohle je to nejmenší. A bude mít takhle alespoň jistotu, že teď už nic nechytnou. Právě proto, že je miluje, nemůže jim uškodit nic, co dělá. Nic. Vlastně by jim měla takhle provádět očistu celého těla.

Vstala a natahovala Alexovi zamyšleně nové kalhotky. Otvírají se nové obzory.

„Jdi si zase hrát s bratříčky, milánku," řekla.

Alex vyběhl. Dole na schodišti si přejel prstem po kalhotkách mezi hýžděmi, protože byl trochu vlhký. Pokrčil rameny.

Klementýna se pomalu vracela do ložnice. Po pravdě řečeno to zrovna dvakrát dobré nebylo. Kousíček bifteku jí udělá dobře.

Provádět očistu celého těla takto. Ano.

Neboť – to už si říkala dávno – koupání je velmi nebezpečné. Stačí chvilička nepozornosti. Člověk otočí hlavu, shýbne se například pro mýdlo, které vyklouzlo a zapadlo za stojan umyvadla, kam se dá těžko dosáhnout. A v tom okamžiku vznikne v potrubí příšerný přetlak, protože z ničeho nic dopadl do vodní nádrže rozžhavený meteorit a vnikl do hlavního kanálu, aniž explodoval vzhledem k šílené rychlosti; ale když se konečně zastaví, počne proměňovat vodu v potrubí v páru a nárazová vlna (to spojení nárazová vlna je krásné) se počne šířit velkou rychlostí a nyní samozřejmě teče mnohem víc vody než předtím, takže zatímco se shýbáte pro mýdlo – ostatně je přímo zločin prodávat taková mýdla; tahle klouzavá vajíčka se vám mohou vysmeknout, než se nadějete, a zapadnout bůhvíkam, a i když padnou do vody, mohou zahnat dítěti do nosu nějaký mikrob. Ale mezitím se valí vodní spousta, hladina stoupá, dítě se vyděsí, loká vodu, dusí se – člověk z toho může mít smrt – obličejíček mu fialoví – zadušením...

Otřela si zvlhlé čelo a zase zavřela skříň, aniž co pozřela. Na postel. Postel! Okamžitě!

XV

Alex se vracel k bratrům s mírnými rozpaky. Měli v rukou lopatky a něco dolovali; bez poznámky.

„Myslíš, že najdeme nějakého modrého?" ptal se Felix Calexe.

Felix zvedl zvědavě nos.

„Ne," pravil Calex, „říkal jsem ti přece, že to je veliká vzácnost. Najde se jeden z pěti set miliónů."

„Povídáš nesmysly," usoudil Alex a pustil se zuřivě do práce.

„Škoda že ho snědl," řekl Calex, „možná že jinak bysme lítali taky."

„Ještě štěstí, že to byl ten jeho," řekl Felix, „mě by moc mrzelo, kdyby mi ten můj utekl."

Sevřel ostentativně do náručí svého plyšového medvěda.

„Míšánku maličký," řekl cituplně.

Alex úmyslně klopil oči a upíral je houževnatě k vyčnívající žilce křemene.

Při narážce na medvěda mu poskočilo srdce. Kde je ten jeho? Nechtěl zvednout hlavu, ale oči ho začínaly mírně pálit.

„Netváří se spokojeně," popichoval Felix.

„Nebyly ty tinty dobré?" ptal se ironicky Calex.

Alex neodpověděl.

„Ještě smrdí," řekl Felix, „není divu, že mu jeho Míšan utekl."

Alex věděl, že kdyby promluvil, chvěl by se mu hlas, a to on nechtěl. Sotva viděl, co dělá, oči se mu kalily stále víc, avšak soustředil se na oblázky. A náhle zapomněl na medvěda, na bratry i na všechno kolem.

Po jednom oblázku na spodku jeho hromady lezl zvolna nádherný slimák nejčistší kobaltové modři. Pozoroval ho se zatajeným dechem. Uchopil ho jemně rozechvělými prsty a nesl jej opatrně k ústům. Poštívání bratří k němu doléhalo již jen mlžným filtrem radosti.

Spolkl modrého slimáka a vstal.

„Vím moc dobře, že jste mi ho schovali vy," řekl rozhodně.

„Vyloučeno," pravil Calex, „vylezl si sám na strom, protože nechtěl zůstat u takového smradlavého tatínka."

„To je mi jedno," řekl Alex, „dojdu si pro něho."

V mžiku našel stoličku několik metrů od stromu a i sám strom, kde se mezi dvěma větvemi rozvaloval pohodlně Míšan a rozprávěl vážně se žluvou.

Teď bude muset vzlétnout. Rozpřáhl odhodlaně paže a zamával rukama. Říkal to přece tak Calex.

Když se jeho paty mihly Felixovi kolem nosu, chytil Felix Calexe za loket.

„Že nějakého našel...," zašeptal.

„Prosím, to je jasný důkaz, že jsem měl pravdu," řekl Calex, „nebo snad ne?"

Když žluva viděla, jak se Alex uvelebuje vedle medvěda a volá na bratry, ani se nehnula.

„Tak co, půjdete také?" vybídl je uštěpačně.

„Ne," odpověděl Calex, „není to žádná zábava."

„Ale je," pravil Alex. „Viď, že je to zábava?" optal se žluvy.

„Úžasná," potvrdila žluva, „ale já vám něco řeknu, těch modrých slimáků je plno na kosatcovém záhoně."

„To je toho," řekl Calex, „já bych na ně stejně přišel. A vůbec, dají se vždycky namalovat na modro barvičkami..."

Zamířil k záhonu kosatců, v patách za ním Felix. Alex je dohonil cestou. Míšana nechal na stromě.

„Nadlábneme se jich," řekl, „a budeme moci létat hodně vysoko."

„Jeden stačí," pravil Calex.

Když se na ně šla Klementýna podívat, spatřila na trávníku stoličku. Rozběhla se a podívala se z větší blízkosti. Uviděla strom. A na stromě rozvaleného Míšana.

Přitiskla si ruku k srdci, vřítila se do zahrady a přivolávala hlasitě děti.

XVI

8. října

„Neodvažuji se namítat, že se mýlíte," pravil Kubohnát, „ale není třeba se ukvapovat."

„Je to jediné řešení," řekla Klementýna, „ať to vezmete z kterékoli strany. Nikdy by k tomu nedošlo, kdyby tam ten strom nebyl."

„Nemůže za to spíš ta stolička?" navrhoval Kubohnát.

„Samozřejmě, tu stoličku tam neměla nechat válet, to je jiná věc. A také to po zásluze schytá. Ale pochopte přece, že nebýt toho stromu, nikdy by ani Calexe, ani Felixe nenapadlo dát Alexovi medvěda někam, kam na něj nemůže dosáhnout. Příčinou všeho je ten strom. A co teprve kdyby ho chudinku napadlo, že si pro toho medvěda na strom vyleze!"

„Říká se přece," pravil Kubohnát, „že lezení po stromech dělá dětem dobře."

„Ale nikoli těm mým!" řvala matka. „A co všechno může od stromů pojit. Člověk nikdy neví. Všekazi jim rozežerou kořeny a ony na vás zničehonic spadnou, nebo zase se ulomí uschlá větev a zabije vás, nebo do něho udeří blesk a zapálí jej, vítr požár rozdmychá, zanese jiskry až do ložnice a děti uhoří!... Ba ne, mít stromy v zahradě je příliš nebezpečné. A proto, prosím vás, buďte tak hodný, zajděte do vsi a požádejte někoho, aby je přišli všechny vykácet. Polovičku si jich budou moci odvézt a zbytek si nechám na topení."

„Komu mám říci?" optal se Kubohnát.

„Já nevím, sežeňte nějaké lesní dělníky, dřevorubce, ano, dřevorubce, to je ono. Zařiďte, prosím, ať mi pošlou několik dřevorubců. Dá to moc práce?"

„Ale kdež," pravil Kubohnát, „už jdu. Na nic se nesmí zapomenout."

Vstal. Šel.

XVII

Muži přišli odpoledne. Nesli s sebou různé železné náčiní, špice, háky a polní ohniště. Kubohnát je viděl, když přicházeli; vracel se právě z procházky. Zastavil se, ustoupil stranou a nechal je projít. Bylo jich pět; kromě nich tu byli ještě dva učedníci, jeden asi desítiletý, nedomrlý a rachitický, druhý byl o něco starší, přes levé oko měl černou pásku a jedna noha se mu směšně kroutila.

Jeden z chlapů na Kubohnáta kývl; byl to ten, co s ním Kubohnát vyjednával mzdu; nakonec se dohodli a přijali Klementýnin návrh: polovina stromů dřevorubcům, druhá pro dům. Další práce za zpracování dřeva bude hrazena zvlášť, pokud by na nich chtěla, aby dřevo rozřezali a uložili.

Kubohnátovi se svíralo srdce. Nelpěl na stromech citově, jak se sluší na bytost zrozenou bez vzpomínek v dospělém věku, ale vážil si jich pro jejich pravděpodobně funkční krásu a anarchistickou uniformitu. Cítil se s nimi natolik srostlý, že s nimi nepotřeboval ani mluvit, ani na ně psát ódy; zato však miloval přelétavé odlesky slunce na lesklých listech, skládanky vyřezávané světlem a listím, jemný živý šum větví a vůni, která z nich sálávala za večerů po parném dni. Měl rád špičaté jazyky dracén, vzorkované kmeny velkých baňatých palem, hladké chladné údy eukalyptů, jež se rychle vytáhly jako neotrkané holky, které se nemotorně krášlí bezcennými cetkami potaženými měděnkou a na hlavu si vylijí flakon maminčina parfému. Obdivoval pinie, zdánlivě povznesené, avšak vždy ochotné uronit při nejmenším polaskání sémě vonné pryskyřice, a miloval i duby zpotvořené jako širokoplecí chundelatí hafani. Všechny stromy. Každý byl osobitý, měl své návyky i mouchy, ale všechny byly sympatické. Avšak Klementýnina překvapující mateřská láska si vyžádala jejich obětování.

Mužští se zastavili uprostřed trávníku a odložili si tam nářadí. Dva z nich si potom vzali krumpáče a začali kopat; učedníci se chopili lopat, které byly delší než oni, a odhazovali nakopanou hlínu stranou. Příkop rychle narůstal. Kubohnát se vrátil a bedlivě sledoval jejich počínání. Učedníci vyhazovali hlínu podle příkopu, důkladně ji udusávali, až z ní vytvořili silnou nízkou zídku.

Když dělníci usoudili, že výkop je dostatečně hluboký, přestali kopat a vylezli ven. Jejich loudavé pohyby a zaprášené hnědé šaty vyvolávaly představu, že tu ukládají do země své potomstvo nějací velcí brouci. Učedníci však ještě nekončili a vyhazovali hlínu dál. Stále větší hromadu, freneticky, jen se z nich lilo. Co chvíli dostal každý pro povzbuzení facku. Zbývající tři nádeníci zatím došli ke mříži a přitáhli ruční vozík, na němž byla naložena metrová polena. Zastavili se s neohrabaným vehiklem vedle výkopu. Potom začali klást polena napříč přes výkop na zídky z dusané hlíny, jež učedníci stačili jakžtakž dokončit. Kladli opatrně jedno poleno vedle druhého; aby dobře doléhala, přiráželi je k sobě z každého konce mohutnou palicí. Když byl kryt

hotov, chopili se lopat tentokrát zase oni a začali házet hlínu na polena. Kubohnát pokynul jednomu učedníkovi, aby šel k němu.

„Co to dělají?“ zeptal se ho, a byť nerad, nakopl ho do šimpánu.

„To je kryt,“ řekl učedník, chráně si obličej, a odběhl ke svým parťákům. Ti ho při rozdávání nevynechali.

Onoho dne nesvítilo slunce a olověné nebe se lesklo nepříjemným sinalým svitem. Kubohnáta mírně mrazilo, ale nechtěl o nic přijít.

Kryt byl již zřejmě hotov. Jeden muž za druhým vycházel na rampu, která měla na jednom konci krytu mírný spád. Vešli se tam všichni. Všech pět. Učedníky ani nenapadlo jít za nimi, protože věděli již předem, jak by takový pokus skončil.

Chlapi vylezli. Vybrali z kupy nářadí háky a špice. Oba učedníci si vzali na starost polní oheň a rozdmýchávali ze všech sil řeřavé uhlí. Na pokyn předáka se ruče chopili těžkých rozpálených plechových kotlů a vlekli je za chlapy k prvnímu stromu. Kubohnát byl stále neklidnější. Připomínalo mu to den, kdy přibíjeli na vrata růjného hřebce.

První kotel postavili před desetimetrovým datlovníkem a každý chlap vrazil do kotle jeden z nástrojů. Druhý kotel pak postavili k patě sousedního eukalyptu. Tentokrát rozdmýchávali učedníci řeřavé uhlí tak, že skákali oběma nohama na velký kožený měch. Předák zatím proposlouchával pozorně datlovník s uchem na kmeni hned tu, hned onde. Pojednou přestal a udělal na jednom místě červenou značku. Potom vytáhl nejpodsaditější drvoštěp z ohně svůj hák; spíše než hák to bylo špičaté železo, ostré kopí, jehož doběla rozžhavený povrch kouřil ve ztěžklém vzduchu. Napřímil se, rozmáchl a přesně vypočítaným pohybem harpunoval hladký kmen přímo doprostřed červené značky. A znovu již učedníci přenášeli poklusem kotel a znovu opakoval jeden z jeho druhů touž operaci u eukalyptu. Potom oba harpunáři pádili, co jim nohy stačily, a zmizeli v krytu. Učedníci se svými kotli se mačkali jen u vchodu.

Listnatá hříva datlovníku se začala chvět, nejprve nepatrně, potom zřetelněji, a Kubohnát zaťal zuby. Ozval se nářek, tak pronikavý a silný, že si musel zacpat uši. Kmen datlovníku se rozhoupával a při každém výkyvu se rytmus nářku zrychloval. Země u paty datlovníku pukla a rozevřela se. Nesnesitelný tón se zavrtával do vzduchu, rval bubínky a snad se lámal o nízký strop mračen. Náhle se mrtvý peň vyrval ze země a dlouhý prohnutý dřík se kácel směrem ke krytu. Teď poskakoval a tančil po zemi, blížil se zvolna k zákopu a nepřestával vyrážet nesnesitelný řev. Po několika vteřinách pocítil Kubohnát další záchvěv půdy. To se hroutil eukalyptus. Ten nenaříkal; jen funěl jako šílený kovářský měch, jeho stříbrné větve se ovíjely kolem kmene, rozrývaly hluboko zemi a pokoušely se dostat k příkopu. V té chvíli stál datlovník, celý rozechvělý, u okraje střechy z polen, vlnil se jako had a začal do ní bušit; jeho nářek však již neodvratné

ochaboval a i křeče již povolovaly. Eukalyptus, který je křehčí, ustal nejdříve a jenom jeho listy, podobné čepeli dýky, ještě trochu hrabaly. Dělníci vyšli ze zákopu. Datlovník sebou ještě naposledy škubl. Avšak muž, na kterého měl datlovník namířeno, uskočil mrštně stranou a dorazil jej prudkou ranou sekyry. Vše utichlo. Jen po šedém kmeni probíhaly ještě dlouhé záchvěvy. Ještě ani neustaly, a již se vydali drvoštěpové na další stromy.

Kubohnát na ně zíral jako přimrazený. V hlavě měl prázdno, všechno v ní hučelo. Nevydržel pohled na harpunu, vjíždějící již potřetí do jemného dřeva, a prchl k útesu. Letěl přímo; okolní vzduch se chvěl řevem vzteku a vražedné bolesti.

XVIII

11. října

Nyní vládlo již jen ticho. Všechny stromy ležely na zemi kořeny vzhůru a půda byla provrtána obrovskými děrami, jako by byla bombardována zevnitř. Velké vyschlé prázdné vředy. Pětice mužů se vrátila do vsi a oba učedníci dostali za úkol rozřezat mrtvoly na polena a výsledek uložit.

Kubohnát zíral na tu spoušť. Přežilo pouze několik houštin a nízké záhony. Mezi jeho očima a nebem teď nebylo nic; nebe bylo pojednou podivně bílé a beze stínu. Vpravo bylo slyšet cvakání zahradnických nůžek. Kolem přešel mladší učedník a táhl za sebou dlouhou měkkou pilu s rukojetí na každém konci.

Kubohnát si povzdechl a vrátil se do domu. Vyšel po schodech. V prvním poschodí zamířil do dětského pokoje. Seděla tam i Klementýna; pletla a dělala dětem společnost. Alex, Felix a Calex si vzadu v pokoji prohlíželi obrázkové knížky a cucali bonbony. Pytlík s bonbony ležel uprostřed.

Kubohnát vstoupil.

„Tak hotovo," řekl, „už jsou poraženy."

„Ach tím lépe," pravila Klementýna, „budu teď mnohem klidnější."

„To všechno jste udělala?" řekl Kubohnát. „Při tom rámusu?"

„Ani jsem si toho moc nevšímala. Je snad přirozené, že při kácení stromů bývá rámus."

„To je jasné...," pravil Kubohnát.

Podíval se na děti.

„Vy je tu držíte? Nebyli už tři dny venku. Teď už jim nic nehrozí, aby bylo jasno!"

„Ti lidé již skončili?" zeptala s Klementýna.

„Nyní zbývá již jen dřevo rozřezat," řekl Kubohnát. „Ale jestli se o ně bojíte, tak je ohlídám. Myslím, že potřebují jít trochu na vzduch."

„Ano, prosím,“ pravil Calex, „půjdeme s tebou na procházku.“

„Půjdeme!“ na to Felix.

„Dejte na ně pozor,“ radila Klementýna, „ani na vteřinku je nespouštějte z očí. Byla by to má smrt, kdybych si pomyslila, že je nehlídáte!“

Kubohnát vyšel z pokoje; děcka před ním poskakovala jako kůzlata. Všichni čtyři brali schody trapem.

„Dejte pozor, ať nezapadnou někam do díry!“ volala za nimi ještě Klementýna, „a ať si nehrají s tím nářadím!“

„Ale jo!“ pravil Kubohnát napůl potichu, napůl nahlas.

Jen se Alex s Felixem dostali ven, pádili cvalem k místu, odkud se ozývalo cvakání nůžek. Kubohnát s Calexem šli beze spěchu za nimi.

Mladší učedník, ten desetiletý, odklesťoval pinii. Ostří sekáče se jen mihalo, při každém dopadu odlétaly jemné hobliny a pryskyřice prosycovala vzduch praskavou vůní. Alex si vybral pohodlné místo, odkud dobře viděl, a zůstal obdivně stát.

Felix si stoupl trochu dál vedle něho.

„Jak se jmenuješ?“ zeptal se po chvíli Felix.

Učedník pozvedl bednou hlavu.

„Nevim,“ řekl, „asi Jan.“

„Jan,“ opakoval Felix.

„Já se jmenuju Alex,“ řekl Alex, „a tady můj bratr se jmenuje Felix.“

Jan na to neřekl nic. Sekáč stále dopadal s truchlivou pravidelností.

„Co to děláš, Jene?“ ptal se přicházející Calex.

„Todle,“ řekl Jan.

Felix sebral jednu třísku a přivoněl k ní.

„To je asi velká zábava,“ řekl. „To děláš pořád jen tohle?“

„Ne,“ pravil Jan.

„Heleď,“ řekl mu Calex, „doplivneš taky tak daleko?“

Jan se nevzrušeně podíval. Metr padesát. Zkusil to také a plivl dvakrát tak daleko.

„Júúú,“ řekl Felix.

Calex to upřímně obdivoval.

„Pliješ děsné daleko,“ rozplýval se uznáním.

„Brácha doplivne čtyřikrát tak daleko,“ pravil Jan; nebyl totiž vůbec zvyklý, aby ho někdo chválil, a snažil se tedy přenést tuto chválu, která ho přiváděla do rozpaků, na někoho zasloužilejšího.

„Tak to musí teda plivat taky děsně daleko,“ řekl Calex.

Větev držela již jen několika vlákny. Při příští ráně odpadla a prudce se vymrštila, protože menší větve byly pružné; Jan ji zachytil.

„Ty máš ale sílu!“ pravil Felix.

„Ale,“ řekl Jan, „to nic neni. Brácha je mnohem silnější než já!“

Přece jen se však pustil do další větve s jakýms takýms důrazem a velké třísky jenom lítaly.

„Podívej se na něho,“ řekl Calex Felixovi.

„Málem by ji přesekl na jednu ránu,“ řekl Felix.

„To tedy jo,“ pravil Calex.

„Málem,“ upřesnil Felix, „na jednu ránu přece jenom ne.“

„Kdybych chtěl, tak bych ji přesek naráz,“ řekl Jan.

„Bodejť by ne,“ řekl Calex. „Už jsi někdy přesekl strom jednou ranou?“

„Brácha to dokázal,“ řekl Jan, „opravdický strom.“ Očividně se rozpaloval.

„Bydlíš ve vsi?“ ptal se Calex.

„Jo,“ na to Jan.

„My zase máme zahradu,“ pravil Calex, „to je bezva. Mají jiní kluci ve vsi také takovou sílu jako ty?“

Jan zaváhal, ale poctivost zvítězila.

„To jo,“ pravil, „spousta.“

„A co ty,“ řekl Felix, „tobě už je přinejmenším devět, že?“

„Deset,“ upřesnil Jan.

„Co myslíš, mohl bych také řezat stromy, kdyby mi bylo deset?“ optal se Calex.

„To nevim,“ řekl Jan, „když to našinec neumí, je to dost těžký.“

„Půjčil bys mi to?“ pravil Calex.

„Co, ten sekáč?“ řekl Jan.

„Ano, ten sekáč,“ řekl Calex, vychutnávaje to slovo.

„No tak to zkus,“ řekl blahosklonně Jan, „ale pozor, je těžkej!“

Calex jej uctivě potěžkával. Jan toho využil a plivl si umně do dlaní. To neušlo Calexovi; upadl poněkud do rozpaků a vrátil sekáč Janovi.

„Pročpak si pliváš do dlaní?“ zeptal se Felix.

„Všichni chlapi to dělaj,“ pravil Jan, „tvrdnou po tom ruce.“

„Myslíš, že i mně by ztvrdly ruce?“ zeptal se Calex. „Třeba by pak byly tvrdé jako dřevo...!“

„To nevim,“ řekl Jan.

Pustil se znovu do práce.

„Už jsi někdy vyhrabával u vás v zahradě slimáky?“ vyptával se Calex.

Jan popotáhl, jak hloubal nad takovou otázkou, a vychrchlal úžasnou zelenou hmotu do úžasné dálky.

„Jú!“ pravil Felix, „viděls?“

„Viděl,“ na to Calex.

Protože je to moc zajímalo, sedli si na zem.

„Brácha jednou našel umrlčí hnát při rytí,“ řekl Jan.

Poslouchali ho, ale bez vzrušení. Kubohnát pozoroval vstoje bizarní kvartet. Byl poněkud zmaten.

XIX

27. říjince

V mžiku byl vzhůru. Někdo klepal na dveře. Ještě než měl čas odpovědět, vešla Klementýna do dveří.

„Dobré jitro," pravila nepřítomně.

Zdálo se, že se načisto zbláznila.

„Co se děje?" zeptal se Kubohnát zvědavě.

„Nic," řekla Klementýna, „hloupost. Měla jsem zase zlý sen."

„Zase nějaké neštěstí?"

„Ne. Utekli ze zahrady. Nemohu se toho zbavit."

„Jděte si zase lehnout," řekl Kubohnát a posadil se na posteli. „Já se o to postarám."

„O co?"

„Nemějte obavy."

Vypadala o něco klidněji.

„Chcete snad říci, že můžete podniknout něco pro jejich bezpečnost?"

„Ano," řekl Kubohnát.

Pořád jedna a táž neurčitá myšlenka. Tentokrát mu však vnukala přesný čin.

„Jděte si ještě lehnout," opakoval. „Obléknu se. A až to zařídím, přijdu za vámi. Jsou už vzhůru, že?"

„Jsou v zahradě," řekla Klementýna.

Vyšla z pokoje a zavřela za sebou dveře.

XX

„Takhle ne," řekl Calex, „takhle!"

Lehl si na břicho a nepozorovatelnými pohyby rukou a nohou se vznesl třicet centimetrů nad zemi. Potom náhle vyrazil vpřed a o deset centimetrů dále provedl kapitální looping.

„Neleť moc vysoko," varoval Felix, „ne výš, než je záhon. Viděli by nás."

I Felix provedl pokus, ale na vrcholu smyčky se zarazil a zacouval zpátky.

„Někdo jde!" šeptal, když přistál.

„Kdo, prosím tě?" ptal se Calex.

„Strejda Kubohnát."

„Hrajeme si jako s kamínky," nařídil bratr.

Všichni tři si sedli, každý popadl lopatku. Jak čekali, po několika minutách se objevil Kubohnát.

„Dobré jitro, strýčku Kubohnáte," pravil Calex.

„Dobré jitro, strýčku," pravil Alex.

„Dobré jitro," pozdravil Felix, „posad se tady k nám!"

„Jdu na kus řeči," řekl Kubohnát a posadil se.

„Co ti tedy máme povídat?" řekl Calex.

„Pro mě za mě," řekl Kubohnát, „povídejte, co vám napadne."

„Co jste dělali?"

„Hledáme kamínky," řekl Calex.

„To je moc zajímavé," řekl Kubohnát.

„Moc zajímavé. Hrajeme si takhle každý den," řekl Felix.

„Moc hezké kameny jsem viděl včera, když jsem šel do vsi, ale samozřejmě jsem vám je nemohl přinést," pravil Kubohnát.

„To nevadí, tady je jich spousta," řekl Alex.

„To je pravda," uznal Kubohnát.

Nastalo mlčení.

„Na silnici je i spousta jiných věcí," poznamenal Kubohnát neškodně.

„Ano, to je pravda, všude je spousta věcí. Jsou vidět skrz mříž," řekl Calex, „je tudy vidět na celou silnici až k zatáčce."

„To je," odpověděl Kubohnát, „ale co teprve za zatáčkou?"

„Ale," řekl Calex, „za zatáčkou je to asi zrovna takové."

„Kousek dál je ves," řekl Kubohnát.

„Jsou tam kluci, jako je Jan?" řekl Calex.

„Jsou."

Calex se zatvářil značně znechuceně.

„Plivá si do dlaní," podotkl.

„Pracuje," řekl Kubohnát.

„To si každý, kdo pracuje, plivá do dlaní?"

„Samozřejmě," odvětil Kubohnát, „to proto, aby se jich nechytila lenora."

„A taky si kluci ve vsi hrají?" otázal se Alex.

„Hrají si, když je čas na hraní. Ale hlavně pracují, protože jinak by byli biti."

„To my si hrajeme pořád," řekl Calex.

„A potom tam mají mši," pravil Kubohnát.

„Co je to mše?" tázal se Felix.

„No, to je moc lidí pohromadě v pokoji, ve velkém pokoji, a potom jeden velebný pán, pan farář, který má na sobě krásné vyšívané šaty, on těm lidem něco říká a oni mu házejí kameny na dršku."

„Říkáš sprosté slovo," poznamenal Alex.

„To je všechno?" otázal se Calex.

„Přijde na to. Včera odpoledne například uspořádal farář moc pěkné představení. Zápasil s kostelníkem na pódiu v boxerských rukavicích, mlátili do sebe pěstmi a nakonec se mlátili v sále všichni dohromady.“

„Ty také?“

„To se ví, že ano!“

„Co je to pódium?“ vyptával se Alex.

„To je taková podlaha zvednutá do výšky, aby na ni mohl každý vidět. Lidé sedí kolem na židlích.“

Calex přemýšlel.

„A dělají lidé ve vsi také něco jiného, než že se mlátí?“ zeptal se s mírnou zvědavostí.

Kubohnát byl zjevně v rozpacích.

„Abych tak řekl, tak vlastně ani ne.“

„Tak to tedy nám v zahradě je mnohem lépe,“ řekl Calex.

Kubohnát už dále neváhal.

„Takže,“ pravil, „vám se vlastně ani nechce jít ven?“

„Vůbec ne,“ řekl Calex, „vždyť už jsme venku. A potom, my se netlučeme. Máme jinou práci.“

„Jakoupak?“ zeptal se Kubohnát.

„No...“

Calex loupl očima po bratrech.

„... hledat kamínky,“ dokončil.

A dali se do rýpání, čímž dali Kubohnátovi jasně na srozuměnou, že jeho přítomnost je jim spíš na obtíž. Kubohnát se zvedl.

„Nemrzí vás, že už tu nejsou stromy?“ zeptal se ještě před odchodem.

„No, bylo to hezké,“ řekl Calex, „ale ono to zase vyroste.“

„A co takhle lézt po stromech?“

Calex na to neřekl nic. Místo něho odpověděl Felix.

„Jaképak lezení po stromech, z toho jsme už vyrostli.“

Kubohnát nevěděl, na čem je, a odešel bez jediného ohlédnutí. Kdyby se býval otočil, spatřil by, jak k obloze vzlétají jako šipky tři malé postavičky a schovávají se za mrak, aby se mohly dosyta vysmát. Otázky dospělých jsou opravdu zhola nesmyslné.

XXI

28. října

Kubohnát při návratu natahoval krok, ohýbal hřbet, vousy se mu úžily a nehybný zrak zíral k zemi. Představoval nyní značnou kvalitu neprůhlednosti a následkem toho se cítil jen velmi materiální. Seance pokročily a jejich počet se

zvětšil; zřejmě již žádné nebudou. Kubohnát celý nesvůj si kladl otázky. Jak to všechno skončí? Veškerá námaha i slova byly zbytečné, nadarmo všechno vytáhl ze Slávy, mentálně z něho již víc nedostane. To, co v něm bylo živého, byly pouze jeho vlastní vzpomínky a zážitky. Nikterak se mu nedařilo přidat k nim vzpomínky a zážitky Slávovy. Alespoň ne všechny.

Bašta fidli! řekl si. Příroda je svěží a krásná, i když se rok ke konci sklání. Říjenec, který mám nejraději v klimatu omývaném mořem, voňavý a zralý říjenec s černými tvrdými listy a ostnatým drátem červeného ostružníku, všechna ta oblaka, která plynou a rozplývají se na okraji nebes, i došky zlaté jako starý med; to všechno je přece krásné, země je měkká, hnědá a teplá; jaké bláznovství dělat si starosti, všechno se opět rychle urovná. Ach Bože, ta cesta je ale dlouhá!

Hejno zpěvánků, odlétajících pravděpodobně na jih, ho přimělo, aby zvedl oči, lépe řečeno uši. Opravdu zvláštní zvyk zpívat v akordech: ptáci na špičce udávají bas, prostřední toniku, ostatní se rovnoměrně podělí o dominantu a citlivý tón, několik pak se odváží na další obohacení, totiž na intervaly zmenšené. Všichni nasazovali i přestávali naráz, a to v intervalech naprosto nepravidelných.

Zpěváncí zvyky! napadlo Kubohnáta. Kdo je kdy probádá? Kdo bude s to je popsat? Byla by to jistě velká kniha na křídovém papíře, s barevnými rytinami vyvedenými plodným rydlem našich nejlepších ilustrátorů zvířat. Zpěvánci, zpěvánci! proč jen se vašim zvykům nevěnuje více pozornosti. Avšak běda tomu, kdo někdy jednoho z vás chytil, vy zpěvánci, černí jako saze, s červenou hrudí, okem jako luna a tichým myším hláskem. Vy zpěvánkové, kteří umíráte, sotvaže se dotkne vašeho nehmatného peří sebelehčí prst, kteří umíráte pro nic za nic, třeba i jen když se na vás někdo příliš dlouho dívá, když se při pohledu na vás usměje, když se k vám člověk otočí zády, když smekne klobouk, když co nevidět nastane noc, když večer se snese příliš záhy. Křehouncí, přejemní zpěvánkové, vy, kteří máte v hrudi jen srdce na místech, kde jiní tvorové skrývají banální orgány!

Kdo ví, možná že ostatní lidé snad ani nevidí zpěvánky tak jako já, říkal si Kubohnát, a možná že ani já je nevidím tak, jak to říkám, avšak buď jak buď, jedno je jisté, totiž že i když zpěvánky nevidíme, máme se tvářit, že je vidíme. Ostatně jsou tak viditelní, že bychom byli směšní, kdybychom je přehlíželi.

Vidím cestu čím dál tím méně jasněji, to je jisté. To proto, že ji znám již příliš dobře. A přece – jak se tvrdí – se nám líbí zvláště to, co je nám blízké. Mně však asi ne. Nebo možná mi tahle důvěrná znalost ponechává na vůli vidět místo ní něco jiného. Abych viděl zpěvánky. A tak proveďme menší opravu: líbí se nám to, co je dost lhostejné a dovoluje nám vidět to, co chceme vidět místo

toho. Možná že se mýlím, když zde používám první osoby plurálu. Nahraďme jej singulárem: líbí se mi to... (viz výše).

Chachá! řekl si Kubohnát, ejhle, jak jsem najednou podivně hlubokomyslný a rafinovaný! Kdo by to byl řekl, že ano, kdo jen by to řekl? Ostatně tahle poslední definice svědčí o abnormálně zdravém rozumu. A není na světě nic poetičtějšího než zdravý rozum.

Zpěvánci lítali sem a tam, vraceli se v nejméně očekávaných okamžicích, vykružovali po obloze půvabné obrazce, mezi nimiž by prodloužené doznívání sítnicí vnímaných obrazů dovedlo rozpoznat i Descartesovo trifolium a mnoho jiných legračních křivek včetně křivky citu, které se říká srdečnice.

Kubohnát z nich nespouštěl oči. Létali stále výš a výš, stoupali v širokých spirálách, až nakonec pozbyli přesných kontur. Nyní to již byly jen černé body oživované kolektivním životem. Když vletěli před slunce, přimhuřoval oslepeně oči.

Pojednou zpozoroval tři o něco větší ptáky; letěli nad mořem tak rychle, že nemohl určit jejich druh. Zastínil si proto oči dlaněmi a snažil se zpřesnit svůj dojem. Avšak ti tři létající tvorové byli již ti tam. Objevili se znovu za masivem daleké skály, kde opsali nemilosrdnou křivku a jeden za druhým vyrazili k obloze, stále touž úděsnou rychlostí. Mávali křídly zřejmě tak rychle, že je nemohl určit – byly to tři téměř shodné vřetenovitě protáhlé postavičky.

Tito tři ptáci zamířili k zpěváncímu útvaru. Kubohnát se zastavil a pozoroval. Srdce se mu rozbušilo – nedovedl si toto vzrušení nijak vysvětlit. Snad to způsobila graciézní lehkost nově příchozích – snad i strach, aby nenapadli zpěvánky – snad i dojem souhry, vyplývající z jejich dokonale synchronních pohybů.

Stoupali v příkrém úhlu podle imaginárního vzdušného svahu a jejich rychlost mu vyrážela dech. Vlaštovky by je nedohonily, napadlo Kubohnáta. A zřejmě to museli být dost velcí ptáci. Těžko zjistitelná vzdálenost, ve které je prve spatřil, mu nedovolovala odhadnout ani přibližně jejich velikost, avšak odráželi se od oblohy neskonale zřetelněji než zpěvánkové, kteří se nyní téměř ztráceli na hranici neviditelnosti jako špendlíkové hlavičky na šedém sametu nebes.

XXII

28. října

Dny se krátí, říkala si Klementýna. Dny se krátí a začíná se hovořit o zimě a o jaru. V tomto údobí hrozí spousta nebezpečí, spousta nových nebezpečí, jež s hrůzou tušíme již v létě, kdy je však nedomýšlíme do všech podrobností, a která vyvstanou teprve tehdy, až se začnou krátit dny, kdy opadávají listy a země

začne vonět jako vlahý zmoklý pes. Listenor, chladný měsíc hustého mžení. Padající déšť může napáchat hodně škod na mnoha místech, může vymlít pole, zanést výmoly a strže, kam vtrhnou havrani. Déšť může též nečekaně zmrznout, Calex si úžené s katarem průdušek hned zápal plic, kašle a plivá krev, jeho matka se znepokojeně naklání u jeho lůžka nad vyhublým obličejíčkem, na nějž je bolno pohledět, a ti druzí dva jsou necháni bez dozoru, využijí toho a vyběhnou ven bez šněrovacích bot, také se nachladí, každý chytne nějakou jinou nemoc, je nemožné ošetřovat všechny najednou, ušoupete si nohy samým přebíháním z pokoje do pokoje, ale i po pahýlech, po pahýlech, jež zanechávají na studených dlaždicích krvavou pěnu, se řítíte od jednoho lůžka k druhému s podnosem a léky; náhle se mikrobi poletující ve třech oddělených pokojích spojí a z jejich potrojné kombinace vznikne hrůzný, nestoudný trojkřížený hybrid, hrůzný krob, viditelný pouhým okem, jenž je obdařen zvláštní schopností vyprovokovat růst hroznych jemných ganglií, která se rozmnožují v tvarohovité kopičky na kloubech bezvládně ležících dětí, napjatá ganglia se teď provalí, z ran se řinou ven mikrobi, ano, tohle všechno sem může zanést déšť, onen šedavý říjincový déšť; s ním se žene listenorový vítr; což, teď je hej!, ten již nemůže servat těžké větve a házet je na hlavu nevinných obětí. Ale co když se bude mstít i vítr, až bude svým brutálním dechem políčkovat moře a vodní tříšť bude bez přestání věčně dorážet na promáčený útes; na některé spršce se uchytí nějaké zvíře, drobná škeble, Alex se díval na vlny (ach, to nic!, ani se ho téměř nedotkly) a škeblička mu padla do oka. Jak přišla, tak odešla; on si otírá rukávem oko, nic tam nemá, jen nepatrné škrábnutí; ta prasklinka se den ode dne víc rozchlipuje a Alexovo oko, milosrdný Bože! to oko se podobá stařeckému oku se sraženým bílkem, když hledělo příliš dlouho do ohně – a druhé oko, zachvácené potutelnou chorobou, stáčí k nebi svůj kalný pohled; Pane Bože, Alex... slepý!, tříšť na útese stoupá, stoupá nemilosrdně výš a výš, země měkne jako cukr pod pláštěm její pěny a stejně jako cukr rozpouští se i ona, rozpouští se, až se rozpadne a teče, Calex s Felixem, ó Bože, teče jako studená láva, tající země je odplavuje, jejich lehounká tělíčka chvíli plavou na povrchu černavého proudu, potápějí se a hlína, ach! hlína jim vniká do úst; křičte, no tak křičte, ať o tom někdo ví, ať někdo přijde...!

Celý dům se rozezněl Klementýniným zavytím. Zůstalo sice bez ozvěny, ale to již pádila se schodů do zahrady a volala na děti, vzlykajíc a celá bez sebe. Byl tu jen bledě šedý čas a vzdálený šum vln. Šílejíc hrůzou došla až k útesu. Potom ji napadlo, že děti možná spí, a hnala se zpět k domu, na půl cestě ji však zase něco posedlo, zamířila ke studni a zkontrolovala těžký dubový poklop. Zavrávorala, nemohla popadnout dech, ale znovu se rozběhla, vyběhla po schodech, prohlédla všechny místnosti od sklepa až po půdu a znovu vyrazila ven. Nepřestávala volat, hlas začal dojetím chraptět. Potom jí prolétlo hlavou

poslední tušení a vyrazila ke mříži. Dokořán! Pustila se po silnici. Po padesáti metrech potkala Kubohnáta, který se vracel ze vsi. Šel zvolna, nos mu trčel vzhůru a on sám se hroužil do pozorování ptáků.

Popadla ho za klopy.

„Kde jsou? Kde jsou?“

Kubohnát sebou trhl, nebyl na to vůbec připraven.

„Kdo?“ otázal se, snaže se zjistit, co je s Klementýnou.

Všechno mu tancovalo před očima, jež byly rozpáleny prosvíceným vzduchem.

„Děti! Mříž je dokořán! Kdo ji otevřel? A děti jsou pryč!“

„Co vás nemá, nikam nešly,“ řekl Kubohnát. „Tu mříž jsem otevřel já, když jsem odcházel. A kdyby odešly, tak bych je viděl.“

„Tak to vy jste ten nešťastník! To, že se ztratily, je tedy vaše dílo!“

„Ale děti vám na mříž kašlou!“ řekl Kubohnát, „jen se jich hezky zeptejte a uvidíte, že je ani ve snu nenapadne, aby vycházely ze zahrady.“

„To vám ony samy napovídaly. Ale myslíte si, že mé děti nejsou natolik inteligentní, aby vás nedoběhly...? Pojďte! Utíkejme...!“

„A prohledala jste všechno?“ otázal se Kubohnát a chytil ji za rukáv.

Počínalo mu jí být líto.

„Všechno,“ vzlykala Klementýna, „i studni!“

„To je opravdu hloupé, opravdu,“ pravil Kubohnát.

Ještě jednou zvedl čistě bezděky hlavu. Oni tři černí ptáci se nabažili laškování se zpěvánky a zamířili střemhlav k zemi. Na jediný prchavý okamžik nahlédl pravdu. A v další vteřině ji zavrhl – čirá fantas, šílený nápad – kde jen mohou být? Přece jen však sledoval, kam letí; zmizeli za křivkou útesu.

„A prohledala jste všechno?“ otázal se Kubohnát a chytil ji za rukáv.

Běžel napřed. Za ním oddechovala vzlykající Klementýna. Přesto však si našla čas a zavřela za sebou mříž. Když docházeli k domu, sestupoval právě Calex po schodech. Klementýna se k němu vrhla jako divé zvíře. Kubohnát, poněkud pohnut, ji diskrétně pozoroval. Klementýna koktala nesouvislá slova, líbala ho a nepřestávala se vyptávat.

„Byli jsme s Alexem a Felixem na půdě,“ vysvětlilo jí dítě, když je pustila k slovu. „Prohlíželi jsme si staré knížky.“

Potom se objevili na schodišti i Alex a Felix. Pod svěží zdravou pletí jim pulzovala zpěněná krev – jako by kolem nich vála vůně svobody. Když Felix spěšně zastrkoval do kapsy chuchvaleček mraku, který mu z ní čouhal ven, usmíval se Alex nad bratříčkovou zpozdilostí.

Až do večera se od nich neodtrhla, rozmazlovala je stále víc novými pozornostmi, slzami a mazlením, jako by unikli nějakému molochovi. Přikryla je pečlivě v modrých postýlkách a neodešla, dokud se neuložili a neusnuli.

Teprve potom vyběhla do druhého poschodí a zaklepala u Kubohnáta. Mluvila tam celou čtvrthodinu. On jen souhlasně přikyvoval. Když pak odešla do své ložnice, nařídil si budík na východ slunce. Zítra dojde do vsi pro dělníky.

XXIII

67. listenora

„Pojď se podívat," říkal Calex Alexovi.

Reagoval ze všech nejdříve na hřmot, který přicházel od brány.

„Mně se nechce," řekl Alex, „maminka se bude hněvat a bude zase plakat."

Calex se ho snažil zviklat.

„Vždyť nic neriskuješ," pravil.

„Riskuji. Když brečí, tak nás líbá a má tvář celou mokrou," řekl Alex, „a to je odporné. Je to teplé."

„Mně to nevadí," řekl Felix.

„A vůbec, co myslíš, že udělá?" otázal se Calex.

„Nechci jí dělat bolest," pravil Alex.

„Žádnou bolest jí to nedělá," řekl Calex, „dělá jí to dobře, když brečí, když nás bere do náručí a líbá."

Felix s Calexem odešli, držíce se kolem krku. Alex se za nimi díval. Klementýna jim zakázala chodit za dělníky v době, kdy pracují. Zajisté.

Jenže touhle dobou se obyčejně otáčí v kuchyni a sykot při smažení a hřmot kastrolů jí brání natahovat uši jinam; a pak, vždyť vlastně na tom není nic zlého, když se člověk jde podívat na dělníky, pokud se s nimi nedá do řeči. Copak asi mají Calex a Felix za lubem?

Alex se zase jednou pro změnu místo lítání rozběhl, a aby ty dva dohonil, běžel tak rychle, že v zatáčce pěšiny se po štěrku smekl a málem upadl. Vyrovnal však a znovu se rozběhl. V duchu se smál: už si odvykl chodit.

Calex s Felixem stáli s prázdnýma rukama vedle sebe. Tam, kde měla být – asi o metr dál – zahradní zeď a velká zlatá mříž, zírali Calex a Felix v mírném úžasu vstříc prázdnotě.

„Kde je?" tázal se Felix, „kde je zeď?"

„Nevím," šeptal Calex.

Nic. Čirá prázdnota. Před nimi vyvstala naprostá a nečekaná nepřítomnost čehokoli, čistá, jakoby vyholená břitvou. Nebe bylo vyšší. Zneklidněný Alex se obrátil na Felixe.

„Co se stalo?" ptal se. „Že by dělníci starou zeď odvezli?"

„Zřejmě ano," odpověděl Felix.

„Není tu již nic," řekl Alex.

„Co je to?“ pravil Calex, „co to udělali? Nemá to barvu. Není to bílé, není to černé, tak z čeho to je?“

Postoupil vpřed.

„Nesahej na to,“ řekl Felix, „nesahej na to, Calexi!“

Calex váhal, vztáhl ruku, ale zarazil se, než dosáhl k prázdnotě.

„Netroufám si,“ pravil.

„Tam, kde bývala mříž, není teď vidět nic,“ řekl Alex. „Dříve bylo vidět silnici a kousek polí, vzpomínáš si přece. Ted je všechno prázdné.“

„Je to, jako když zavřeš oči,“ řekl Calex, „ale my přece máme oči otevřené, a přesto nevidíme nic jiného než zahradu.“

„To jako kdyby zahrada byla naše oko a kdyby tohle byla víčka,“ řekl Felix. „Není to ani černé, ani bílé a vůbec nijaké, pouze nic. Je to zeď z ničeho.“

„To je ono,“ řekl Calex, „to je určitě ono. Dala postavit zeď z ničeho, aby se nám nechtělo utíkat ze zahrady. Takhle všechno, co není zahrada, je nic a tam se jít nedá.“

„Jenže,“ pravil Felix, „copak už není nic jiného? To už je jen obloha?“

„To nám stačí,“ řekl Calex.

„Nevěřil jsem, že už s tím jsou hotovi,“ pravil Alex, „bylo je slyšet, jak mlátí kladivy a povídají si mezi sebou. Myslel jsem, že uvidíme, jak pracují. Tohle mě nebaví. Půjdu za maminkou.“

„Možná že ještě nejsou hotovi s celou zdí,“ řekl Felix.

„Pojďme se podívat,“ pravil Calex.

Felix a Calex nechali bratra bratrem a pustili se po cestičce, která vedla při zdi – když zeď ještě existovala – a jež nyní tvořila obchůzkovou cestu jejich nového uzavřeného vesmíru. Letěli velmi rychle při zemi a prokluzovali pod nízkými větvemi.

Když dolétli na stranu při útesu, Calex zárazů. Před nimi stál ještě dlouhý kus původní zdi se všemi kameny a popínavými rostlinami, které vytvářely na hřebeni zelenou girlandu bzučící hmyzem.

„Zeď!“ pravil Calex.

„Oj, podívej se, vršek už není vidět,“ řekl Felix.

Plocha zdi zvolna mizela, jako by tu někdo čaroval.

„Strhávají ji zepředu,“ řekl Calex. „Bourají teď již poslední zbytek vpředu. Už ji nikdy neuvidíme.“

„Tak půjdem z druhé strany, když budeme chtít,“ řekl Felix.

„Ale ne,“ řekl Calex, „nač ji potřebujeme vidět. Teď se rozhodně víc pobavíme s ptáky.“

Felix mlčel. Souhlasil, a tohle nepotřebovalo komentáře. A potom i spodek zdi ustoupil neviditelnu. Slyšeli ještě příkazy předáka, bušení kladiv – a pak vatované ticho.

Na cestičce se ozvaly chvatné kroky. Calex se otočil. Přicházela Klementýna a za ní Alex.

„Calexi, Felixi, pojďte, zlatíčka! Mamička vám upekla dobrý koláč na svačinku. Honem, honem! Kdo mi dá pusinku první, dostane největší kus.“

Calex zůstal stát na cestičce, Felix na něho mrkl, vřítil se do Klementýnina náručí a dělal, že se bojí. Přitiskla ho k hrudi.

„No tak, copak je, maličký? Vypadá tak smutně. Copak ho trápí?“

„Bojím se,“ šeptal Felix, „už tu není zeď.“

Calexovi bylo do smíchu. Pan bratr je ale komediant!

Alex s bonbonem v puse uklidňoval Felixe:

„To přece nic není,“ říkal, „já se nebojím. Je to zeď, jenomže hezčí než ta stará, aby se nám tady v zahradě víc líbilo.“

„Miláčku,“ zvolala Klementýna, celujíc vášnivě Felixe, „přece nevěříš, že by mamička mohla chtít něco, čeho by ses bál. Honem, pojďte si pěkně spapat svačinku!“

Usmála se na Calexe. Viděl, že se jí chvějí rty, a tak zavrtěl odmítavě hlavou. Když se rozbrečela, se zaujetím ji pozoroval. Nakonec však pokrčil rameny, a přece k ní šel. Objímala ho, div ho neumačkala.

„Ošklivý!“ řekl Alex, „zase jsi maminku rozplakal.“

Šťouchl Calexe pořádně loktem.

„Ale ne,“ pravila Klementýna.

Její hlas byl zvlhlý slzami.

„Není ošklivý. Jste hodní všichni tři a všichni tři jste moje kuřátka. Tak honem, honem, pojďte na ten krásný koláč! Rychle!“

Alex se rozběhl, Felix za ním. Calexe vzala Klementýna za ruku a táhla ho za sebou. Šel vedle ní poněkud nevraživě; nelíbila se mu ruka, jež mu svírala zápěstí; necítil se volně. A slzy také nemiloval. Že zůstal v jejím sevření, k tomu ho nutil jakýsi soucit, avšak za tento soucit se styděl, byl mu trapný, asi jako když jednou vstoupil bez zaklepání do pokoje služky a spatřil ji před umyvadlem nahou a s červeným ručníkem v ruce.

XXIV

79. prosna

Stromy máme pryč, uvažovala Klementýna. Stromy jsou pryč a je tu kvalitní mříž. To máme dvě věci. Dvě věci sice nepatrné, ale bohaté na možné následky. Značný počet neštěstí všeho druhu je od nynějška odkázán do sféry odepsaných možností. Jsou krásní, vypadají zdravě. To dělá ta převařovaná voda a tisíce jiných opatření. Jak také by se jim mohlo dařit zle, když všechno zlé si vyhrazuji pro sebe? Jenomže člověk nikdy nesmí ve své ostražitosti povolit, musí jít dál a

dál. Číhá ještě tolik nebezpečí! Odstranili jsme nebezpečí přicházející shůry a z prostoru, ale je tu ještě hlína země. Hniloba, mikrobi, špína, to všechno pochází z hlíny. Izolovat hlínu. Spojit strany zdí podlahou, která by nepropustila nejmenší nebezpečí. Ty báječné zdi, ty zdi nepřítomnosti, zdi, o něž se žádný nemůže poranit, avšak které ohrazují přímo ideálně. Které ohrazují v čistém stavu. Nějaká podobná zem, která by anulovala zemi. Zbylo by jim na dívání ještě nebe... a nebe nemá téměř žádný význam. Jistěže na ně může dopadnout spousta neštěstí i shora, avšak i když nemíníme ani v nejmenším snižovat nesmírné nebezpečí z nebe, můžeme připustit – a myslím, že proto nejsem špatná matka, odvážím-li se samozřejmě jen čistě teoreticky – připustit, že nebe přichází v pořadí naléhavosti nebezpečí až na posledním místě. Zato však země!

Že bychom zahradu vydláždili? Keramickými dlaždicemi. Nehodily by se bílé? Avšak co odraz slunečních paprsků do jejich maličkých očí? Slunce se náhle rozžhaví a přelétne přes ně průhledný mrak; mrak má naneštěstí tvar čočky – jakési lupy – a svazek paprsků se soustředí právě na zahradu; bílé dlaždice odrazí světlo s netušenou silou, kolem dětí všude tryská světlo, jejich slabé ručičky se zvedají, snaží se ochránit oči – ale vtom již vrávorají, oslepeny nemilosrdnou energií – klesají k zemi, nevidí... Ó, Pane, dej, ať prší...! Dám tam dlaždice černé – ale dlaždice jsou tak tvrdé, a kdyby děti ztratily rovnováhu – stačí uklouznout po dešti, jediný chybný pohyb – a už je tu pád, už leží na zemi Felix. Bohužel nikdo ho naneštěstí neviděl padat; nyní se tají pod hezkými jemnými vlásky neviditelná zlomenina – bratři s ním nejednají o nic lépe než jindy –, jednoho dne upadne do deliria – pátrá se – na to už se zapomnělo, lékař si neví rady, a náhle mu lebka praská, zlomenina se zvětšila, vrchní část lebky se odklápí jako víko – a vylézá z ní chlupatá přišera. Ne ne, to není pravda, ať neupadneš, Felixi..., dávej pozor...! Kde je...? Všichni spí – spí tady vedle mne. Slyším, jak spí – ve svých postýlkách... ještě je probudím, pozor, nedělej rámus – pozor!..., ale to by se nestalo, kdyby země byla měkká a hebká jako kaučukový koberec – to by zřejmě potřebovali, kaučuk, ano, to je ono, celá zahrada potažená kaučukem jako kobercem – ale zase oheň – a kaučuk hoří – maže se, nožičky se jim tam lepí – dusí je kouř – dost, už nechci, to je omyl, to je nemožné – mýlila jsem se, když jsem hledala něco lepšího – něco jako zeď; jako zeď, nic, zrušit zemi – musejí přijít, musejí přijít ještě jednou a položit mezi zdi koberec neviditelné nepřítomnosti – než jej položí, děti zůstanou doma, a až bude hotovo, bude po nebezpečí – přece jen jedno – nebe, vždyť jsem na to myslela – ale před chvílí jsem právě došla k závěru, že nejdříve se bude muset zajistit, aby nehrozilo nic ze strany země. Vstala – Kubohnát snad neodmítne objednat na tu zem lidi –, je hloupé, že to nedali udělat všechno najednou. Člověk ale nemůže myslet na deset věcí zároveň – musí hledat, hledat bez ustání – trestat se, že to nevěděl naráz, a snažit se vydržet a věčně vylepšovat –, musí

pro ně vybudovat dokonalý svět, svět čistý, příjemný, neškodný jako vnitřek bílého vejce posazeného na péřový polštářek.

XXV

80. prosna

Když šel Kubohnát přiobjednat další práci, šel kolem kostela, a protože mu časná hodina dovolovala prázden, rozhodl se, že se zastaví na kus řeči s farářem, jehož názory mu byly dost sympatické. Vešel do rozlehlého elipsoidu, kde vládl lahodný šerosvit, nadechl se s gustem nábožné atmosféry, s rozkoší starého gurmána, zamířil k pootevřeným dveřím sakristie a strčil do nich. Předcházející trojí zaťukání ohlásilo jeho vstup.

„Dále!“ pravil farář.

Skákal v trenýrkách přes švihadlo v malé přeplněné místnosti. Kostelník trůnil v křesle a posuzoval jeho výkon, třímaje v ruce sklenici šnapsu. Kulhání bránilo faráři provádět tento cvik elegantně, nicméně však se snažil zhostit svého úkolu, jak nejlépe dovedl.

„Pěkně vítám,“ řekl kostelník.

„Služebník, pane faráři,“ pravil Kubohnát. „Šel jsem kolem, a tak jsem toho využil, abych vás mohl pozdravit.“

„To je jasný,“ dodal kostelník, „nebylo by libo dát si jedno kafe s šutrem?“

„Nesnažte se budit dojem svou venkovskou hatmatilkou,“ řekl farář přísně. „Chrámu Páně přísluší jen jazyk luxusní!“

„Ale, pane faráři,“ podotkl kostelník, „sakristie, to je něco jako toalety chrámu Páně. Tady se člověk drobátko uvolní.“

„Sémě ďáblovo,“ pravil farář, probodávaje ho očima, „moc rád bych věděl, nač si vás tu vlastně držím!“

„Jen si přiznejte, že vám to dělá náramnou propagaci, milý pane faráři,“ řekl kostelník. „A pro ty vaše špektákly jsem vám taky moc dobrý.“

„Když už je o nich řeč, co máte na programu příště?“ pozeptal se Kubohnát.

Farář přestal hopsat, složil pečlivě švihadlo a vstrčil je v chumlu do jednoho šuplíku. Při řeči si otíral svůj propadlý hrudník lehce našedlou žínkou.

„To bude fantastické,“ řekl.

Vytřel si podpaží, potom hned pupek, pokýval hlavou a pokračoval:

„Bude to exhibice tak luxusní, že před ní blednou všechny světské atrakce, kde osoby bez šatů jsou záminkou pro vytvoření majestátního rámce. A co navíc, zlatý hřeb poslouží jako geniální prostředek, jak se přiblížit Pánu. Mám v plánu asi tohle. Doprostřed nepředstavitelné nádhery ozdob a kostýmů přivleče skupina družiček až na Šebestovo pole zlatý balon, připoutaný k zemi tisíci stříbrných vláken. Já potom zaujmu místo v koši za zvuku parních varhan, a až

se vznesu do přiměřené výše, odhodím na zem tohohle páleného kostelníka. A Bůh se usměje při pohledu na ten nezapomenutelný přepyšnický luxus této slavnosti a na vítězství svého luxusního Slova.“

„No hele,“ pravil kostelník, „o tomhle jste se mi, vzácný pane, ještě nezmínil – a já si námelu hubu, že jo!“

„Sémě ďáblovo,“ hřímal farář, „a co tvá netopýří křídla?!“

„Už jsem nelítal několik měsíců,“ řekl kostelník, „a při každém pokusu mi truhlář nasype nahrubo sekané do zadku a honí mě jak slepice.“

„Tím hůř pro tebe,“ pravil farář, „tak zkrátka si tu hubu natlučeš.“

„Tak teda jo, ale kdo na to nejvíc doplatí, budete vy,“ reptal kostelník.

„Když o tebe přijdu? Konečně se dočkám osvobození!“

„No,“ podotkl Kubohnát, „dovolte mi malou připomínku. Myslím, že spolu tvoříte dvě rovnoměrné síly; jeden podmiňuje druhého. Bez satana by vaše náboženství ztratilo jaksi na oprávněnosti.“

„Prosím,“ řekl kostelník, „tohle od vás moc rád slyším. Heleďte, faráři, přiznejte, že vás zdůvodňuju.“

„Odstup, červe,“ řekl farář, „jsi špinavý a smrdíš!“

Kostelník už slyšel jiné věci.

„Víte, je od vás moc ošklivé,“ dodal, „že vždycky vyfasuji roli hnusáka; víte dobře, že nikdy neprotestuji, a vy mi pořád jen nadáváte. Co kdybychom si to občas takhle prohodili?“

„A co když já schytávám kameny do obličeje?“ řekl farář. „Kdo jiný jim našeptává, aby je po mně házeli, když ne ty?“

„Kdyby to záleželo na mně, schytal byste to častěji,“ bručel kostelník.

„Ale jdi, vždyť já se na tebe vůbec nezlobím,“ končil farář. „Ale ať zase nezapomeneš na své povinnosti! Bůh potřebuje květiny, kadidlo, potřebuje být uctíván, Bůh vyžaduje vzácné dary, zlato, myrhu a zázračná vidění, jinochy krásné jako kentauři, jiskřivé brilianty, slunce, jitřenky, a ty tu stojíš, šeredný a ošuntělý jako opelichaný osel, jako slon v porcelánu..., ale nechme toho, jenom bys mě zase rozzlobil. Shodím tě dolů, to je bez debaty.“

„Tak dobrá, ale já nevypadnu,“ na to kostelník stroze.

Vyplivl ohnivý jazyk, který faráři osmahl chlupy na nohou; farář zaklel.

„Ale pánové,“ řekl Kubohnát, „prosím vás!“

„Čemu vlastně vděčím za čest vaší návštěvy?“ pokračoval farář společensky.

„Šel jsem kolem,“ vysvětloval Kubohnát, „a tak jsem toho využil, abych vás pozdravil.“

Kostelník povstal.

„Nechám vás, důstojnosti,“ řekl. „Nechám vás o samotě, abyste si mohl popovídat tady s panem tento.“

„Na shledanou,“ řekl Kubohnát.

Farář si třel nohy, aby odstranil opálené chlupy.

„Jak se pořád máte?“ zeptal se.

„Ale jde to,“ pravil Kubohnát, „jdu znovu do vsi shánět dělníky. V domě se musí zase něco udělat.“

„Ještě kvůli tomu?“ otázal se farář.

„Ještě pořád,“ řekl Kubohnát, „ona se z té myšlenky, že by se jim mohlo něco stát, ještě zblázní.“

„Jenže byla by stejný blázen, kdyby si myslela, že se jim nic stát nemůže,“ podotkl farář.

„Zcela správně,“ pravil Kubohnát, „právě proto jsem si zpočátku myslel, že to nebezpečí přehání. Musím se však přiznat, že tato frenetická touha po ochraňování mi nyní vnuká určitý respekt.“

„Toť láska vpravdě nádherná,“ pravil farář, „úplná hojnost, luxus a přemíra opatření! Uvědomují si alespoň, co pro ně dělá?“

Kubohnát neodpověděl hned. Tenhle aspekt problému mu unikl. Váhal:

„To nevím...“

„Ta žena je světice,“ řekl farář, „přestože se na mši nikdy ani neukáže. Vysvětlete mi to!“

„To se nedá vysvětlit,“ řekl Kubohnát. „Ostatně nemá to s tím nic společného. To je celé vysvětlení.“

„Uznávám,“ pravil farář, „to uznávám.“

Zmlkli.

„Tak já tedy půjdu,“ řekl Kubohnát.

„Tak vy tedy půjdete,“ pravil farář.

„Tak já už jdu,“ řekl Kubohnát.

Rozloučil se s ním a odešel.

XXVI

12. březence

Obloha se pokrývala kachlíky žlutavých mračen nevábného vzhledu. Moře v dálce začínalo zpívat v nepříjemné tónině. Zahrada se protahovala v hluchém předbouřkovém světle. Země tu od poslední přeměny již nebylo: vyčnívalo jen několik málo z prázdnoty tryskajících záhonů a křovin, které vyvázly při vraždění stromů. Zůstávala ještě štěrkovaná alej, rozdělující neviditelnou zemi na polovinu.

Mraky se kradmo doháněly; kdykoli se jedno mračno dotklo druhého, bylo slyšet temné zadunění a současně vyrazila zrzavá zář. Nebe jako by se shlukovalo nad útesem. Když se konečně proměnilo v jeden těžký špinavý koberec, rozhostilo se velké ticho. A za tím tichem se ohlašoval příchod větru, který nej-

prve jemně poskakoval nad římsami a komíny, potom nabýval na síle i na ostrosti a svištivě rozezněl každou hranu každého kamene, ohýbal zneklidněné hlavičky květů a hnal před sebou první ostří deště. Pojednou nebe puklo jako mrtvá fajáns, spustilo krupobití, hořké kroupy explodovaly na břidlici a rozprašovaly jemný prach, tvrdý jako křišťál; dům se zvolna ztrácel v temné páře – kroupy dopadaly zuřivě na alej a z každého zasaženého místa lítaly jiskry. Bez přestání bičované moře již začínalo vřít a kypělo jako načernalé mléko.

Když se Klementýna vzpamatovala z prvního úžasu, šla hledat děti. Byly naštěstí ve svém pokoji; bleskurychle si je odvedla do obývacího pokoje v přízemí. Venku byla úplná tma a černá mlha, jež olizovala okna, fosforeskovala nepravidelné ve světle žárovek.

Stačilo, aby byli venku, napadlo ji, a už bych je našla na padrť, ubité kroupami a rozdrcené pod oněmi černými démantovými vejci, zadušené suchým nedýchatelným prachem, který vniká záludně do plic. Co by tomu mohlo zabránit? Střecha? Postavit přes zahradu střechu? To je zbytečné, na to stačí dům, mnohem solidnější než bůhvíjaká další střecha – jenže nemohl by se dům vlastně zřítit? –, a kdyby ty kroupy padaly několik hodin – celé dny a měsíce –, nemohl by se krov zhroutit pod váhou těžkého prachu, který by se na střeše nahromadil? Potřebovalo by to nějakou místnost z ocele, nějakou nezranitelnou místnost, dokonalý kryt – měla bych je hlídat v masivním kufru, jako se střeží velmi vzácné šperky; potřebují k neutahání odolná pouzdra, která se nedají rozbít a budou tvrdá jako kost času, musí se jim postavit zrovna tady, zítra – hned.

Pozorovala trojčata. Děti si hrály mírumilovně, v klidu, a bouřky si ani nevšímaly.

Kde je Kubohnát? Musím s ním prodiskutovat, které řešení bude nejlepší.

Zavolala na služku.

„Kde je Kubohnát?“

„Myslím, že ve svém pokoji,“ odpověděla Bělořitka.

„Dojděte pro něj, prosím vás.“

Bylo slyšet mohutný šumot zpěněného moře. Kroupy padaly dál.

Kubohnát se objevil za chvilku poté, co služka odešla.

„Tak si myslím,“ řekla Klementýna, „že už jsem našla definitivní řešení.“

Vyložila mu výsledek svých úvah.

„Takhle jim už žádné nebezpečí hrozit nebude. Budu vás však muset požádat ještě jednou o pomoc.“

„Zítra zajdu do vsi a zastavím se u kováře,“ řekl.

„Už aby to bylo, nemohu se dočkat,“ řekla. „Budu mnohem klidnější a přestanu se o ně bát. Pořád jsem nějak cítila, že jednou skutečně přijdu na to, jak je stoprocentně ochránit před nebezpečím.“

„Snad máte pravdu," řekl Kubohnát, „nevím. Bude to však od vás vyžadovat nekonečnou obětavost."

„Obětovat se pro někoho, o kom bezpečně víme, že si ho uchráníme, je maličkost," odpověděla.

„Moc tělocviku mít nebudou," řekl Kubohnát.

„Nejsem si zrovna jista, že je dvakrát zdravý," podotkla Klementýna, „ty děti jsou tak choulostivé."

Povzdechla.

„Mám dojem, že stojím těsně před cílem," pravila. „Je to zvláštní. Točí se mi nad tím trochu hlava."

„Budete si moci trochu odpočinout, do jisté míry, ovšem," dodal.

„Nevím. Miluji je tolik, že si myslím, že pro mne už nebude existovat žádný odpočinek."

„Budete-li to jho snášet trpělivě..."

„To už nebude nic," řekla závěrem, „ve srovnání s tím, co jsem protrpěla."

XXVII

14. březence

Průhledy v živých plotech bylo vidět loudavá a mírná dobytčata, jež chroupala nízkou trávu v polích. Po včerejších kroupách již nebylo na suché a pusté silnici ani stopy. Vítr profukoval keři, jejichž vzorkovaný stín tančil ve slunci.

Kubohnát si všechno pečlivě prohlížel: všechna ta místa, která již nikdy neuvidí – nastával den, kdy bude muset nastoupit místo, které mu předurčil osud.

Kéž bych se býval neoctl na cestě k útesu, uvažoval. Onoho 28. srpna. Teď se měsíce tak divné popletly – čas na venkově je mnohem obsáhlejší a plyne rychleji a bez opěrných bodů.

A co jsem vlastně převzal? To, co mi laskavě nechali. Co mi mohli předat?

Sláva včera zemřel a já nastoupím na jeho místo. Byl jsem prázdný od samého začátku, proto byl můj handicap velký. Stud je přece jen to, čeho je na světě nejvíc.

Ale proč jen jsem musel chtít sondovat, proč jsem musel chtít vědět, k čemu byla má snaha být jako oni – bez předsudků; což musí člověk nevyhnutelně dospět až tam, a pouze tam?

Ještě jednou zahlédl jiný den, kdy tančili ve vzduchu zpěvánci – a všechny ty kroky, jež vážil po této příliš známé cestě, všechny tyto kroky mu tížily nohy jako olovo, připadal si náhle tak těžký, a přece tou cestou prošel tolikrát; proč

tedy člověk věnuje celý čas tomu, aby se odpoutal od odchodu, proč vůbec jsem zůstal v domě na útesu – zítra bude nutno jej opustit a žít ve Slávově zlatu.

Dům. Zahrada. Vzadu útes a moře. Kde asi je Anděl, napadlo ho, kam doplul na onom vratkém plavidle, jež se zmítalo uprostřed vod?

Nechal za sebou zlatou mříž, sešel po stezce z útesu na břeh k vlhkým oblázkům, vonícím chladem a lemovaným třásní jemné pěny.

Po Andělově odplutí tam již nebylo téměř ani stopy. Jen několik kamenů, dosud začernalých od shořelé kluzné dráhy, toť vše. Zvedl bezděky oči. Zůstal jako přimrazen.

Po okraji srázu běžela trojčata, seč jim nohy stačily, a jejich postavičky byly ještě umenšovány dálkou a zorným úhlem. Děti běžely jako po rovině, neohlížely se na kameny, které se jim kutálely pod nohama, naprosto netečné k blízké prázdnotě, zřejmě v záchvatu šílenství. Jeden neobratný pohyb a spadnou. Jediný chybný krok a seberu je zde u svých nohou, zakrvácené a zpřerážené.

Celnická stezka, po které se hnali, byla přervána o kus dál srázným zlomem; ani jeden chlapec nenaznačoval, že by se tam chtěl zastavit. Zřejmě na ni zapomněli.

Kubohnát zaťal pěsti. Zavolat na ně – a riskuje, že se zřítí. Nemohli vidět průrvu, kterou on ze svého místa jasně viděl.

Příliš pozdě. První k ní dorazil Calex. Děti k němu sklonily hlavu a zahlédly ho. A potom se vznesly do prázdnoty, opsaly ostrou křivku a přilétly se posadit vedle něho, švitořily a smály se jako jednoměsíční vlaštovčí mláďata.

„Viděl jsi nás, strýčku Kubohnáte?“ řekl Calex. „Vid, že to nepovíš?“

„Hráli jsme si, že jako budeme dělat, že neumíme létat,“ řekl Felix.

„To ti je legrace, to bys viděl,“ řekl Alex. „Co kdyby sis zahrál s námi?“ Nyní měl jasno.

„Tak to jste tenkrát byli vy s těmi ptáky?“ zeptal se. „Ano,“ řekl Calex. „Viděli jsme tě, rozumíš? Ale snažili jsme se letět moc rychle, a tak jsme se nezastavili. A pak, my nikomu neříkáme, že lítáme. Počkáme, až budeme lítat moc dobře, abychom překvapili maminku.“

Abychom překvapili maminku. A jaké překvapení chystá ona vám! Tím se všechno mění.

Jestliže je tomu tak, tak prostě nemůže. Musí to vědět. Zavřít je za takových okolností... Musím něco udělat. Musím... nechci připustit... zbývá mi ještě jeden den... nejsem ještě v bárce na červeném potoku... „Běžte si hrát, chlapci!“ řekl, „musím zajít nahoru za maminkou.“

Vyrazili těsně při vlnách, honili se, vraceli se k němu, chvíli ho provázeli a pomáhali mu přes nejvyšší skaliska. V několika okamžicích byl opět na hřebenu. Zamířil rázně k domu.

XXVIII

„Tak poslyšte," pravila překvapená Klementýna, „já tomu nerozumím. Včera jste usoudil, že ten nápad je dobrý, a teď mi zase přijdete s tím, že je absurdní."

„Já jsem stále pro," řekl Kubohnát. „Vaše řešení jim zaručuje účinnou ochranu. Ale pořád tu zůstává jedna otázka, a tu jste si zapomněla položit."

„Jaká?"

„Potřebují oni vlastně celou tuhle ochranu?"

Pokrčila rameny.

„To je jasné. Celý den umírám strachem při pomyšlení, co by se jim mohlo stát."

„Používání kondicionálu," podotkl Kubohnát, „je velmi často doznáním nemohoucnosti – nebo zbytečnosti."

„Nepouštějte se do výkladů, jež k ničemu nevedou. Buďte jednou trochu normální."

„Poslyšte," naléhal Kubohnát, „žádám vás snažně, abyste to nedělala."

„Ale proč, z jakého důvodu?" tázala se. „Vyložte mi to!"

„Nepochopila byste to...," zašeptal Kubohnát.

Neodvážil se vyzradit jejich tajemství. Aspoň to jim nechat!

„Myslím, že jsem oprávněna víc než kdokoli jiný posoudit, co je pro ně dobré."

„Nejste," řekl Kubohnát. „Oni jsou oprávněni ještě víc než vy."

„To je absurdní," odsekla Klementýna. „Těm dětem pořád hrozí nějaké nebezpečí, jim stejně jako jiným."

„Mají obranu, jakou vy nemáte," řekl Kubohnát.

„A ostatně vy je nemilujete, jako je miluji já, a nemůžete tudíž cítit, co cítím já."

Kubohnát chvíli mlčel.

„Pochopitelně," řekl konečně. „Jak můžete po mně chtít, abych je měl rád takhle?"

„Jedině nějaká matka by mě mohla pochopit," řekla Klementýna.

„Jenomže ptáci, uvěznění v kleci, hynou," pravil Kubohnát.

„Ale žijí, a moc dobře," řekla Klementýna. „Je to dokonce jediné místo, kde se o ně dá náležitě pečovat."

„Tak dobrá," řekl Kubohnát, „vidím, že tady je každá rada marná."

Vstal.

„Jdu vám říci na shledanou. A přece vás už asi nikdy neuvidím."

„Až si zvyknou," řekla, „dostanu se občas do vsi. A vůbec, chápu vaši námitku tím méně, že se jdete sám zavřít taky."

„Nezavírám druhé," řekl Kubohnát.

„Moje děti a já jsme jedno a totéž," řekla Klementýna. „Tolik je miluji."

„Máte zvláštní pojetí světa," pravil.

„Totéž jsem si myslela já o vás. V tom mém není nic divného. Svět, toť oni."

„Ba ne, vy to převracíte," řekl Kubohnát. „Přejete si být jejich světem. V tomto směru je to ničivé."

Povstal a vyšel z pokoje. Klementýna se ještě dívala, jak se ztrácí v dálce. Nevypadá, že by byl šťastný, pomyslila si. Zřejmě mu chyběla matka.

XXIX

Tři žlutí měsíčci, pro každého jeden, se postavili před okno a bavili se tím, že se šklebili na bratry. Ti, všichni tři v nočních košilkách, se přestěhovali do Calexovy postýlky, odkud bylo na měsíčky nejlépe vidět. Jejich tři ochočení medvědi se drželi za ruce a tancovali dokolečka, přitom si zpívali, velmi tiše – aby neprobudili Klementýnu –, humří ukolébavku. Calex, uvelebený mezi Alexe a Felixe, zřejmě o něčem přemýšlel. Schovával něco v rukou.

„Hledám slova," říkal bratrům, „jedno, co začíná..."

Zarazil se.

„Aha, už to mám."

Přiložil si ruce k ústům, aniž je rozpojil, a pronesl tiše několik slov. Potom položil na pokrývku to, co v nich držel. Malou bílou kobylku.

V mžiku přiběhli medvědi a rozesadili se kolem ní.

„Hněte se," řekl Alex, „nic nevidíme."

Medvědi si přesedli a otočili se zády k pelesti. Kobylka potom pozdravila a začala provozovat akrobacii. Děti ji nesmírně obdivovaly.

Avšak kobylka se velmi brzy unavila; poslala jim polibek, vyskočila velmi vysoko, ale již nedopadla.

Ostatně nikdo se již o ni nezajímal. Calex zvedl prst.

„Vím o něčem jiném!" řekl uvážlivě. „Až najdeme tři blechy, budeme se od nich muset nechat třikrát bodnout."

„No a?" otázal se Felix.

„Potom budeme moci být tak mrňaví, jak se nám zlíbí," řekl Calex.

„A budeme moci prolézt pod dveřmi?"

„Pod dveřmi? Samozřejmě," řekl Calex, „budeme moci být stejně malí jako blechy."

Medvědi přilezli, protože tohle je zajímalo.

„A když budeme říkat slova pozpátku, budeme se moci zvětšit?" ptali se jednohlasně.

„To ne," řekl Calex. „Ostatně jste v pořádku právě tak, jak jste. Když chcete, mohu vám zařídit, aby vám narostly opičí ocasy."

„Ani slyšet," řekl Alexův medvěd, „pěkně děkuji!"

Felixův couval. Třetí rozvažoval.

„Budu o tom přemýšlet," slíbil.

Felix zažíval.

„Jde na mne spaní. Vrátím se do postele," řekl.

„Já také," pravil Alex.

Za několik minu spali. Jediný, kdo nespal, byl Calex, který si prohlížel ruce a mrkal. Když mrkl určitým způsobem, narostly mu další dva prsty. Zítra to naučí bratry.

XXX

16. březence

Kovářskému učedníkovi bylo jedenáct. Jmenoval se Ondřej. Přes krk a přes jedno rameno měl navlečen kožený řemen a táhl ze všech sil. Pes vedle něho táhl též. Vzadu si klidně vyšlapovali kovář a tovaryš, a jen když cesta příliš stoupala, zatlačili, nešetříce salvami nadávek na Ondřejovu adresu.

Ondřeje tlačilo rameno, ale chvěl se vzrušením při pomyšlení, že se dostane do zahrady velkého domu na útesu. Táhl, jak mohl. Objevovala se před ním již poslední stavení vesnice.

Po červeném potoku klouzala stará Slávova bárka. Ondřej k ní pohlédl. To přece už není ten starý! Nějaký komický chlap, taky v roztrhaných hadrech, ale se zrzavými vousy. Byl shrbený, pozoroval bez hnutí hladkou neprůhlednou vodu a nechal se unášet proudem. Kovář a tovaryš na něho křikli několik dobrosrdečných nadávek.

Vozík se táhl opravdu velmi těžce, protože železné stěny moc vážily. Tlusté stěny s masivními hranatými tyčemi, které se proplétaly a byly zamodralé od plamene výhně. Byla to již pátá, poslední cesta; již čtyřikrát vyložili vůz před mříží, odkud pak jiní pomocníci odnášeli materiál do zahrady. Tentokrát se tam dostane i Ondřej jako spojka mezi domem a vsí, kdyby kovář něco potřeboval.

Šedá stuha silnice se natahovala a dětské nohy ji netrpělivě zdolávaly. Kola vrzala a vozík nadskakoval, jak přejížděl po výmolech a přes koleje bláta. Bylo nedefinovatelné, smutné počasí bez slunce, ale byly též i obavy, že se spustí déšť.

Kovář si začal vesele pískat. Vykračoval si beze spěchu, s rukama v kapsách. Ondřej mezi popruhy se jen třásl. Kéž by byl koněm, aby mohl jít rychleji!

Šel rychleji. Srdce mu bilo až moc hlasitě.

Konečně tu byla zatáčka. Vysoká zeď domu. A mříž!

Vozík zůstal stát. Ondřej se chystal, že jej natočí, aby projel dovnitř, ale kovář mu řekl:

„Zůstaň tady a čekej!“

V očích mu hrála zlomyslná škodolibost.

„My dva to tam už dotáhneme. Jistě jsi už celý zničený!“

Mohutně ho nakopl, protože Ondřej se neměl dost hbitě k tomu, aby se vypráhl z postraňků. Vykřikl bolestí a zašel za zeď, schovávaje hlavu do zkřížených paží. Kovář se smál chlupatým smíchem. Táhl vozík jako nic, projel mříží a hlučně ji za sebou zabouchl. Ondřej ještě slyšel skřípání kol o štěrk ve stále větší dálce a potom již jen vítr, jenž províval břečťan nahoře na zdi. Popotáhl, promnul si oči a posadil se. Čekal.

Ze spánku ho vytrhla prudká rána do žeber a v té chvíli byl na nohou. Snášel se zvolna večer. Stál před ním mistr a výsměšně ho pozoroval.

„Chtěl by ses tam podívat, že jo?“ pravil.

Ondřej neodpověděl, jak byl ještě rozespalý.

„Dojdi mi tam pro velké kladivo. Nechal jsem je v pokoji.“

„Kde?“ zeptal se Ondřej.

„Tak hneš sebou?“ vyštěkl kovář a již již napřahoval ruku.

Ondřej vyrazil jako vítr. I když tolik toužil spatřit velkou zahradu, nemohl zabránit nohám, aby ho netáhly přímou čarou k domu. Cestou měl jakési vidění, že má před sebou rozlehlý prázdný prostor, který naháněl hrůzu, protože tam nesvítilo slunce; docházel k zápraží. Zděšeně se zarazil, avšak vzpomínka na mistra ho brzy postrčila dovnitř: musí dojít pro kladivo. Vystoupil po schodech.

Otevřenými okenicemi se řinulo na schodiště rozsvícené světlo z obývacího pokoje. Dveře nebyly zavřeny. Ondřej bojácně zaklepal.

„Dále!“ ozval se jemný hlas.

Šel tedy dále. Stála před ním dosti velká paní ve velmi krásných šatech. Dívala se na něj bez úsměvu. Dívala se na vás tak, že se vám přitom svíralo hrdlo.

„Pan mistr si tu zapomněl kladivo,“ řekl, „a já mu pro ně jdu.“

„Ach tak,“ pravila paní, „tak si jen, chlapče, pospěš!“

Když se otočil, uviděl ony tři klece. Stály v zadní části pokoje, odkud byl vyklizen nábytek. Byly vysoké právě jen tolik, aby se do nich vešel ne zrovna velký člověk. Silné mříže zakrývaly zčásti vnitřek, ale něco se tam hýbalo. V každé kleci byla malá měkká postýlka, křeslo a nízký stolek. Byly osvětlovány zvenčí elektrickým světlem. Když si k nim šel pro kladivo, zahlédl světlé vlasy. Podíval se pozorněji, ale bránilo mu v tom vědomí, že ta paní ho pozoruje. Zároveň zahlédl i velké kladivo. Právě když se pro ně shýbal, otevřel doširoka oči. Zachytil tam nějaké pohledy, a tak zjistil, že v klecích jsou tři chlapci. Jeden z nich něco chtěl, a tu paní otevřela dvířka, zašla k němu dovnitř a řekla mu něco,

čemu Ondřej nerozuměl, ale bylo to něco velmi něžného. Když ta paní vycházela, srazily se znovu jeho oči s jejím pohledem; řekl jí na shledanou a celý shrbený pod těžkým kladivem se vydal na cestu. Když docházel ke dveřím, zadržel ho ještě nějaký hlas:

„Jak se jmenuješ?“

„Já se jmenuji...,“ pokračoval jiný hlas.

To bylo vše, co slyšel, protože někdo ho tlačil ven, ne sice hrubě, ale rozhodně. Sešel po kamenných schodech. V hlavě mu vířilo. A když docházel ke zlaté mříži, ještě se naposledy ohlédl. Musí to být opravdu krásné být takhle hezky spolu s někým, kdo by se s vámi pořád mazlil v tak teplé klícce, plné lásky. Vydal se ke vsi. Ti dva na něho nepočkali. Brána se za ním s třeskem zavřela, snad jak ji přirazil průvan. Mřížemi fičel vítr.

BORIS VIAN
SRDCERVÁČ

Z francouzského originálu L'Arrache-Coeur,
vydaného nakladatelstvím
Société des Éditions Jean-Jacques Pauvert, Paříž, 1962,
přeložil Stanislav Jirsa.
Odpovědný redaktor Jiří Našinec.
Obálku navrhl Břetislav Ostřížek.
Sazbu zhotovil CADIS Praha.
Vydalo nakladatelství AURORA, Opletalova 8, Praha l,
jako svou 84. publikaci.
Vytiskla tiskárna Finidr, s.r.o., Lipová ul., Český Těšín.
Vydání druhé, přehlédnuté.
Doporučená cena včetně DPH 187 Kč.